

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΘ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19. — Τηλ. 227-689 | 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1962 | ΑΡΙΘ. 21

ΤΟ ΜΟΝΟΝ ΠΟΥ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΘΑ

Ἡ Μόσχα ἐξακολουθεῖ παραληροῦσα διὰ τὸν θρίαμβον τῶν κοσμοναυτῶν τῆς καὶ — προπαγανδίζουσα — νὰ διασαλπίζει ἀνὰ τὸν κόσμον τὸ ἐπίτευγμά τους, ὡς «μεγάλην συμβολὴν τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως εἰς τὴν εἰρήνην καὶ τὴν πρόοδον τῆς Οἰκουμένης».

*

Ταυτοχρόνως, εἰς τὸ γνωστὸν ἀντιθρησκευτικὸν Μουσεῖον ἐπὶ τῆς λεωφόρου Νέφσκι ἀνηρτήθησαν ἐντυπωσιακῶς πίνακες, μὲ τοὺς λόγους τοῦ Πρωθυπουργοῦ Κροῦτσεφ, ὅτι ὁ Γκαγκάριν «δὲν ἀνεῦρε πούθεν ἄ οὔτε τὸν Θεόν, οὔτε τὸν Παράδεισον». Καὶ ὅτι ὁ Τιτώφ ἀνέφερεν ἐπίσης: «Δὲν ὑπάρχει τίποτε»!

Ἡ δὲ «Πράβδα», ὡς ἀναφέραμεν ἤδη εἰς τὰ σχετικὰ Χρονικά, μυρηκάζουσα τὰς ἀτομικὰς καὶ τὸσον ἀνοήτους αὐτὰς ἐντυπώσεις των, ζητεῖ εἰς πρόσφατον ἀρθρογραφίαν τῆς, ὅπως ἐνταθῆ ἢ προσπάθεια διὰ τὴν ἐξάλειψιν τῆς θρησκείας ἐκ τῆς χώρας: «Διότι — λέγει — ἀρκετοὶ πολῖται ἐπηρεάζονται εἰσέτι ἀπὸ τὴν ἰδεολογίαν τῆς Θρησκείας· καὶ πρέπει διὰ τῆς διευρύνσεως τῆς ἀθεϊστικῆς προπαγάνδας, καὶ μὲ διαλέξεις, συστάσεις ἐπιτροπῶν εἰς τὰ ἐργαστάσια, καὶ ὁμιλίας πρὸς τοὺς «πιστοὺς τοῦ Θεοῦ», νὰ καταδειχθῆ τὸ ἀβάσιμον τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων!

*

Καὶ χειμάζεται οὕτω δεινῶς ἡ Ὁρθό-

δοξος Ρωσικὴ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία εἰς τὴν κρισιμωτέραν καμπὴν τῆς ζωῆς τοῦ Ρωσικοῦ Ἔθνους μετέσχε, τὸσον ἐνεργῶς καὶ μὲ τὸσον ἐξηρημένον πατριωτικὸν αἶσθημα, εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν ναζιστικῶν ὀρδῶν. Καὶ ὄχι μόνον ἐνεψύχωσε καὶ ἐφρονημάτισε τὸν λαόν, ἀλλ' ὅπως ἀναφέρει ὁ Paul Anderson, διενήργησεν ἐράνους μεταξὺ τῶν πιστῶν, καὶ ἐδώρησεν ὀλόκληρον μηχανοκίνητον ταξιαρχίαν εἰς τὸν Ρωσικὸν στρατόν, φέρουσαν τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου ἡγεμόνος Ἰβάνοβιτς, τοῦ ἐπικληθέντος Donskoy, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται ἐθνικὸς καὶ θρησκευτικὸς ἥρωας τοῦ Ρωσικοῦ λαοῦ, διὰ τοὺς σκληροτάτους ἀγῶνάς του κατὰ τῶν Τατάρων. Καὶ τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ, ἕνεκα τῆς ὁποίας ὁ Στάλιν ἀνεθεώρησε τὴν ἀπέναντι αὐτῆς στάσιν του.

*

Ἄλλὰ δὲν πρόκειται περὶ τούτου ἐνταῦθα. Ματαιοπονοῦν ἄλλως τε καὶ «λακτίζουν πρὸς κέντρα» οἱ ἄπιστοι· διότι «τῆς Ἐκκλησίας πύλαι Ἰδοῦ οὐ κατισχύσουσι». (Ματθ. ις', 18). Καὶ ἀπλῶς θέλομεν, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, νὰ τονίσωμεν, ὅτι, ὅλως ἀντιθέτως πρὸς τοὺς συναδέλφους τοῦ Ρώσου, ὁ Ἄμερικανὸς ἀστροναύτης Τζὼν Γκλέν, περιγράφων καὶ αὐτὸς προσφάτως τὰς ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὸ διάστημα, γράφει μεταξὺ ἄλλων τὰ ἐξῆς: «Δὲν δύναμαι νὰ πιστεῦω, ὅτι ὅλα

αὐτὰ τὰ οὐράνια σώματα ἤρχισαν νὰ κινούνται ἐξαίφνης, τυχαίως καὶ ἐξ ἑαυτῶν, μὲ τόσην ἁρμονίαν· ἀνήκουν ἀναμφιβόλως εἰς ἓνα σχέδιον. Καὶ αὐτὸ τὸ μέγα γεγονός εἰς τὸ διάστημα τοῦ δεικνύει, ὅτι ὑπάρχει Θεός».

*

Ἰδού ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο κόσμων! Τοῦ κόσμου τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς πίστεως εἰς τὸ θεῖον· καὶ τοῦ κόσμου τῆς καταπίεσεως καὶ τῆς ἀπιστίας. Εἰς μὲν τὸν ἓνα, ἡ ἐπιστημονικὴ ἐμπειρία καὶ ἡ νέα γνῶσις, διατυπωμένη ἐλευθέρως καὶ ἀβιάστως, ἐμφανίζεται ψαύουσα, μετὰ δέους καὶ μετὰ σεβασμοῦ, τὸ μυστήριον τῆς θείας ζωῆς. Καὶ ὁ Θεὸς κατανοεῖται, ὡς τὸ ἀνεξερεύνητον βάθος τοῦ ὄντος, τὸ ἀπρόσιτον εἰς τὴν ὀρθολογιστικὴν σκέψιν· ὡς πραγματικότης ὑπεραντικειμενικῆ, ἄσχετος πρὸς τὸν καθορισμὸν χώρου καὶ χρόνου, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἶναι δεδομένος ὁ φυσικὸς κόσμος· ὡς «πνεῦμα» καὶ ὡς «ἀγάπη», ὅπως λέγει τὸ θεῖον Εὐαγγέλιον· καὶ ὡς ἡ ἀρχέγονος πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀρρήτου ἁρμονίας καὶ ἱεραρχικῆς τάξεως τοῦ Σύμπαντος.

Εἰς τὸν ἄλλον, ὁ φυσικὸς κόσμος ἀποτελεῖ τὸν μόνον πραγματικὸν κόσμον. Καὶ πᾶν ὅτι δὲν ἀποκαλύπτεται ἐντὸς τῆς ἐμπειρίας τῆς ζωῆς, δὲν ψηλαφεῖται ἀπτόως καὶ εἶναι ἀπρόσιτον εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἶναι ἀνύπαρκτον! Καὶ ἐπειδὴ ἡ συνείδησις τοῦ εἶναι ἐξοφωμένη καὶ περιορισμένη, παρέχει εἰς ἑαυτὸν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεκτείνῃ ἀσυνέτως τὸν ζόφον τοῦ αὐτοῦ καὶ τὸν περιορισμὸν αὐτοῦ τῆς συνειδήσεώς του εἰς ὅλους γενικῶς τοὺς ἀνθρώπους! Ἐγκάθειρκτος οὗτος ἐντὸς τοῦ ὕλικου κόσμου, πιστεύει ὡς ἀλήθειαν τὴν ἰδικὴν τοῦ πτωχὴν καὶ ἀναιμικὴν ἐμπει-

ρίαν καὶ γνῶσιν! Καὶ ἐθελοτυφλῶν, ἀξιοῖ νὰ εἶναι καὶ οἱ ἄλλοι τυφλοὶ! Ἐνῶ ἐμπρὸς τοὺς ἀπλοῦται ὁ ἄπειρος κόσμος, ὡς ζωὴ ἀποκαλυπτικὴ καὶ ὡς φανέρωσις, ἀνὰ πᾶν βῆμα, τοῦ θεοῦ πνεύματος, καὶ ὡς πνευματικὸς ὕψιστος σκοπός. Διότι πραγματικὴ ζωὴ εἶναι ἡ πνευματικὴ ζωὴ. Καὶ αὕτη μόνη δύναται ν' ἀπελευθερώσῃ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν— ἐν Χριστῷ καὶ διὰ τοῦ λυτρωτικοῦ τοῦ κηρύγματος— ἀπὸ τὴν φθορὰν καὶ τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ φυσικοῦ κόσμου. Αὕτη ναί, καὶ ὄχι ἡ ὑλοφρονοῦσα συνείδησις, ποὺ ταυτίζεται πρὸς τὰ ὄρια τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Καὶ ἀπορρίπτουσα κάθε δυνατότητα θαύματος, ἀποβαίνει ἐν τέλει καταθλιπτικὴ καὶ τυραννικὴ, καὶ ἀρνεῖται ἰταμῶς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πνευματικὸν ἐν γένει κόσμον!

*

Ζῶμεν εἰς ἐποχὴν ὑλιστικὴν καὶ ὠφελιμιστικὴν, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι ἡ αὐξήσις τῶν ἀνέσεων καὶ τῶν ἀπολαύσεων ἐν τῇ ζωῇ. Ἄμεσος δὲ συνέπεια τούτου εἶναι ὁ ἀτομισμὸς, ἡ χαλάρωσις τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν δεσμῶν, ποὺ συνέχουν πρὸς ἀλλήλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἡ ἀτονία τῶν ἀνωτέρων σκέψεων καὶ τῆς ὑψηλῆς ἐφέσεως πρὸς ἀπολύτρωσίν μας ἀπὸ τοῦ ἐφημέρου.

Καὶ οὐδεὶς βεβαίως ἀρνεῖται τὴν ἐπιστημονικὴν πρόοδον καὶ τὴν χρησιμότητα τῶν ἐπιστημονικῶν ἀποκαλύψεων. Εἶναι δὲ ἀναμφισβήτητον, ὅτι αἱ ἐφηροσμένοι ἐπιστῆμαι ἐπραγματοποίησαν ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ κομμουνισμοῦ μεγάλην πρόοδον. Ἐν τισὶν μάλιστα, ὅπως εἰς τὰς πτήσεις εἰς τὸ διάστημα, ὑπερέβαλον τὴν Δύσιν. Ἄλλ' ἡ ζωὴ καὶ ὁ κόσμος, ὡς σοφῶς ἐλέχθη, «εἶναι περισσότερον μυστήριον καὶ ὀλιγότερον φυσικὸς».

νόμος». Καί ἐντός τῆς Ἐπιστήμης, ὡς Φυσικῆς, Χημείας καὶ Μηχανικῆς, δὲν ἀνευρίσκεται ἡ ἀπόλυτος ἀλήθεια, οὔτε καὶ ἡ ἔννοια τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὸ πλήρωμα τοῦ νοήματός του, ὡς τῆς ἀνωτάτης ἀξίας τοῦ κόσμου. Ὁ δὲ λεγόμενος ὀρθὸς λόγος δὲν ἀποτελεῖ, εἰμὴ προσπάθειαν προσαρμογῆς πρὸς τὴν ἔλξιν τοῦ γύρω ἡμῶν φυσικοῦ κόσμου.

*

Ἡ εὐγένεια ὅμως τοῦ ἀνθρώπου εὐρίσκεται εἰς τὴν πνευματικὴν του φύσιν καὶ εἰς τὴν ἐλευθερίαν του, ἐντός τῆς ὁποίας πραγματοποιεῖ οὗτος τὰς ἐμπνεύσεις του, τὰς δημιουργίας του καὶ ἕνα ἀνώτερον ρυθμὸν ζωῆς. Ὡς φυσικὸν ἀπλῶς δημιούργημα ὁ ἄνθρωπος στερεῖται νοήματος καὶ βάθους. Καὶ ἡ ζωὴ του εἶναι χωρὶς ἀξιόλογον σημασίαν. Ἡ μόνη δὲ ὁδὸς διὰ τὴν ἀπαντήσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν θεῖαν κλήσιν καὶ νὰ ἐπιφανῇ «καινὸς οὐρανὸς καὶ καινὴ γῆ», καὶ νὰ ἐγκαθιδρυθῇ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς εἶναι ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ θεία του Ἀνάστασις. Καὶ τὸν πολυτιμώτατον τοῦτον θησαυρὸν, παραλαβοῦσα αὐτὸν ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν Βυζάντιον, διακατέχει καὶ πολλαπλασιάζει ἡ Ρωσικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία.

*

Εἶναι ματαίᾳ ἀπολύτως, καὶ εἶναι ἐντελῶς οὐτοπιστικὴ ἢ προσπάθεια τοῦ κομμουνισμοῦ νὰ ὀργανώσῃ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν καὶ νὰ ἀνεγείρῃ τὸ οἰκοδόμημά της, χωρὶς τὸν Θεὸν καὶ χωρὶς τὸ ἀπολυτρωτικὸν κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ, συμπνίγων σκληρῶς καὶ σιδηροπαγῶς, ἐν ὀνόματι τῆς κοινωνικῆς γαλήνης καὶ εὐτυχίας, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ τὸ μόνον τὸ ὁποῖον διδασκόμεθα ἀπὸ τὰ τεχνικὰ

καὶ ἐπιστημονικὰ ρωσικὰ ἐπιτεύγματα, ποὺ προκαλοῦν τόσον δίκαιον θαυμασμόν εἰς τοὺς διαφόρους ἐπισκέπτας εἶναι, ὅτι πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ προσέξωμεν πολὺ περισσότερο τὴν Παιδείαν μας. Διότι, ὅπως λέγει ὁ περίφημος Ἄγγλος χημικὸς Τόντ «ἤρκεσαν ἐκεῖ δύο γενεαὶ καὶ ἕνα ἰσχυρότατον ἐκπαιδευτικὸν σύστημα, διὰ νὰ σχηματισθῇ τὸ ἐπιστημονικὸν ὑπόστρωμα τὸ ὁποῖον ἦτο προηγουμένως ἀνύπαρκτον».

Ἄς μὴ μᾶς διαφεύγῃ δὲ ποτέ, ὅτι ἡ φωτόλουστος αὐτὴ χώρα μας, τοποθετημένη ἀπὸ τὴν θεῖαν Πρόνοιαν εἰς τὰ μεσόμαλα τοῦ κόσμου, εἶναι κεκλημένη νὰ διαδραματίσῃ διὰ τῆς τρισαγίας Ὁρθοδοξίας της, ἕνα ὑπέρτερον ρόλον ἐν τῇ παγκοσμίᾳ ζωῇ.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Ο "ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ" ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1963

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀφιερωμένος

Εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ τὸν Ὁρθόδοξον Βίον γενικώτερον. Ὑπαγμένος μετὰ πολλὴν φροντίδα, περιέχει ἐκτός ἀπὸ τὴν συνήθη ἡμερολογιακὴν ὕλην καὶ καθημερινὰ σημεῖα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ὁρθόδοξου Μοναχικοῦ Βίου, τὴν ἴδρυσιν τῶν Ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ τὴν Μοναστικὴν πολιτείαν αὐτοῦ, εἰς τὴν δρᾶσιν τῶν ἀγιορειτῶν πατέρων κατὰ τὴν ἐνδοξον Βυζαντινὴν περίοδον καὶ τὴν Τουρκοκρατίαν, τὴν συμβολὴν αὐτῶν εἰς τὸν Ἑλληνοχριστιανικὸν πολιτισμὸν, τὴν διαφύλαξιν τῶν φιλολογικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν μας θησαυρῶν καὶ κειμηλίων καὶ τὴν χριστιανικὴν εὐποιίαν. Περιέχει ἐπίσης ἀποφθέγματα τῶν μεγάλων μορφῶν τοῦ Μοναχισμοῦ ὡς καὶ γνώμας καὶ κρίσεις Ἑλλήνων καὶ ξένων ἐπιστημόνων, περὶ τοῦ «Παλλαδίου» αὐτοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς «Ἀκροπόλεως» τῆς φυλῆς μας, ὡς πολὺ εὐστοχα ἐχαράκτηρισαν πολλοὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος.

Συνοδεύεται δὲ ἀπὸ καλλιτεχνικῶν καὶ χρυσοποικίλων πλαισίων, κοσμοῦμενον μετὰ χαρακτηριστικὴν πολychρωμον φωτογραφίαν τῆς πρώτης τοῦ Ἁθωνος Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Μεγίστης Λαύρας.

ΤΙΜΑΤΑΙ (μετὰ πλαισίου) δρχ. 10. Ἀπευθυντέον εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν, Ἰακίου 1, Ἀθῆνας 140, Τηλ. 716.112 καὶ εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς.

Η ΕΝ Ν. ΔΕΛΧΙ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ 18 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ — 6 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1961 *

δ'. Ἐπιτροπή διὰ τὸ λαϊκὸν στοιχεῖον. Εἰς τοὺς κύκλους τῆς Οἰκουμένης Κινήσεως καὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἤρχισε τελευταίως νὰ ἀποδίδηται μεγίστη σημασία εἰς τὴν συμμετοχὴν τῶν λαϊκῶν εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, διότι βλέπουν ὅποιον σπουδαῖον ὄφλον παίζουν οὗτοι ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν αὐτῷ ἀκόμη τῇ Ρωμαιοκαθολικισμῷ ἀπὸ τινῶν ἐτῶν, ὅπως μαρτυρεῖ ἡ λεγομένη «Καθολικὴ δράσις» (Action Catholique). Ἡ στροφή πρὸς τὸ λαϊκὸν στοιχεῖον ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν κατεδείχθη, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, καὶ διὰ τῆς ἐκλογῆς διὰ πρώτην φοράν δύο λαϊκῶν προέδρων ἐκ τῶν ἑξ, τῶν ἀποτελούντων τὸ Προεδρεῖον τοῦ Π.Σ.Ε. ἦτοι τοῦ Francis Ibiam, κυβερνήτου τῆς Ἀνατολικῆς Νιγηρίας καὶ τοῦ Charles Parlin, δικηγόρου ἐξ Ἡνωμ. Πολιτειῶν, ἀνήκοντος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Μεθοδιστῶν. Τρεῖς διάφοροι ὁμιληταὶ ὁμίλησαν ἐκτενῶς ἐπὶ τοῦ θέματος, ἀλλ' ἐνταῦθα παραθέτομεν μόνον σημεῖα τινὰ ἐκ τῶν εἰσηγήσεων τούτων τοῦ Klaus von Bismark, μέλους τῆς Συνόδου τῆς ἐν Γερμανίᾳ Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ E. Mathew, τῆς Συριακῆς ἐν Ἰνδίας Ἐκκλησίας τοῦ Μαρ-Τομᾶ, καὶ τῆς Mollie Batten, διευθυντρίας τοῦ ἐν Rugby τῆς Ἀγγλίας Κολλεγίου τοῦ William Temple: «Ὁμιλήσαμεν τρεῖς εἰσηγηταί, προερχόμενοι ἀπὸ τρεῖς διαφόρους καταστάσεις, ἐτόνισαν οἱ τρεῖς εἰσηγηταί, ἀπὸ τὴν βιομηχανικὴν Μ. Βρετανίαν, ἀπὸ τὰς Ἰνδίας καὶ ἀπὸ τὸν κόσμον τῆς διηρημένης Γερμανίας. Ὁμιλήσαμεν ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν λαϊκῶν, οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν εἰς τὰς καθημερινὰς τῶν ἐργασίας καὶ ἀσχολήσεις νὰ εἶναι «λαὸς τοῦ Θεοῦ» ἐν τῷ κόσμῳ. Ἡμεῖς οἱ λαϊκοὶ ἔχομεν ἀνάγκην ὑμῶν τῶν ποιμένων, τῶν ἱερέων μας, τῶν θεολόγων καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἡγετῶν· δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἐργαζώμεθα ὡς Χριστιανοὶ εἰς τὰς καθημερινὰς μας ἀσχολίας ἐν τῷ κόσμῳ χωρὶς τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, κηρυττόμενοι συνεχῶς κατὰ τὴν θείαν λατρείαν καὶ διδασκόμενοι ἐν τοῖς σχολείοις, χωρὶς τὴν ἐνίσχυσίν μας διὰ τῶν μυστηρίων, χωρὶς τὴν λυτρωτικὴν δύναμιν τῆς ἐξομολογήσεως καὶ τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν μετὰ τὴν μετάνοιαν καὶ ἐξομολόγησιν. Παρὰ ταῦτα μὴ λησμονῆτε, ὅτι ἀπὸ τοῦ ἄμβωλος οὐδέποτε θὰ δυνηθῆτε νὰ κατανοήσητε πλήρως καὶ νὰ ἐκτιμήσητε τὴν κατάστασίν μας καὶ νὰ ὁμιλήσητε περὶ αὐτῆς. Ἐτι ὀλιγώτερον δύνασθε ἀπὸ τοῦ ἄμβωλος νὰ διεισδύδυσθε πραγματικῶς εἰς τὸν κόσμον μὲ τὸ λυτρωτικὸν ἔργον καὶ μὲ τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ. Ἡ διεσόδισις αὕτη ἀνήκει πολὺ περισσότερον εἰς τὴν διακονίαν μας, ὅπως σαφῶς ἐξεφράσθη τοῦτο εἰς τοὺς λό-

γους τοῦ τμήματος τῆς διακονίας ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ὑπηρεσίας. Διὰ τῆς διακονίας μας ἐν μεγάλῳ μέτρῳ ὁ Χριστὸς ἀποκαλύπτει τὸ μέγεθος τῆς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ νίκης του. "Ολοὶ λοιπὸν ἔχετε τὴν ἀνάγκην μας καὶ πρέπει νὰ ἀκούετε ἡμᾶς, ὡς χριστιανούς, ποὺ κερδίζουσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν εἰς τὴν κατὰ κόσμον κοινωνίαν. Τὸ χριστιανικὸν μας ἔργον εἰς τὰς καθημερινὰς μας ἀσχολήσεις ἐν τῷ κόσμῳ ἀποτελεῖ ζωτικὸν συμπλήρωμα τῆς διακονίας σας. Πρέπει νὰ γίνετε καὶ νὰ γίνωμεν συνέταιροι εἰς τὸ ἔργον τοῦτο.

Τὸ δεύτερον σημεῖον, ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει, εἶναι ἡ κατὰλληλος κατάρτισις τῶν λαϊκῶν διὰ τὸ ἔργον τῶν τοῦτο. Πολὺ χρῆμα τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν μας δαπανᾶται διὰ τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν κατάρτισιν τῶν κληρικῶν καὶ τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς ὑπηρετούντων. Ἀλλὰ δαπανᾶτε τόσα χρήματα διὰ τὴν κατάρτισιν ἐκείνων τῶν χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι φροντίζουν νὰ κάμνουν θεῖον ἔργον εἰς τὰς κατὰ κόσμον ἀσχολίας των καὶ οἱ ὅποιοι ἐπὶ τέλους ἀποτελοῦν τὰ 99% τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας; Ἐν τῷ καταρτισμῷ τούτῳ ἡ μελέτη τῆς Ἀγ. Γραφῆς εἶναι μεγίστη σπουδαιότητος. Ἀλλὰ μελέτη τῆς Βίβλου δὲν σημαίνει νὰ ἀκούσωμεν ἀντὶ ἐνὸς δύο κηρύγματα ἢ νὰ κάχωμεν ὀλίγην ἐπιστημονικὴν ἐρμησίαν, τὴν ὁποίαν ἐδιδάχθητε εἰς τὰς θεολογικὰς Σχολὰς. Δι' ἡμᾶς μελέτη τῆς Ἀγ. Γραφῆς σημαίνει νὰ ἀκούωμεν ἕνα λόγον τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἀποτείνεται εἰς τὰς συγκεκριμένας περιπτώσεις τῆς ζωῆς καὶ ἐργασίας μας. Πόσον ὀλίγοι εἶναι οἱ Πάστορες ἐκεῖνοι, ποὺ ἠμποροῦν νὰ κάμνουν μίαν τοιαύτην ἐργασίαν! Ἡ μελέτη ὅμως τῆς Ἀγ. Γραφῆς δὲν ἀρκεῖ. Εἰς τὸν καταρτισμὸν τῶν λαϊκῶν ἀνήκει καὶ ἡ εὐκαιρία διὰ τοὺς λαϊκοὺς νὰ ἐξετάζωσι τὴν κατάστασιν τῆς ζωῆς των ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως. Οὕτω θὰ δυνάμεθα νὰ βοηθήσωμεν ἀλλήλους εἰς τὸ νὰ εἴμεθα πάντοτε ὑπήκοοι καὶ νομοταγεῖς εἰς τὸν Κύριόν μας κατὰ τὰς καθημερινὰς μας ἀσχολίας καὶ ἀποφάσεις. Ἐχομεν ἀνάγκην εὐκαιριῶν, καθ' ἃς θὰ ἀσκηθῆ ἡ ἠθικὴ μας φαντασία κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε εἰς τὴν θολὴν ἀτμόσφαιραν τῆς καθημερινῆς μας ζωῆς νὰ ἠμποροῦμεν νὰ κάμνωμεν ὀλιγώτερας ἀδικίας καὶ παραβάσεις τοῦ θείου λόγου.

Τὸ τρίτον, σημεῖον, ποὺ δι' ἡμᾶς ἔχει καταστῆ βαθεῖα πεποιθήσις, εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι περιορισμένος καὶ φυλακισμένος ἐντὸς τῶν Ἐκκλησιῶν μας. Ὁ Χριστὸς εἶναι ἤδη ἐν ἀγνοίᾳ (incognito) παρῶν εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ συστήματα, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὀφείλομεν νὰ διαβιώσωμεν τὴν χριστιανικὴν μας ζωὴν. Δὲν εἶναι πᾶσι «αἱ ἀρχαὶ καὶ ἐξουσίαι» ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. "Ὅταν ὁμιλῶμεν μετὰ τῶν μὴ χριστιανῶν γειτόνων καὶ συναδέλφων μας εἰς τὴν καθημερινὴν ἐργασίαν, ὁ Χριστὸς εἶναι ἀνάμεσά μας καὶ διδάσκει ἀμφοτέρας τὰς

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 436 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 19 τεύχους.

πλευράς. "Όταν επιτελώμεν τὰ καθήκοντα μὲ τοὺς χριστιανούς συναδέλφους, ὁ Χριστὸς ἐνεργεῖ οὐ μόνον δι' ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ μέσου αὐτῶν. "Όταν ἀγωνιζόμεθα διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς ἐξουσίας, ὅτε πολλάκις ἀγόμεθα εἰς πόλεμον, ἢ ἀμαρτωλὸς ἀνταρσία κατὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν δὲν προέρχεται μόνον διὰ μέσου τῶν μὴ χριστιανῶν γειτόνων μας καὶ συναδέλφων, ἀλλὰ καὶ διὰ μέσου ἡμῶν ὡσαύτως. Εἴμεθα λοιπὸν ἀλληλέγγυοι ἐν τῇ ζωῇ καθ' ὅλα μετὰ τῶν μὴ χριστιανῶν συναδέλφων, ὥστε ὅλοι ἔχομεν ἀνάγκη ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν καὶ τῆς λυτρώσεως. Συχνὰ μᾶς πιέζετε νὰ καταστῶμεν ἐν συνειδήσει τὸ φῶς τοῦ κόσμου, νὰ γίνωμεν εἰς ὅλους γνωστοὶ ὡς χριστιανοὶ καὶ νὰ κάμνωμεν χριστιανικοὺς πυρῆνας καὶ κύκλους εἰς τὰ ἐργοστάσια ἢ εἰς τὰς συνοικίας μας. Ἀλλὰ πολὺ συχνότερον ἐπιβάλλει τὸ χριστιανικὸν μας καθήκον νὰ μένωμεν καὶ νὰ δρῶμεν ὡς ἀγνωστοί, incognito. Τότε ἡμπορεῖ αἰφνιδίως νὰ λάμψῃ τὸ χριστιανικὸν φῶς πρὸς κατάπληξιν, ὁπότε δὲν εἶναι ἔργον ἰδικόν μας, ἀλλ' ἰδικόν Του, δὲν εἶναι φῶς ἰδικόν μας, ἀλλ' ἰδικόν Του. Οἱ λαϊκοὶ εἶναι ὁ σύνδεσμος μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου. Οὗτοι φέρουν τὰ προβλήματα τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ζωῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἵνα λάβῃ θέσιν καὶ δώσῃ λύσεις καὶ ἀπαντήσεις κατὰ τὰς χριστιανικὰς ἀρχὰς καὶ οὗτοι πάλιν μεταδίδουν τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὴν ζωὴν τοῦ κόσμου».

Τὰς εἰσηγήσεις ταύτας ἐπηκολούθησεν συζήτησις, καθ' ἣν πολλοὶ σύνεδροι ἐτόνισαν τὴν σπουδαιότητα τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας των. Ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι ἤδη εἰς πολλὰς συναντήσεις καὶ συνέδρια ἐν τῷ παρελθόντι ἐτονίσσαμεν ὅτι οἱ λαϊκοὶ ἐν ταῖς Ὁρθόδοξοις Ἐκκλησίαις λαμβάνουν λίαν ἐνεργὸν μέρος ἐν τῷ ἔργῳ τῆς Ἐκκλησίας, διδάσκοντες τὰ θρησκευτικὰ εἰς τὰ σχολεῖα, ὁργανώνοντες κατηχητικὰ σχολεῖα, κηρύττοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὡς τακτικὸν ἱεροκλήρυκα καὶ ἐξῆς, εἰς δὲ τὰς θεολογικὰς Σχολὰς, διδάσκοντες καὶ διδασκόμενοι κατὰ μεγίστην πλειοψηφίαν εἶναι λαϊκοί. Ἐν ταῖς Ὁρθοδ. Ἐκκλησίαις δὲν ὑπάρχει τὸ πρόβλημα τοῦ νὰ ἐπιδεικνύουν ἐνδιαφέρον ζωηρὸν οἱ λαϊκοὶ διὰ τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν των εἰς τὴν δρᾶσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις μέγιστον μέρος τοῦ ἔργου τῆς ἐπιτελεῖ ἤδη διὰ τῶν λαϊκῶν θεολόγων καὶ μὴ, ἀλλὰ μέγα καὶ βασικὸν ζήτημα ἐν αὐταῖς εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ἐλάχιστοι ἐκ τῶν λαϊκῶν θεολόγων εἰσέρχονται εἰς τὰς τάξεις τοῦ κλήρου, ἵνα ὡς κληρικοὶ ὑπηρετῶσι τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν κοινωνίαν.

Ἐπιτελεῖται μίαν ἰδιαίτερα ἄἘπιτροπὴ συνεργασίας τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ κοινωνίᾳ». Ἡ ἔκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης τονίζει τὴν ἀναγκαιότητα καὶ σκοπιμότητα τῆς συνεργασίας ταύτης ἀλλὰ προὐχώρησε πέραν τοῦ δέοντος, ὅταν ἔθιξε καὶ τὸ σημεῖον τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν, ἣν προτεσταντικαὶ τινες Ἐκκλησίαι ἔχουν ἀποδεχθῆ καὶ εἰσαγάγῃ. Ὁ ἀντιπρόσωπος λόγου χάριν τῆς Σουηδικῆς Μ. Βοῆθίους (λαϊκός) ἐξέφρασε τὴν ἱκανοποίησίν του διὰ τὸ λαμπρὸν ἔργον, ὅπερ ἐπιτελοῦν αἱ κεχειροτονημέναι γυναῖκες. Ἡ πρότασις αὕτη κατέπληξε τὴν μεγίστην πλειονότητα τῶν συνέδρων, οἵτινες ἀπέκρουσαν ταύτην, ὑποστηρίζαντες ὅτι τὸ

θέμα τοῦτο δὲν ἀνήκει εἰς τὸ Παγκ. Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλ' εἰς τὰς ἰδίας τὰς Ἐκκλησίας.

Ε'. Ἐπιτροπὴ νεολαίας (Youth department) τὴν εἰσήγησιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς νεολαίας ἐν τῇ οἰκουμενικῇ κινήσει ἀνέγνωσεν ὁ ἐφημέριος U Ba Hmyin, εἰς ἐκ τῶν Βαπτιστῶν Προτεσταντῶν τῆς Βούρμας. Ἐν ταύτῃ τονίζονται ἰδιαίτερος τὰ ἀκόλουθα σημεῖα: 1. Ἡ νεολαία ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις δεικνύει μεγάλην ἀνυπομονησίαν διὰ τὴν ἐπιβραδυνομένην πορείαν πρὸς τὴν Ἐνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν, ἥτις πρέπει νὰ λάβῃ χώραν ἐν τῷ Ἐκκλησιαστικῷ Ὁργανισμῷ, ἵνα δύναται ἡ Ἐκκλησία νὰ καταστῆ περισσότερον εὐκίνητος διὰ τὰ καθήκοντα τῆς διακονίας καὶ μαρτυρίας. Τὴν ἀνυπομονησίαν ταύτην δὲν πρέπει νὰ παραγνωρίσωμεν ὡς συνήθη ἐκδήλωσιν τοῦ φυσικοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῆς νεότητος. Ἐὰν ἡ νεολαία ἐπιμένῃ τόσον πολὺ εἰς τὴν ἀνάγκη τῶν τοιούτων μεταρρυθμίσεων, πράττει τοῦτο, διότι ἀντιμετωπίζει μετὰ σοβαρότητος τὸ πολλάκις εἰς τὰς οἰκουμενικὰς συναντήσεις διακηρυχθὲν γεγονός, ὅτι τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐνώνουν ἡμᾶς ὡς χριστιανούς εἶναι σπουδαιότερα ἐκεῖνων, ἅτινα μᾶς χωρίζουν. Ἡ ἱστορία δεικνύει, ὅτι κινήματα ἀνακαινίσεως ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας ἐματαιώθησαν ἕνεκα τῆς θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας. Ἡ παρακίνησις, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν νεολαίαν καὶ ἀπὸ τοὺς σπουδαστὰς πρὸς μίαν ἀνακαινίσειν, εἶναι ἔκφρασις τῆς πεσοπίθσεως των, ἣν διὰ τῆς προσευχῆς ἔχουν σχηματίσει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρεμποδίζωμεν διὰ τῆς ληθαργίας καὶ τοῦ φόβου πρὸ τῶν μεταβολῶν ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει ὡς θέλημά του διὰ τὴν ζωὴν καὶ δρᾶσιν τῆς Ἐκκλησίας.

2. Πρέπει νὰ ἐπιδιαχωθῇ ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν—μελῶν τοῦ Π.Σ.Ε., ἵνα ἡ νεολαία τύχῃ τῆς καταλλήλου παιδείσεως, ὥστε νὰ προσανατολιζέται πρὸς τὸ οἰκουμενικὸν πνεῦμα τῶν ἐν τῷ Π.Σ.Ε. συνεργαζομένων Ἐκκλησιῶν καὶ νὰ δεικνύῃ ἐνδιαφέρον διὰ τὰ προβλήματα καὶ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Πολλοὶ νέοι ἀπομακρύνονται τῆς Ἐκκλησίας εἰς μίαν ἡλικίαν, καθ' ἣν θὰ ἀνέμενε τις νὰ καταστῶσιν ὑπεύθυνα μέλη τῆς Ἐκκλησίας των.

3. Ἡ ἔκθεσις τονίζει, ὅτι μεγάλως συντελεῖ εἰς τὴν θρησκευτικὴν μόρφωσιν καὶ τὴν προσέλευσιν τῆς νεολαίας ἡ ὁργάνωσις περιφερειακῶν ἢ διεθνῶν συνελεύσεων τῆς νεολαίας, ἐν ταῖς ὁποῖαις ἀπὸ κοινοῦ ἐξετάζουσιν οἱ ἴδιοι τὰς ἀνησυχίας καὶ τὰ προβλήματα τῆς χριστιανικῆς νεολαίας ἐν τῇ συγχρόνῳ κοινωνίᾳ καὶ ἐν τῇ σημερινῇ καταστάσει τῶν διηρημένων Ἐκκλησιῶν. Τοιαῦται συνελεύσεις ὑπῆρξαν ἡ ἐν Λωζάννῃ κατὰ τὸ 1960 ἀπὸ 13 μέχρι 24 Ἰουλίου συνελεύσεις τῆς εὐρωπαϊκῆς νεολαίας, εἰς ἣν παρέστησαν 1750 νέοι, μετὰ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ νέοι ἐκ τῶν πέραν τοῦ παραπετάσματος χωρῶν, ἐκ δὲ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος παρευρέθησαν τριάκοντα νέοι ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἀγουρίδου. Ἄλλη παρομοία συνέλευσις ἐγένεν ἐν Ann Arbor τῶν Ἡν. Πολιτειῶν διὰ τοὺς νέους τῶν Ἀμερικανικῶν χωρῶν, καθ' ἣν συνεκεντρώθησαν περὶ τοὺς τρεῖς χιλιάδας. Συντελεστικοὶ διὰ τὴν ἀλληλογωριμίαν τῶν νέων τοῦ κόσμου, διὰ τὴν

ανάπτυξιν ἐν τῇ ψυχῇ των ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν των καὶ πνεύματος συνεργασίας εἶναι αἱ ὀργανούμεναι κατ' ἔτος Οἰκουμενικαὶ κατασκηνώσεις ἐργασίας (work camps), εἰς τὰς ὁποίας τριάκοντα νέοι ἐκ διαφόρων χωρῶν καὶ Ἐκκλησιῶν ἐργάζονται ἐπὶ ἓνα μῆνα ὡς ἀπλοῖ ἐργάται διὰ τὴν οἰκοδομὴν ἐπιωφελοῦς τινος ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ἧ ἡ κατασκήνωσις λαμβάνει χώραν. Κατὰ τὸ παρὸν ἔτος, ὡς γνωστόν, περὶ τοὺς 30 νέους ἐκ διαφόρων χωρῶν καὶ Ἐκκλησιῶν ἐργάσθησαν διὰ τὴν οἰκοδομὴν κέντρον νεότητος τῆς Μητροπόλεως Ἐλασσῶνος ὑπὸ τὰς ὀδηγίας καὶ τὴν διαρκῆ παρακολούθησιν τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, τοῦ Ἐλασσῶνος κ. Ἰακώβου. Ἄλλαι τοιαῦται κατασκηνώσεις ἐργασίας τοῦ Π.Σ.Ε. κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη ἔλαβον χώραν ἐν Καλάμαις, Ἰωαννίνοις, ἐν Καστελλίῳ τῆς ἐπαρχίας Κισάμου, Ζακύνθῳ καὶ ἀλλαχοῦ.

Τὸ τμήμα νεολαίας ἐν τῷ Π.Σ.Ε., ὅπως καὶ οἱ ἡγέται τῆς Οἰκουμενικῆς κινήσεως γενικῶς, πιέζονται διαρκῶς ἀπὸ τὰς ἐκκλησίες καὶ τὰς παρακινήσεις τῆς ἀνυπομονούσης διὰ τὴν ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν Χριστιανικῆς νεολαίας, ὅπως ὅλαι αἱ Ἐκκλησίαι δεχθῶσι τὴν μετάληψιν ἐκ τῆς αὐτῆς ἀγίας Τραπέζης (intercommunion) πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν χριστιανῶν εἰς οἰανδήποτε Ἐκκλησίαν καὶ ὁμολογίαν καὶ ἂν ἀνήκωσιν. Οἱ νέοι δηλ. ἀξιοῦσιν, ὅπως, ὅταν τελεῖται θεία Εὐχαριστία παρ' οἰουδήποτε ἱερέως, ἐπιτραπῇ εἰς πάντας τοὺς βεβαπτισμένους χριστιανούς νὰ κοινωνήσωσιν, εἰς οἰονδήποτε Ἐκκλησίαν καὶ ἂν ἀνήκωσιν. Τὸ πρόβλημα τοῦτο ἀνεκίνησεν ἐν τῷ συνεδρίῳ τῆς νεολαίας ἐν Λωζάννῃ, ὅτε ἐκλήθησαν οἱ σύεδροι νέοι ὅλοι ἀνεξαιρέτως εἰς ὁμαδικὴν κοινὴν μετάληψιν, ἵνα καὶ διὰ τῆς κοινωνίας ἐκ τοῦ αὐτοῦ Ποτηρίου δεῖξωσι τὴν ἐνότητά των. Πρὸς τὴν πρόσκλησιν ταύτην φυσικῶ τῷ λόγῳ δὲν συνεμορφώθησαν οἱ Ὀρθόδοξοι νέοι, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀγγλικανοὶ καὶ οἱ Παλαιοκαθολικοί. Τοῦτο ἐσκανδάλισε τοὺς ἄλλους συνέδρους, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὴν ἐκθεσιν τοῦ συνεδρίου τῆς Λωζάννης πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Π.Σ.Ε. τονίζεται, ὅπως τὸ Π.Σ.Ε. καὶ αἱ Ἐκκλησίαι—μέλη μελετήσωσι τὴν δυνατότητα τοῦλάχιστον εἰς τὰ παγχριστιανικὰ συνέδρια νὰ κοινωνῶσιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀγίου Ποτηρίου πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ σύεδροι. Ὅταν συνεζητήθη ἡ ἐκθεσις ἐκείνη ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἐπιτροπῇ κατὰ τὴν συνεδρίασίν της ἐν Ἀγίῳ Ἀνδρέᾳ τῆς Σικωτίας, ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι κατεπολεμήσαμεν, ὅπως καὶ εἰς προηγούμενα συνέδρια τὴν intercommunion, ὑποστηρίζαντες, ὅτι ἡ ἀπὸ κοινῶν μετάληψις ἐκ τοῦ αὐτοῦ Ποτηρίου προϋποθέτει ἐνότητα πίστεως καὶ ζωῆς καὶ ὀρθὴν διδασκαλίαν περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας (μεταβολὴν τοῦ ἄρτου καὶ οἴνου εἰς σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ἀγίου Πνεύματος, τοῦ μυστηρίου τελουμένου παρὰ κανονικῶς χειροτονημένου κληρικοῦ), τοῦθ' ὅπερ δὲν κέκτηνται αἱ Προτεσταντικαὶ Ἐκκλησίαι, ὥστε νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς Ὀρθόδοξους νὰ κοινωνῶσι μετ' αὐτῶν ἐκ τῆς αὐτῆς Τραπέζης τοῦ Κυρίου. Τὸ πρόβλημα ἐπανήθη καὶ εἰς τὴν Γεν. Συνέλευσιν τοῦ Ν. Δελχί, ἔνθα παρουσιάσθη ὑπὸ νέαν ἄποψιν, τὴν ἀκόλουθον: ἐφ' ὅσον ἀναγνωρίζομεν τὸ Βάπτισμα

ἀλλήλων καὶ ἔχομεν λόγῳ ἀκριβῶς τοῦ Βαπτίσματος ἐνότητα, διατὶ νὰ παρουσιαζώμεθα διηρημένοι διὰ τῆς μὴ συμμετοχῆς μας εἰς αὐτὴν τὴν θείαν Κοινωνίαν, τελουμένην παρ' οἰουδήποτε κληρικοῦ; Τὴν 26 Νοεμβρίου, Κυριακὴν, ἐτέλουν τὴν θείαν Λειτουργίαν, ἀνοικτὴν θείαν Λειτουργίαν—ἦτοι ἡ προσέλευσις εἰς τὴν θείαν Κοινωνίαν ἐπετρέπετο παντὶ τῷ βουλομένῳ βεβαπτισμένῳ χριστιανῶ—κληρικοῖ τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν Ἰνδιῶν, τοῦ Πακιστάν, τῆς Βερμανίας καὶ τῆς Κεϋλάνης, ἀνήκοντες εἰς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν. Τὴν προτεραίαν ἀπεστάλη πρόσκλησις εἰς ὅλους τοὺς συνέδρους ὅτι θὰ εἶναι δεκτοὶ διὰ τὴν μετάληψιν τῆς θείας Εὐχαριστίας πάντες ἀνεξαιρέτως. Εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν παρέστησαν περὶ τὰ 2000 πρόσωπα, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν μόνον 1500 ἐκοινώνησαν. Παρέστησαν εἰς αὐτὴν καὶ πλείστοι Ὀρθόδοξοι, ἀλλ' οὐδεὶς ἐκοινώνησεν. Ἐτελέσθη μετὰ τινὰς ἡμέρας καὶ μία Ὀρθόδοξος θεία Λειτουργία, καὶ ἐγένετο ἀνακοίνωσις εἰς ὅλα τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου, ὅτι προσκαλοῦνται, ἵνα παραστῶσιν ἀπλῶς καὶ νὰ παρακολουθήσωσι τὴν θείαν Λειτουργίαν τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου. Ἡ θεία μετάληψις εἰς μὴ Ὀρθόδοξους δὲν ἐπετρέπη βεβαίως. Τὸ γεγονός τοῦτο κατεσκανδάλισε πολλοὺς νέους, οἵτινες μετεῖχον τῆς Γεν. Συνελεύσεως ἐν Ν. Δελχί καί, κατὰ τὸν ἀνταποκριτὴν τῆς ἐφημ. «La Croix» (Σάββατον 16 Νοεμβρίου 1961, σελ. 7) αἶδεν. Antoine Wenger, οὔτοι εἰς μίαν συγκέντρωσιν ἀντιπροσώπων τοῦ Τύπου ἀνέφερον τὸ ὀδυνηρὸν δι' αὐτοὺς γεγονός, ὅτι εἰς μίαν νεαρὰν Ἀρμένισσαν, προσελθοῦσαν ἵνα κοινωνήσῃ ἀπὸ Ὀρθόδοξον, δὲν ἐπετρέπη τοῦτο εἰς αὐτήν. Ἀλλὰ τοῦτο μαρτυρεῖ ἀπλῶς ὅτι πολλοὶ χριστιανοὶ νέοι δὲν ἔχουν ἰδέαν περὶ Ἐκκλησίας, περὶ ἱερῶν μυστηρίων, διὸ ὁ ὑποφαινόμενος, ἐξ ἀφορμῆς τῶν γενομένων ἐν τῷ συνεδρίῳ τῆς Εὐρωπαϊκῆς νεολαίας ἐν Λωζάννῃ, κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς σχετικῆς ἐκθέσεως ἐτόνισεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ εἰς συνέδρια τῆς χριστιανικῆς νεολαίας νὰ εἰσάγωνται πρὸς συζήτησιν δογματικὰ ζητήματα, ὡς εἶναι λ.χ. τὸ μέγα ζήτημα τῆς intercommunion, τῆς γενικῆς δηλονότι κοινωνίας τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, εἰς πᾶσαν καὶ παρ' οἰουδήποτε κληρικοῦ λειτουργίαν αὐτοῦ. Τὸ ζήτημα τοῦτο, ὡς καθαρῶς θεολογικόν, ἐξετάζεται καὶ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ τμήματος Ἐνότητος, ἐν ἧ ἀναφέρονται καὶ αἱ δύο ἀπόψεις ἐπὶ τοῦ θέματος ὡς ἀκολουθῶσι: «Διὰ πολλοὺς χριστιανούς ἡ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου—«τοῦτο ποιεῖτε» (εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν, Λουκ. 22,19. 1 Κορ. 11, 24,25) εἶναι μία προσταγὴ, ὑπερβαίνουσα τὰς διαιρέσεις μας. Ἐὰν ὁ Μυστικὸς Δείπνος εἶναι τὸ μέσον τῆς ὑψίστης χάριτος διὰ τὴν συγχώρησιν καὶ τὴν νίκην κατὰ τῆς ἁμαρτίας, τοῦτο ἰσχύει ἐτι περισσότερο διὰ τὴν ἁμαρτίαν τῆς διαίρεσεως. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνυπόφορον καὶ ἀκατανόητον τὸ γεγονός, ὅτι ἡ κοινὴ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν δὲν δύναται νὰ ἐκφρασθῇ καὶ νὰ γίνῃ βαθυτέρα διὰ μιᾶς κοινῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν Κοινωνίαν, ἢν αὐτὸς προσφέρει. Δι' ἄλλους πάλιν χριστιανούς τὸ νόημα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς εἶναι μία ἐνσωμάτωσις εἰς τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ὅπερ ὑπάρχει ὡς μία κοινότης ἐν μιᾷ ὀργα-

Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΑΘΗΝΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΡΩΣΙΑΝ

Η ΑΕΙΘΑΥΜΑΣΤΟΣ ΔΡΑΣΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΜΟΝΗΝ ΔΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ (ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ-ΚΗΡΥΓΜΑ) ΔΙΑΤΗΡΕΙΤΑΙ ΑΣΒΕΣΤΟΣ Η ΦΛΟΣ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΡΩΣΙΚΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ;*

Πρὸς τὴν Ὁδησόν! Τὸ Σάββατον, 2 Ἰουλίου, προπεμφθέντες ἀπὸ τοὺς ἀλησμόνητους Συναδέλφους τῆς θεολογικῆς Ἀκαδημίας τῆς Πετροπόλεως εἰς τὸ ἀεροδρόμιον, ταξειδεύομεν ἀεροπορικῶς διὰ τὴν Ὁδησόν. Εἰς αὐτὴν φθάνομεν μόνον μετὰ δέωρον πτήσιν, ἀπὸ τοῦ Βορρά μέχρι τοῦ Νότου τῆς ἀπεράντου Ρωσίας, διότι τὸ ταχύτατον ἀεροπρωθύμενον ἀεροπλάνον μας διήνυεν ὀκτακόσια χιλιόμετρα τὴν ὥραν. Πόσον ἐσμίχρουναν αἱ ἀποστάσεις μετὰ τὰ σύγχρονα τεχνικὰ μέσα! Ἄλλ' ἡ ψυχικὴ ἀπόστασις μεταξὺ ἀτόμων καὶ λαῶν πόσον ἀργεῖ νὰ σμικρυνθῇ καὶ νὰ σβύσῃ. Ποῖα μέσα νὰ μεταχειρισθῇ τις διὰ τὴν ἄρσιν τῶν ἀποστάσεων καὶ τῶν διακρίσεων καὶ τῶν διαφορῶν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων; Ἴσως παντὸς διανοουμένου, παντὸς φιλοσόφου, παντὸς λογιτέχνου, ἱεροκέρυκος, θεολόγου καὶ ἐξῆς κύριον μέλημα καὶ στόχος καὶ θέμα τῶν σκέψεών του ὄφειλε νὰ εἶναι ἡ μεγάλη αὕτη πληγὴ καὶ εἰδεχθῆς ἀμαρτία τῆς ἀποστάσεως μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τῆς ὁποίας προέρχονται τόσοι πόλεμοι, ἀνταγωνισμοί, ἀδικίαι καὶ ἐκμεταλλεύσεις. Εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τῆς Ὁδησοῦ μᾶς ἀνέμενον τὸ διδακτικὸν πρωσιανικὸν τοῦ ἐν Ὁδησοῦ Σεμιναρίου μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ του πρωθιερέως Βραζάντσκη καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως πρωθ. Μπαντέρ. Μετὰ τὰς προσφωνήσεις καὶ τὰς ἀντιφωνήσεις ἐκκινούμεν μαζί των διὰ τὰ καταλύματά μας, καὶ ὡς τοιαῦτα

εἶχον ὀρίσῃ τὴν Ἱ. Μονὴν Οὐσπένσκη καὶ τὸ εἰς τὸν περίβολόν της κείμενον θαυμασίον θέρετρον τῶν ἐκάστοτε Πατριαρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας καὶ τοῦ ἐκάστοτε Μητροπολίτου Ὁδησοῦ καὶ Χερσῶνος. Ἡ περιοχὴ ὅλη ἦτο εἰς ἀπέραντος περιφρακτός κήπος, γεμάτος ἀπὸ ὀπωροφόρα καὶ μὴ δένδρα, ἀπὸ ἄνθη παντὸς εἴδους καὶ ποικίλων χρωματισμῶν, ἀπὸ πίδακας εἰς διαφόρους ἀποστάσεις, ἐν ᾧ αἱ κληματαριῆς καὶ οἱ κλάδοι τῶν δένδρων ἐσχημάτιζον σκιερὸς διαδρόμους, εἰς τοὺς ὁποίους πολλάκις ἐκάμαμεν τὸν περίπατόν μας κατὰ τὰς ὀλίγας ἡμέρας τῆς διαμονῆς μας εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Οὐσπένσκη. Ἐντὸς τῆς παραδεισιακῆς ταύτης περιοχῆς ὑπῆρχον τρεῖς ναοί, ἐξ ὧν ὁ εἰς ἐκτισμένους πρὸ πεντηκονταετίας περίπου ἀπὸ Ἑλλήνας ναυτικούς, ὡς ἐδείκνυεν ἐκτενῆς ἐπὶ τῆς θύρας του ἑλληνικὴ ἐπιγραφή, πέντε ἄνετα καὶ εὐμεγέθη κτήρια διὰ τοὺς Μοναχοὺς καὶ τὸ πολυτελέστατον κτήριο, τὸ ὡς διαμονὴ ἢ θέρετρον τοῦ Πατριάρχου χρησιμοποιούμενον. Τὸ μαγευτικὸν τοῦτο κτῆμα, δωρηθὲν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸν Πατριάρχην Ρωσίας κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐνθρονίσεώς του, κεῖται ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, κειμένης ὅπως ἡ ὅλη πόλις τῆς Ὁδησοῦ πενήτηνοντα μέτρα ὑπεράνω τῆς θαλάσσης, διὰ τοῦτο ἡ κάθοδος εἰς τὴν θάλασσαν παρὰ τῶν λουομένων γίνεται διὰ μικροῦ ὁδοντωτοῦ σιδηροδρόμου, τὸν ὁποῖον ὀδηγεῖ μοναχός. Ἐξ ἡμῶν οὐδεὶς ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ λουόμενος, εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἀλλ' ὁ προμνημονευθεὶς συνοδός μας κ. Ἀνατόλιος, οἱ διερχομενῆς ἡμῶν Δις Μαρίνα Ρουτόβα καὶ κ. Γεώργιος Θεοδοσῶφ δὲν ἀφῆκαν νὰ χαθῇ ἡ εὐκαιρία. Πάντως δι' ἡμᾶς ἡ τριήμερος διαμονὴ εἰς τοιοῦτον ὄρατον φυσικὸν περιβάλλον εἰς τὰς παρυφάς τῆς Ὁδησοῦ καὶ παρὰ τὴν θάλασσαν ὑπῆρξε μίᾳ ἀνέλπιστος εὐχάριστος ἀνάπαυσις ὕστερον ἀπὸ τὸ μακρὸν ταξείδιον Ἀθηνῶν—Βιέννης—Μόσχας—Λένινγκραδ—Ὁδησοῦ. Ὁ Μητροπολίτης μάλιστα Ὁδησοῦ καὶ Χερσῶνος Βύρι, εἰς καλὸς κάγαθος Ἱεράρχης, αὐθόρμητος, εὐθυμὸς καὶ εἰλικρινὴς τύπος, ἐξεμιστηρεῦθη εἰς ἐν γεῦμα, ὅτι ἡ Ὁδησός δὲν ἔχει σπουδαῖα ἀξιοθέατα, πράγματα, ἀλλὰ τὸ Κέντρον, δηλαδὴ τὸ Πατριαρχεῖον, στέλλει ἐδῶ τοὺς φίλους ἐπισκέπτας καὶ προσκεκλημένους του διὰ νὰ ἀναπαυθοῦν, ἀφ' οὗ κουράσει τούτους εἰς τὴν Μόσχαν καὶ τὴν Πετροῦπολιν μετὰ τὰς εἰκόνας καὶ τὰς παραστάσεις τῶσαν ἀναριθμητῶν καὶ ἀξιοθεάτων πραγμάτων εἰς τὰς δύο ταύτας πόλεις! Ἴσως ὁ καλὸς Ἱεράρχης ἠθέλε νὰ εἶπῃ, ὅτι ἐγὼ εἰς τὴν Ὁδησόν δὲν θὰ ἠμπορέσω νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, ὅπως οἱ ἐν Μόσχᾳ καὶ Πετροῦπόλει.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 440 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 19 τεύχους

νικῇ καὶ ὑπερφυσικῇ ἐνότητι πίστεως, ζωῆς καὶ ἀγάπης, καθισταμένη ὄρατὴ διὰ μίᾳ μορφῆς ἱερωσύνης καὶ μυστηρίων, ἀχωρίστων ἀπ' ἀλλήλων. Ἐντεῦθεν εἶναι ἀφόρητον καὶ ἀκατανόητον τὸ γεγονός, ὅτι ἐκεῖνοι οἵτινες δὲν συμμετέχουν εἰς τὴν ὀργανικὴν ταύτην ζωὴν, ζητοῦν νὰ συμμετέχωσιν εἰς τὴν διὰ τὴν θείας Εὐχαριστίας ἐκφραζομένην ἐνότητα». Κατὰ τὰ ἀνωτέρω οὐ μόνον τοὺς κύκλους τῆς νεολαίας καὶ τὰ συνέδριά τω ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν ἀπασχολεῖ σοβαρῶς καὶ εἶναι ὀξύτατον τὸ ζήτημα τῆς ἐλλείψεως τῆς intercommunio, διότι πάντοτε κατὰ τὰ διάφορα συνέδρια τοῦ Π.Σ.Ε. οἱ σύεδροι κατὰ μέγα μέρος θὰ κοινωνῶσι μόνον ἐκεῖ, ὅπου ἡ θεία Εὐχαριστία τελεῖται παρὰ κληρικῶν τῆς ἰδικῆς του Ἐκκλησίας καὶ οὕτω θὰ γίνωνται ἐμφανεῖς ἡ διαίρεσις τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ αἱ διαφοραὶ των περὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν ζωὴν των.

(Συνεχίζεται)

ΒΑΣ. Χ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Παρά ταῦτα ἡ ἐπίσκεψις τῆς Ὀδησοῦ ὑπῆρξε δι' ἡμᾶς ἐπίσης εὐχάριστος καὶ ἀλησιμόνητος διὰ πολλοὺς λόγους. Πρῶτον ἡ Ὀδησὸς εἶναι ἀπὸ τὰς ἀκμαίας καὶ ἐμπορικὰς ἐλληνικὰς πόλεις, αἱ ὁποῖαι ἀπ' ἀρχῆς ἀφικίσθησαν κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους παρὰ Ἑλλήνων καθ' ὅλας τὰς ἀκτὰς τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Αὕτη ὑπῆρξε σπουδαῖον ἐμπορικὸν Ἑλληνικὸν κέντρον μὲ πολλὰς βεβαίως περιπετείας καὶ διακυμάνσεις, ἀλλ' ἀκόμη καὶ σήμερον διατηρεῖ ἴχνη τῆς ἐλληνικότητός της, διότι διαμένουν ἀκόμη εἰς αὐτὴν ὀλίγαι παλαιαὶ ἐλληνικαὶ οἰκογένειαι καὶ ὑπάρχει καὶ περικαλλὴς Ἑλληνικὸς ναός, ἀνήκων εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, ὁ ὁποῖος ὅμως δυστυχῶς δι' οἰκονομικοὺς ἴσως λόγους στερεῖται Ἑλλήνων ἱερέως. Ἐπειτα ἡ Ὀδησὸς ὑπῆρξεν ἡ ἔδρα τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, ἡ ὁποία παρεσκευάσατο τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Εἰκοσιένα, διότι ἐδῶ ἔζη ὁ Ἐμμανουὴλ Ἐάνθος, εἰς ἐκ τῶν κυρίων ἰδρυτῶν τῆς Ἐταιρείας, ὁ ὁποῖος συνεκέντρωσε εἰς τὸν οἶκον τοῦ τοὺς δύο συνεργάτας του, τὸν Τσακάλωφ καὶ Σκουφᾶν, καὶ μετ' αὐτῶν ὠργάνωσε καὶ ἐπεξέτεινε τὴν Ἐταιρείαν εἰς ὅλας τὰς πόλεις καὶ τὰς χώρας, ὅπου ὑπῆρχον Ἑλληνες. Ἡ οἰκία τοῦ Ἐάνθου σώζεται ἐν μέρει ἀκόμη, καὶ μία Ρωσὶς, ποὺ κατοικεῖ εἰς αὐτήν, εὐχαρίστως δέχεται τοὺς Ἑλληνας, ὅταν ἐπισκέπτονται αὐτήν. Ἐδῶ εἰς τὴν Ὀδησοῦ τέλος τὸ λείψανον τοῦ ἀπαγχονισθέντος εἰς τὴν κεντρικὴν πύλην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε', ὅτε τοῦτο ριφθὲν ὑπὸ τοῦ ὄχλου εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εὐρεθὲν ἐπιπλέον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ὑπὸ τοῦ Κεφαλλῆνος πλοιάρχου Μαρίνου Σκλάβου, μετεκομίσθη ὑπὸ τούτου διὰ τοῦ πλοίου του «ἅγιος Νικόλαος» τὴν 5 Μαΐου 1821 καὶ ἐτάφη ἐν μέσῳ πολλῶν τιμῶν καὶ ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων τῆς Ὀδησοῦ καὶ ἐκ μέρους τῶν Ρώσων. Τὸν ἐπικήδειον ὡς γνωστὸν ἐξεφώνησεν ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος καὶ ὁ λόγος ἐκεῖνος εἶναι πράγματι ἀριστοῦργημα ῥητορικῆς τέχνης. Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους, ὡς εἴπομεν, ἡ ἐπίσκεψις τῆς Ὀδησοῦ προὐκάλεσεν εἰς τὴν ψυχὴν μας πολλὰ εὐχάριστα συναισθήματα καὶ θὰ μείνη ἀλησιμόνητος.

Τὴν ἐπομένην τῆς ἀφίξεώς μας, Κυριακὴν, 3 Ἰουνίου, ἑορτὴν τοῦ Ἁγ. Κωνσταντίνου κατὰ τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον, παρηκολοθήσαμεν τὴν θείαν Λειτουργίαν εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν τῆς πόλεως. Κατ' αὐτὴν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ὀδησοῦ καὶ Χερσῶνος Βόρις ἐχειροτόνησεν ἓνα τῶν ἀποφοίτων τοῦ Σεμιναρίου εἰς Ἱεροδιάκονον. Ὁ ἱερός ναὸς ἦτο ὑπερπλήρης, καὶ ὅλη ἡ τελετὴ τῆς θ. Λειτουργίας καὶ τῆς χειροτονίας μεγαλοπρεπεστάτη. Περὶ τὸ τέλος ὁ Σεβασμιώτατος, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα, ἀνέφερε τὴν παρουσίαν μας καὶ ἐξῆρε τοὺς δεσμούς τῆς Ρωσικῆς καὶ Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τῆς χώρας διὰ τοῦ Βυζαντίου. Ἀπῆντησεν ἐκ μέρους μας προσκόντως ὁ κ. Ἀλιβιζᾶτος. Κατὰ τὴν ἔξοδον πρὸ τῶν θυρῶν προσεφέρθησαν ὑπὸ εὐγενῶν χαριτωμένων δεσποινίδων ὠραιόταται ἀνθοδέσμαι εἰς ἕκαστον ἐξ ἡμῶν καὶ ἐλήφθησαν φωτογραφίαι μὲ τὸν Μητροπο-

λίτην εἰς τὸ μέσον καὶ παρ' αὐτῶ ἡμεῖς, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ καθηγηταὶ τοῦ Σεμιναρίου καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὸ ἐκκλησίασμα, ἐν ᾧ οἱ διαβάται ἐπὶ τῆς παρακειμένης λεωφόρου ἠτένιζον μετ' ἐκπλήξεως τὸ θέαμα. Ἦσαν ἄρα γε κομμουνισταὶ ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ περαστικοὶ θεαταὶ καὶ τί θὰ ἔλεγαν μέσα των; Ἐν τῇ πραγματικότητι οἱ ἱεροὶ ναοὶ μὲ τὰ ἐν αὐτοῖς πλήθη ἀποτελοῦν οἰοῦνται μίαν ὁασιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρήμου, διότι ἐκτὸς τῶν ναῶν ὅλη ἡ ἀτμόσφαιρα, ἡ ζωὴ, ἡ κοινωνία εἶναι κομμουνιστικά. Ἴδου ὅμως, ὅτι κατὰ τὰς ἑορτὰς καὶ τὰς Κυριακὰς παρὰ τὴν κομμουνιστικοποίησιν τῶν πάντων ὑπάρχει κόσμος, ποὺ τρέχει εἰς τοὺς ναοὺς, ἀντὶ νὰ πηγαίη εἰς τὰ κέντρα διαφωτισσεως καὶ τὰ θεάτρα, ὅπως κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς Ρωσικῆς ἐπαναστάσεως. Εἶναι δυνατόν ἡ θρησκευτικότης, ἥτις ἡ ἐπικοινωνία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Δημιουργοῦ τῶν πάντων, νὰ ἐκριζωθῇ ἐντελῶς ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν; Διὰ νὰ γίνῃ τοιοῦτό τι πρέπει νὰ ἔχη παύση ὁ ἀνθρώπος νὰ ἔχη ψυχὴν καὶ νὰ εἶναι ἀνθρώπος, διότι ἡ ἀρνησις τοῦ Θεοῦ εἶναι κάτι παρὰ φύσιν διὰ τὸν ἀνθρώπον. Ὡς ἐνδεικτικὸν σημείον τῆς ἐμφύτου θρησκευτικότητος ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἀναφέρεται ἐν ἐπεισόδιον κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς Ρωσικῆς ἐπαναστάσεως, ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας ὄντος τοῦ περιφήμου Λουνατσάρτσκη. Ὁ ὑπουργὸς οὗτος εἶχεν ὀργανώσει ἐπὶ τῆς ὑπουργίας του ἐκάστην πρωτὰν τῆς Μ. Ἑβδομάδος θεατρικὰς παραστάσεις καὶ διαλέξεις στρεφόμενας κατὰ τῆς θρησκείας καὶ μάλιστα κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου. Εἰς μίαν τῶν διαλέξεων τούτων ἐν ἡμέρᾳ Μεγάλου Σαββάτου μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ὁμιλίας τοῦ κυρίου ὁμιλητοῦ, ἐκλήθη ἀπὸ τὸ πυκνὸν ἀκροατήριον, ὅστις βούλεται, νὰ ὁμιλήσῃ, προσθέτων ἡ σχολιάζων τὰ ἐν τῇ διαλέξει ἀναπτυχθέντα. Ἀφ' οὗ παρήλασαν ἀρκετοὶ καὶ ἐξήμεσαν κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ πᾶσαν ὕβριν καὶ βλασφημίαν, ἀνῆλθεν μὲ τὴν σειρὰν καὶ εἰς πολλὸς γέρων διὰ νὰ εἴπῃ καὶ αὐτὸς δύο λόγια. Ὅταν εἶδεν αὐτὸν ὁ Λουνατσάρτσκη, νομίσας ὅτι ὡς γέρον θὰ φλυαρήσῃ πολλὴν ὥραν, τοῦ παρατηρεῖ, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὁμιλήσῃ πέραν τῶν πέντε λεπτῶν. Ὅχι, εἶπεν ὁ σεβάσμιος γέρον, μόνον ἐν δευτερόλεπτον θὰ ὁμιλήσω, καὶ στραφεὶς πρὸς τὸ ἀκροατήριον φωνάζει μὲ δυνατὴν φωνὴν «ἀδελφοί, Χριστὸς ἀνέστη!» καὶ μὲ ἀκόμη δυνατωτέραν κραυγὴν, ποὺ συνεκλόνησε τὴν αἴθουσαν, ἀπήντησεν ὁ κόσμος «ἀληθῶς ἀνέστη» («Βοήστηνον Βοσκρές») ἢ Κατησχυμμένος ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας διαλύει ἐν ὀργῇ τὴν συγκέντρωσιν. Ὁ μῦθος δηλοῖ, ὅτι ἡ θρησκεία δὲν ἐκριζώνεται εὐκόλως ἀπὸ τὰς ψυχὰς μας. Ὑπάρχει αὕτη καὶ ἐκεῖ, ὅπου νομίζεται ἀπὸ πολλοὺς ὅτι ἐχάθη, καὶ ἐκεῖ ἀκόμη, ὅπου βλασφημεῖται καὶ ὑβρίζεται ὁ Θεός. Ὑ π ἄ ρ χ ο υ ν ἐ π ἰ τ ῆ ς γ ῆ ς π ο λ λ ο ἰ ἄ θ ε ο ἰ, τ ο ῦ ς ὁ π ο ἰ ο ῦ ς ο ἰ π ι ς τ ο ἰ θ ἄ σ υ ν α ν τ ῆ ς ο υ ν ε ἰ ς τ ὸ ν ο ὕ ρ α ν ὸ ν!

Μετὰ τὸ τέλος τῆς θ. Λειτουργίας, ἀφ' οὗ ἐπεσκέφθημεν τὸν Μητροπολίτην εἰς τὴν Μητρόπολιν του, παρέστημεν εἰς γεῦμα, παρατεθὲν ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τιμὴν μας ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Πατριαρχικοῦ θερέτρου ὑπὸ τὴν σκιὰν πυκνοφύλλου κληματαριᾶς.

Εἰς τὸ γεῦμα προσκληθέντες παρεκάθησαν καὶ τὸ προσωπικὸν τοῦ Σεμιναρίου, τὸ Ἑγουμενοσυμβούλιον, οἱ Ἐπίτροποι τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ καὶ εἰς Κυβερνητικὸς ἀντιπρόσωπος με ἐργατικὴν ἀμφίεσιν, ἀλλ' εὐφύεστατος, καλοκάγαθος καὶ ἀρκετὰ μορφωμένος, διαρκῶς ἀπασχολήσας ἡμᾶς με διαφόρους ἐρωτήσεις διὰ τὰς ἐντυπώσεις μας ἐκ τῆς ἐν Ρωσίᾳ διαμονῆς μας, διὰ τὴν ζωὴν ἐν Ἑλλάδι, διὰ τὴν κίνησιν ἐν Ρωσίᾳ ὑπὲρ τῆς παγκοσμίου εἰρήνης καὶ ἐξῆς. Κατὰ τὸ γεῦμα εἰς τὴν πρόπουν τοῦ Σεβασμιωτάτου ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ εὐτυχίας καὶ ἡμῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν μας ἀπήντησεν ὁ κ. Μπόνης, ὅστις ἐώρταζεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν κατὰ τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον καὶ εἶχε δεχθῆ τὰ συγχαρητήρια παρὰ τοῦ Μητροπολίτου—ἐκφράσας τὴν χαρὰν καὶ τὴν συγκίνησιν ὄλων μας διὰ τὰ ἀδελφικὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα ἐξεδήλου πρὸς ἡμᾶς οἱ φιλοξενούντες τὴν ὁμάδα μας Ρῶσοι—κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ—ὅπουδῆποτε συνηγνόμεθα ἐπὶ τὸ αὐτὸ μαζὶ των. Τὸ ἀπόγευμα ἐπεσκέφθημεν τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τὸν Ἑσπερινόν, κατὰ τὸν ὁποῖον παρευρίσκοντο καὶ πολλοὶ Ἑλληνίδες, μαθοῦσαι, φαίνεται, ὅτι θὰ προσηρχόμεθα καὶ ἡμεῖς. Ὅπως βλέπει ὁ ἀναγνώστης, γράφω μόνον Ἑλληνίδες οὐχὶ δὲ καὶ Ἕλληνες, διότι εἰς ὅλας τὰς ἱεράς τελετάς, τὰς ὁποίας παρηκολούθησαμεν, γυναῖκες ἦσαν τὸ ἐκκλησιαστικόν, ἄνδρες δὲ δυσαναλόγως ἐλάχιστοι διὰ τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἤδη ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ἐμνημονεύσαμεν. Μόνον ἓνα Ἕλληνα ἐγνωρίσαμεν τὸν λαμπρὸν Ἀλέξανδρον Παυλίδην, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ Ἐπίτροπος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ καὶ ὡς τοιοῦτος ἦτο μαζὶ μας πάντοτε κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς παραμονῆς μας εἰς Ὁδησσόν. Ὁ Ἑσπερινὸς ἐτετέλεθη ὑπὸ Ρώσου ἱερέως, ἐλλείψει Ἑλληνοῦ τοιοῦτου. Διατὶ δὲν ἀποστέλλεται Ἕλλην ἱερεὺς καὶ οἱ ἐν Ὁδησσῷ Ρῶσοι καὶ Ἕλληνες δὲν γνωρίζουν. Καὶ ὅμως θὰ ἦτο σπουδαῖον νὰ ἔχομεν ἓνα Ἕλληνα ἱερέα εἰς ἓνα παλαιὸν ἑλληνικὸν ναόν, καὶ οὕτω θὰ ἦτο ἴσως ἡ μοναδικὴ ἑλληνικὴ ἐνορία καὶ Ἐκκλησία εἰς τὴν Ρωσίαν ὅλην ὁ ναὸς οὗτος τῆς Ὁδησσοῦ. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἑσπερινοῦ Ἑλληνίδες χαριτωμέναι προσέφεραν εἰς ἓνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν ὠραιότατας ἀνοθεύμας, αἱ ὁποῖαι ὅμως ἀτυχῶς δὲν ὠμίλου τὴν Ἑλληνικὴν. Τὰ πρόσωπα των ὅμως, ἡ χάρις καὶ οἱ τρόποι των ἦσαν καθαρῶς ἑλληνικά! Ὁ καθεὶς φαντάζεται τὴν συγκίνησιν μας διὰ τὴν συνάντησιν ταύτην, ἐν ᾧ οὔτε εἰς τὴν Μόσχαν οὔτε εἰς τὸ Λένινγκρανδ συνηγήσαμεν πουθενὰ Ἕλληνα. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἑλληνικὴν Πρεσβείαν, ὅταν ἐπήγαμεν, δὲν συνηγήσαμεν Ἕλληνα εἰ μὴ τὸν Γραμματέα τῆς μόνου, διότι ὁ πρέσβυς μας κάπου ἀπουσίαζεν. Μετὰ τὸν Ἑσπερινὸν ἐκάμαμεν ἓνα περίπατον εἰς τὴν θαυμασίαν ἀκτὴν τῆς Ὁδησσοῦ ἡ ὁποία, ὡς προείπομεν, εὐρίσκεται 50 περίπου μέτρα ὑψηλότερον τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ἡ παραλία ἦτο γεμάτη ἀπὸ κόσμου, διότι ἦτο Κυριακὴ, ὁ καιρὸς λαμπρὸς καὶ ὁ Εὐξείνιος Πόντος παρὰ τὴν συνήθειάν του ἤρεμος ἐκείνην τὴν ἑσπέραν. Πολλὰ ἀτιμώπλοια ἦσαν ἀγκυροβολημένα εἰς τὸν λιμένα, διὰ τοῦτο πού καὶ πού ἀνάμεσα εἰς τὸ πλῆθος τῶν περιπατητῶν ὑπήρχον ναῦται, οὐδένα ὅμως ναύτην Ἕλληνα συν-

ηγήσαμεν, εἰ μὴ ἓνα Ἰνδὸν ναύτην ἐξ ἑνὸς Ἀγγλικοῦ πλοίου, τὸν ὁποῖον ἐπλησιάσαμεν καὶ ὠμίλησαμεν διὰ τὴν πατρίδα του Ν. Δελχί, τὴν ὁποίαν πρὸ μηνῶν εἶχομεν ἐπισκεφθῆ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ συγκροτηθεῖσαν Γεν. Συνέλευσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὁ Ἰνδὸς ἐξεπλάγη ὅταν ἀποχαιρετήσαμεν αὐτὸν με τὸν Ἰνδικὸν χαιρετισμὸν (ανάμασταν) (ἦτοι χαιρετῶ τὸ ἐν σοὶ πνεῦμα!) με ἠνωμένας τὰς παλάμας τῶν χειρῶν μας.

Τὴν ἐπομένην 4 Ἰουνίου, ἡμέραν Δευτέραν, ἐπεσκέφθημεν τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῆς Μονῆς, τὰ διαμερίσματα τοῦ Πατριαρχικοῦ θερέτρου καὶ κατόπιν τὸ Σεμινάριον τῆς πόλεως. Εἰς αὐτὸ ἐν τῷ κατόπιν τῶν προσφερθέντων ἀναφυκτικῶν εἶχομεν ἐνδιαφερούσας συζητήσεις δι' ἐκκλησιαστικὰ καὶ θεολογικὰ προβλήματα. Οἱ καθηγηταὶ ἐγνώριζον τὴν πρόδοτον τῆς ἑλληνικῆς θεολογίας ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἐκ τῶν περιοδικῶν των καὶ ἐξέφραζον τὴν λύπην των, διότι δὲν εἶχον μεταφράσεις τῶν ἑλληνικῶν θεολογικῶν ἔργων εἰς τὴν Ρωσικὴν. Εἰς ἡμᾶς ἔκαμεν ἰδιαίτερον ἐντύπωσιν ἡ διαβεβαίωσις των ὅτι δὲν παρατηρεῖται ἀπροθυμία εἰς τοὺς ἱεροσπουδαστὰς προσελεύσεως εἰς τὰς τάξεις τοῦ κλήρου καὶ ὅτι ἔχουν ἐπάρκειαν ἱερέων δι' ὅλας τὰς ἐνορίας τοῦ Κράτους, πιθανώτατα, διότι δυστυχῶς εἶναι πολὺ ὀλίγοι αἱ ἐνοριαὶ αὗται, ἀφ' οὗ εἰς ὅλην τὴν Ἐπικράτειαν ὑπάρχουν μόνον πέντε ἱεροδιδασκαλεῖα, ἐν ᾧ ἡ μικρὰ Ἑλλάς ἔχει δώδεκα! Ἀλλὰ τί ὠφελεῖ, ὅτι ἔχομεν δώδεκα ἱεροδιδασκαλεῖα καὶ δύο θεολογικὰς Σχολὰς με χιλίους καὶ πλεον φοιτητάς—περισσότερους τῶν ἐν Ρωσίᾳ, ὅπου ὑπάρχουν μόνον δύο θεολογικαὶ Σχολαί, ἡ τῆς Μόσχας καὶ τῆς Πετροπόλεως καὶ με πεντακοσίους περίπου φοιτητάς εἰς ἀμφοτέρας—ὅταν οἱ ἰδιοὶ μας δὲν προσέρχονται εἰς τὴν τάξιν τοῦ κλήρου καὶ διὰ τοῦτο ἔχομεν τόσας κενὰς ἐφημερίων ἐνορίας; Ἀφ' οὗ συνεγάρημεν τὸν ρέκτορα τοῦ Σεμιναρίου Πρωθιερέα Βραζάντση καὶ τοὺς καθηγητάς διὰ τὴν συντελουμένην εἰς τὸ Σεμινάριον ἐργασίαν, ἠὲχαριστήσαμεν εὐλικρινῶς αὐτοὺς διὰ τὴν ἀδελφικὴν ὑποδοχὴν των καὶ τὰ ἀδελφικὰ αἰσθήματα, πού ἐπέδειξαν πρὸς ἡμᾶς κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἐν τῇ πόλει των διαμονῆς μας. Τὸ ἀπόγευμα ἐπεσκέφθημεν τὸ Μουσεῖον τῆς πόλεως καὶ κατόπιν τὸ λαμπρὸν Σανατόριον αὐτῆς. Τὰ Σανατόρια ταῦτα δὲν εἶναι, ὅπως παρ' ἡμῶν, νοσοκομεῖα, ἀλλὰ κτίρια ἀναπαύσεως καὶ ἀναρρώσεως, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔχει ἀναρίθμητα ἡ Ρωσία, μεριωνῶσα ἰδιαίτερος διὰ τὴν ὑγείαν τῶν πολιτῶν τῆς. Τὸ Σανατόριον ἦτο τετραώροφον μεγαλοπρεπὲς κτίριον μέσα εἰς τεράστιον κήπον με πάμπολλα δένδρα, ἄνθη, παρτέρια καὶ πίδακας. Ὁ Διευθυντὴς αὐτοῦ, ἰατρὸς διακεκομμένος, ἐξήγησεν εἰς ἡμᾶς πῶς λειτουργοῦν τὰ Σανατόρια ταῦτα, ποῖος ὁ σκοπὸς των, τί ἀποτελέσματα ἔχουν φέρη ἕως τώρα, πῶς συντηροῦνται καὶ ἐξῆς. Εἰς αὐτὰ ἐπὶ ἓνα μῆνα ἢ καὶ περισσότερο ἀναπαύονται καὶ ἡσυχάζουν—θὰ ἠδύνατο νὰ ὀνομάσῃ τις αὐτὰ καὶ ἡσυχαστήριον—ὅλοι οἱ ἐργάται καὶ ὑπάλληλοι καὶ οἰοδῆποτε ἄλλοι Ρῶσοι ὡς εἰς τόπον παραθερισμοῦ, διότι τὰ Σανατόρια ὅλα εἶναι ἐκτισμένα πάντοτε ἢ εἰς παραθαλασσίους με λαμπρὸν κλίμα περιοχὰς ἢ εἰς ὄρεινὰ

Ο ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

Ὁ διάσημος Γερμανὸς φιλόσοφος Σπράγκερ, βαθὺς μελετητὴς τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ, εἰς ἓνα ἀριστουργηματικὸν ἔργον του διαζωγραφίζει τὰς μορφὰς τῆς ζωῆς, καθὼς τὰς διεμόρφωσεν ἀπ' αἰῶνων ἢ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ. Ὑπὸ τὴν δημιουργικὴν καὶ διαμορφωτικὴν αὐτὴν ἔννοιαν, ἡ ψυχὴ ἀντικρύζεται ὡς ἑνιαῖον ὄργανικὸν ὅλον ἀξιολογικῶν ροπῶν καὶ προδιαθέσεων, τοῦ ὁποῦ κανὲν μέρος δὲν δύναται νὰ νοηθῇ καὶ νὰ ἐξηγηθῇ χωρὶς τὸ ὅλον.

Συμπεραίνει λοιπὸν ὁ φιλόσοφος αὐτός, ὅτι προϋπόθεσις τῆς ἀτομικῆς ψυχολογίας εἶναι ἡ γνῶσις τῶν τύπων καὶ μορφῶν τοῦ ψυχικοῦ βίου. Οἱ τύποι αὐτοὶ εἶναι ἕξ: ὁ θρησκευτικὸς, ὁ κοινωνικὸς, ὁ πολιτικὸς, ὁ ἐπιστημονικὸς, ὁ οἰκονομικὸς καὶ ὁ καλλιτεχνικὸς. Μὲ ἄλλας λέξεις, ἓνας ψυχολογημένος ἄνθρωπος, ἓνας ἰσορροπημένος δηλαδὴ ψυχικῶς, πρέπει νὰ διαπνέεται ἀπὸ ἀκμαῖον φρόνημα θρησκευτικόν, κοινωνικόν καὶ ἔθνικόν, τὸ ὁποῖον φρόνημα καλλιεργεῖται καὶ ἐξιδανικεῦεται, μερίμνη τῆς Πολιτείας, διὰ τῶν ἐπιστημῶν τῶν θρησκευτικῶν, τῶν κοινωνικῶν, τῶν πολιτικῶν, τῶν οἰκονομικῶν, καθὼς καὶ τῶν τεχνῶν. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου τῆς ἀγωγῆς τῶν πολιτῶν διαμορφώνονται τὰ ὑγιᾶ φρονήματα καὶ τὰ ἠθικὰ συναισθήματα, διὰ τὰ ὁποῖα ὀρθῶς ἐλέγχθη, ὅτι αὐτὰ κυβερνοῦν τὸν κόσμον. Εὐνόητον λοιπὸν ὅτι ἄτομα μιᾶς κοινωνίας, προικισμένα μὲ τοιοῦ-

μέρη, οὕτως ὥστε πᾶς Ρῶσος πολίτης κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς σωματικῆς του ὑγείας ἐκλέγει τὸν τρόπον τῆς ἀναπαύσεως. Ἡ πληρωμὴ εἰς αὐτὰ εἶναι ἐλαχίστη, γίνεται δὲ αὕτη ἀπὸ τὸ συνδικαῖον ἢ τὸ σωματεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ἐνδιαφερόμενος ἀνήκει. Ἡ ὀργάνωσις δὲ τῶν Σανατορίων καὶ ὁ ἀριθμὸς των εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν αἰτούντων καὶ τὰς ἰδιαιτέρας ἀνάγκας τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεώς των, οὕτως ὥστε νὰ μὴ παρουσιάζηται ἀνωμαλία καὶ ἀνεπάρκεια εἰς τὴν λειτουργίαν των. Οἱ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Ρωσικῆς κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως φαίνεται δὲν εἶχον μόνον τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ προφήτου, ἀλλ' εἶχον καὶ ὀργανωτικὰς ἰκανότητάς ἀπιστεύτους, ὥστε νὰ πραγματοποιήσουν ἐπιτυχῆ διάρθρωσιν τῆς ἐργασίας εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ τὰς περιοχὰς αὐτῆς. Δὲν περιγράφομεν ἕσα εἶδομεν κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν ὄλων τῶν διαμερισμάτων τοῦ Σανατορίου καὶ τὰ μέσα ἅτινα θέτουν εἰς χρῆσιν πρὸς ψυχαγωγίαν καὶ ἀνάπαυσιν τῶν ἐνοίκων του, διότι ἡ περιγραφή θὰ ἦτο λίαν μακρὰ καὶ κουραστικὴ καὶ δι' ἐμὲ καὶ διὰ τὸν ἀναγνώστην, ὁ ὁποῖος ἤδη θὰ ἔχει ἴσως ἀποκάμῃ μὲ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς μέχρι τοῦδε περιγραφῆς τῶν ἐντυπώσεών μας ἀπὸ τὴν χώραν, ἡ ὁποία ἡγεῖται μιᾶς καταπληκτικῆς κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως, ἀγνώστου ἀκόμη σπουδαιότητος καὶ σημασίας, διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Τὸ ἑσπέρας ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου τὸ ἀποχαιρετιστήριον δεῖπνον, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐπεκράτησεν μεγάλη ἐγκαρδιότης καὶ ἡμεῖς ἐξεφράσαμεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας πρὸς αὐτόν, πρὸς τοὺς Συναδέλφους τοῦ Σεμιναρίου καὶ πρὸς τὸν

τον μορφωτικὸν καταρτισμὸν, ἀποβαίνουν φορεῖς τῶν ὑψηλῶν ἰδανικῶν τοῦ πνευματικοῦ λεγομένου πολιτισμοῦ.

Μόνον ὑπὸ τοιοῦτον πολιτισμὸν, εἰς τὸν ὁποῖον πρυτανεῦει ὑγιὲς πνεῦμα θρησκευτικόν, κοινωνικόν, ἐπιστημονικόν καὶ καλλιτεχνικόν, εἶναι δυνατόν νὰ ἐξελιχθῇ ὁ κοινωνικὸς ἄνθρωπος ὡς λογικὸν ὄν, καὶ νὰ ἀνυψωθῇ εἰς πνευματικὰς σφαίρας ἠθικῆς τελειότητος. Ἡ τελειότης δὲ αὕτη, ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐξασφάλισιν μιᾶς παγκοσμίου εὐδαιμονίας ἐν εἰρήνῃ, πηγάζει ὄχι ἀπὸ τὴν ξηρὰν καὶ μεμονωμένην ἐπιστημονικὴν γνῶσιν, ἔστω καὶ σοφίαν, ἡ ὁποία, κατὰ τὸν Πλάτωνα, χωριζομένη τῆς ἀρετῆς πανουργία καὶ οὐ σοφία φαίνεται, ἀλλ' ἀπὸ μόνον τὰ ἠθικὰ συναισθήματα, τὰ ὁποῖα δημιουργοῦνται εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ἀπὸ τὸν πρωταρχικὸν παράγοντα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, τὴν θρησκείαν.

Ἀπὸ τοιαῦτα ἠθικὰ συναισθήματα διαπνέονται οἱ πολιτικοὶ καὶ ἐπιστημονικοὶ ἡγέται ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι, κατὰ τὴν ζοφεράν αὐτὴν περίοδον ποῦ διέρχεται ἡ ἀνθρωπότης, διακηρύττουν ὡς ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην μιᾶς ἀναγεννήσεως, μιᾶς ἐπιμορφώσεως ἰδίως τῆς νεολαίας, διὰ τῆς ἀναζωπυρήσεως τῶν θρησκευτικῶν, τῶν κοινωνικῶν καὶ ἔθνικῶν φρονημάτων. Λίαν εὐλόγως ὁ καγκελλάριος τῆς Δ. Γερμανίας Ἄντζενάουερ, ὁμιλῶν ἐσχάτως εἰς Ἀννό-

Ἡγούμενον καὶ τοὺς Μοναχοὺς τῆς Ἱ. Μονῆς Οὐσπένσκη διὰ τὰς πολλὰς περιποιήσεις των καὶ τὰ αἰσθήματα ἀγάπης, ποῦ ἐπέδειξαν εἰς ὅλους μας κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς διαμονῆς μας ἐν Ὀδησοῦ. Ἰδιαιτέρως ἠὺχαριστήσαμεν τὸν ἐπιθεωρητὴν τοῦ Σεμιναρίου Α. Η. Κραβτσένκο, ὁ ὁποῖος ἐχρησίμωσεν ὡς ἀκούραστος καὶ πρόθυμος ὀδηγὸς κατὰ τὰς ἐπισκέψεις τῶν ἀξιοθεάτων μερῶν τῆς Ὀδησοῦ. Ὁ Μητροπολίτης ἐξέφρασε καὶ αὐτὸς τὴν χαρὰν του διὰ τὴν γνωριμίαν μετὰ τῶν καθηγητῶν τῆς Ὀμάδος μας, προσεπιδηλώσας, ὅτι ἡ ἐπίσκεψις μας τῆς Ὀδησοῦ θὰ μείνῃ ἀλησιμόνητος. Κατὰ τὸν δεῖπνον διένειμε δῶρα ἀναμνηστικὰ εἰς ἕκαστον ἡμῶν καὶ φωτογραφίας εἰς πολυτελὲς ἄλμπουμ. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ δεῖπνου, ἐν ὑπαίθρῳ πάλιν, παρηκολουθήσαμεν κινηματογραφικὴν παράστασιν τῶν τελετῶν τῆς ἐθρομίσεως τοῦ σημερινοῦ Πατριάρχου τῆς Ρωσίας κ. Ἀλεξίου, καθ' ἧς παρέστη καὶ ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὴν ἐπομένην, 5 Ἰουνίου, ἡμέραν Τρίτην προπεμφθέντες ἐν μέσῳ ἐκδηλώσεων ἀγάπης ὑπ' ὄλων τῶν ἀνωτέρω καὶ ἀποχαιρετήσαντες πάντας, ἐπεστρέψαμεν ἀεροπορικῶς εἰς Μόσχαν καὶ κατελύσαμεν πάλιν εἰς τὰ αὐτὰ δωμάτια τοῦ ξενοδοχείου «Οὐκράνια», τὰ ὁποῖα εἶχεν κρατήσῃ δι' ἡμᾶς καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀπουσίας μας. Εἰς τὴν Μόσχαν διεμείναμεν ἄλλας τρεῖς ἡμέρας, μέχρι τῆς Παρασκευῆς 8 Ἰουνίου, τῆς ἡμέρας τῆς ἐπιστροφῆς μας εἰς τὴν Ἑλλάδα.

(Ἐπεται τὸ τέλος) ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Χ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

βερων, μετὰ παντελοῦς πεποιθήσεως, ὡς εἶπεν, ἐτόνισεν ὅτι «καί πνευματικά καὶ θρησκευτικά ἀξία ἔχουν θέσιν ὅπως ἰδιάζουσιν εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῶν λαῶν». Πρὸς τὸν σκοπὸν ἀκριβῶς τοῦτον, ὁ Ὀργανισμὸς τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, προεξαρχούσης τῆς Ἀμερικῆς, καταπολεμῆ πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως τὴν ἀγραμματωσύνην, τὴν ἀμάθειαν καὶ τὴν ἡμιμάθειαν, διὰ τὴν δημιουργίαν μεταξὺ τῶν καθυστερημένων λαῶν συνειδησὶν ἐπιδεκτικὴν κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς ἀγωγῆς.

Τὸ ἔργον τοῦτο, εἰδικῶς διὰ τοὺς λαοὺς αὐτούς, ἀναλαμβάνει ὡς ἱερὰν ἀποστολὴν τῆς ἡ Ἐκκλησία μὲ τὰς ἱεραποστολάς τῆς. Παρεμπιπτόντως δὲ ἄς σημειωθῆ ἔνταῦθα, ὅτι πάντοτε μὲν ἰδιαίτατα δὲ κατὰ τοὺς καιροὺς τοῦτους τῆς παγκοσμίου ἀπογνώσεως, ἀπὸ τὴν δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας, δραστηριότητα μορφώσεως θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἀγωγῆς, προσδοκοῦν οἱ λαοὶ τῆς γῆς τὴν σωτηρίαν των, σωτηρίαν ὀρθοφροσύνης καὶ ἠθικῆς κατὰ Χριστὸν βιώσεως. Ὑπὲρ πάντας δὲ ἄλλους θρησκευτικοὺς παράγοντας τῶν πολυωνύμων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν, οἱ Ταγοὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καλοῦνται σήμερον ὑπὸ τῆς ἀνάγκης νὰ ἐπιτελέσουν μὲ φλεγόμενον ζῆλον πίστεως τὸ καθῆκον τοῦτο τῆς σωτηρίας μεταξὺ τοῦ Ὀρθοδόξου πνευματικοῦ ποιμνίου των. Οἱ καιροὶ οὐ μενετοί.

Εὐκαιρον νὰ ἐπαναλάβωμεν ἔνταῦθα τοὺς λόγους διακεκριμένου πολιτικοῦ, ὁ ὁποῖος πρό τινων ἐτῶν διητύθηνεν, ὡς Ὑφυπουργὸς τῶν ἑξωτερικῶν, τὴν πολιτικὴν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, καθὼς ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ Συμβουλίου τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἐκφράζουν ζωηρὰν τὴν εἰκόνα τῆς συγχρόνου παγκοσμίου ἀγωνίας. Ἰδοὺ αὐτοί: «Ἐδύρισκόμεθα σήμερον εἰς μίαν περίοδον ἀποθαρρύνσεως καὶ ἀξούσης ἀπαισιοδοξίας. Φαίνεται ὅτι ἐξωλισθήσαμεν εἰς τὴν μακρὰν πορείαν τῆς προόδου, καὶ ὀπισθοδρομοῦμεν. Ἡ ἀνθρώπινη ἐλευθερία, ἡ δημοκρατία, ὁ κοινοβουλευτισμὸς, ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου, ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως, ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις, πάντα ταῦτα εἰς πολλὰς χώρας τοῦ κόσμου δὲν ὑφίστανται. Ὅχι βεβαίως χωρὶς λόγον, διότι ἐγίναμεν κύριοι τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, ἀλλ' ἐχάσαμεν τὰς πνευματικὰς ἀξίας, αἱ ὁποῖαι αὐταὶ μόναι προσφέρουν εἰς τὴν ζωὴν τὰς μεγάλας ἱκανοποιήσεις. Ὁ πολιτισμὸς μας κατήντησε κατ' οὐσίαν ὑλιστικὸς. Ἐζητήσαμεν τὴν εὐτυχίαν εἰς τὴν ἀπόκτησιν ὑλικῶν ἀγαθῶν. Ἐνεπιστεῦθημεν καθ' ὀλοκληρίαν τὴν ἀσφάλειάν μας εἰς τὴν ὑλικὴν δύναμιν. Ἐπαύσαμεν νὰ χρησιμοποιοῦμεν τὴν ἀσύγκριτον δύναμιν τὴν προερχομένην ἐκ τῆς θρησκείας. Ἐχάσαμεν τὴν πίστιν μας, καὶ μαζὶ μὲ αὐτὴν ἐχάσαμεν τὴν αἴσθησιν τῆς πνευματικῆς κατευθύνσεως. Ἀπεκτήσαμεν τεραστίαν ὑλικὴν δύναμιν, χωρὶς ἀνάλογον ἀνασταλτικὴν πνευματικὴν ἀντίληψιν. Ἀναφέρομεν πάλιν ἔνταῦθα τὸν Γερμανὸν καγκελλάριον Ἀντενάουερ, ὁ ὁποῖος προσφθέστατα ἐτόνισεν περιοδεύων εἰς τὸ Ἀννόβερον. ὅτι ὀφείλομεν «νὰ κινητοποιήσωμεν ὅλας τὰς πνευματικὰς ἡμῶν δύ-

νάμεις διὰ νὰ κατορθώσωμεν ὅπως χρησιμοποιήσωμεν καλῶς τὴν ὑλικὴν πρόοδον πρὸς ὄφελος τῶν ἀνθρώπων.»

***

Ἄλλ' ἄς εἰδικεύσωμεν τὸ θέμα μας εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ πρωταρχικοῦ παράγοντος τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ, τῆς θρησκείας. Τί λοιπὸν εἶναι ἡ θρησκεία; Ὁ μὲν Ὀλλανδὸς φιλόσοφος Χόφτιγκ λέγει ὅτι «Θρησκεία εἶναι ἡ ἔμμονος ἀνάγκη τοῦ πνεύματος. Ὅχι μόνον διατηρεῖ τὰς κατὰ παράδοσιν ἀξίας, ἀλλὰ καὶ ὑποβοηθεῖ εἰς τὴν δημιουργίαν νέων. Ὁ δὲ Γερμανὸς φιλόσοφος καὶ παιδαγωγὸς Σπράγκερ καθορίζει ὡς ἐξῆς τὸν παιδαγωγικὸν καὶ μορφωτικὸν αὐτῆς σκοπὸν: «Ἡ θρησκεία προβάλλει εἰς τοὺς πιστοὺς τὰς ὑψίστας ἠθικὰς ἀξιώσεις, ἀποκαλύπτει εἰς αὐτοὺς μίαν ἐξηγλαϊσμένην ἔποψιν τοῦ παρόντος κόσμου καὶ ἐπιβεβαιώνει τὴν ἐλπίδα των εἰς ἓνα κόσμον ἐπέκεινα τοῦ παρόντος.»

Ὡς τοιαύτη ἡ θρησκεία δὲν εἶναι δημιούργημα τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως. Εἶναι ἀπαύγασμα συναισθημάτων καὶ ἐλπίδων, αἱ ὁποῖαι γεννῶνται εἰς τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὸν ἀγῶνα του διὰ τὴν ζωὴν. Διὰ τοῦτο, καθὼς παρατηρεῖ ὁ ἐπιφανὴς Γερμανὸς Θεολόγος Σλάγκερμάχερ, «ἡ οὐσία τῆς θρησκείας συνίσταται εἰς τὸ συναίσθημα τῆς ἀπολύτου ἐξαρτήσεως ἀπὸ τὴν ὑπεράτιν προσωπικότητα τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος καὶ εἶναι διὰ τὸν ἄνθρωπον τὸ ὑψίστον πρότυπον ἀγαθόν.

Ὁ Πλάτων, ὁ μέγας αὐτὸς θεολόγος τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφικῆς ἀρχαιότητος, ἐπεξηγῶν τρόπον τινα τὴν ἐξάρτησιν αὐτὴν, τὴν ὁποῖαν καὶ θεωρεῖ ἀσφάλειαν τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ἀνθρώπου, πραγματεύεται εἰς τοὺς «νόμους» του περὶ τῶν σκοπῶν τοὺς ὁποῖους ἐπιδιώκει ἡ θρησκεία, καὶ λέγει ὅτι διὰ νὰ εἶναι εὐτυχὴς ἓνας ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἀκολουθῆ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὸν Θεὸν μὲ ταπεινὴν καὶ πειθαρχημένην ψυχὴν. Ἀκολουθῶν τὸν Θεόν, λέγει, σημαίνει ὅτι προσπαθῶ νὰ ἀποκτήσω τὰς ἀρετὰς τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος αὐτὸς —καὶ ὄχι ὁ ἄνθρωπος— εἶναι τὸ πραγματικὸν «μέτρον» παντὸς πράγματος. Καὶ συμπεραίνει λέγων, ὅτι τὸ νὰ ὁμοιάξῃς τὸν Θεὸν σημαίνει νὰ διευθύνῃς τὴν ζωὴν σου σύμφωνα πρὸς τὸ ὀρθὸν τοῦτο «μέτρον», ἡ δὲ πρώτη καὶ κυρία ἀρχὴ τοῦ μέτρου τούτου εἶναι νὰ δώσης εἰς τὴν ζωὴν σου ἠθικὴν ἀξίαν.

Φυσικά, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ἐξαρτήσεως αὐτῆς ἀπὸ τὸν Θεόν, δὲν δεσμεύεται ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ὀφείλει ὅμως νὰ γνωρίζῃ ὅτι «ἐλεύθερος εἶναι ἐκεῖνος ποὺ δὲν κάμνει ὅ,τι θέλει, ἀλλ' ἐκεῖνος ποὺ θέλει νὰ κάμῃ ὅ,τι ὀφείλει νὰ κάμῃ». Οὐδαμόθεν λοιπὸν ἀσκεῖται βία ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως οὔτε καὶ ἀπὸ τὸν Θεόν, καθ' ὅσον διὰ τῆς βίας οὔτε ὁ πολιτισμὸς προάγεται οὔτε ἡ δικαιοσύνη, καθὼς ἐπιγραμματικὰ διετύπωσεν αὐτὴν ὁ Χριστὸς εἰπὼν, «καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως». Ἐκ τούτων γίνεται φανερόν, ὅτι ἡ πίστις πρὸς τὸν Θεόν, ὡς ἡ ζῶσα σχέσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς αὐτόν, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἐκδηλώνεται εἰς τὸν πρακτικὸν καὶ τὸν κοι-

νωνικόν βίον τοῦ πεπολιτισμένου ἀνθρώπου.

Ἀκούομεν ἐν τούτοις πολλοὺς νὰ λέγουν: Ὁποῖαν τάχα σκοπιμότητα εἶναι δυνατὸν σήμερον νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἡ θρησκεία; Πρὸς τί χρειάζεται ὁ ὑπ' αὐτῆς κηρυττόμενος ἀόρατος καὶ ἀκατάληπτος Θεός; Τί χρειάζονται τὰ ἐπιβαλλόμενα ὑπ' αὐτῆς ἠθικὰ θεσπίσματα, διὰ τῶν ὁποίων περιορίζεται ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου; Ἐξ ἄλλου, λέγουν, ὁ Χριστὸς ὑπῆρξε πράγματι Λυτρωτὴς διὰ τὴν ἐποχὴν του, καθ' ἣν τὸ σκότος τῆς ἀγνωσίας ἐκάλυπτε τὸν κόσμον. Σήμερον ὅμως ἄπλετον τὸ φῶς τῆς γνώσεως κατευθύνει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰς προοδευτικὰς ἐξελίξεις του καὶ τὸν καθοδηγεῖ πῶς νὰ ζῆσιν χαίρων καὶ ἀπολαύων τὰ ἄφθονα ἀγαθὰ ποῦ προσπορίζει εἰς αὐτὸν ὁ ὕλικός πολιτισμός του. Εἰς τί λοιπὸν χρειάζεται ἡ πίστις εἰς Θεόν; εἰς τί χρειάζεται ἡ θρησκεία;

Ἐφαντάσθησαν ἄρα γε οἱ ταῦτα λέγοντες τὴν φύσιν χωρὶς τὸν ἥλιον; τὸ σῶμα χωρὶς τὴν λογικὴν ψυχὴν; πλοῖον χωρὶς κυβερνήτην; κοινωνίαν χωρὶς νόμους καὶ νόμους χωρὶς τὸν νομοθέτην; Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λοιπὸν δὲν εἶναι μόνον τὸ ἱστορικὸν πρόσωπον τῆς ἐποχῆς του, ἀλλ' εἶναι «χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας», εἶναι τὸ Φῶς τὸ ἀληθινόν, ἡ Ὁδὸς καὶ ἡ Ζωὴ τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ αἰώνιος Λυτρωτὴς τῆς ἀγωνιώσης ψυχῆς. Ζῆ εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν του, ὡς αἰώνιος Ἄρχων τῆς εἰρήνης καὶ τῆς δικαιοσύνης, τοῦ ὁποίου τὸ κράτος ἐκτείνεται εἰς τὰς ἀπεράντους συναισθηματικὰς ἐκτάσεις τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας.

Ἡ θρησκεία χρονολογεῖται συμπίπτουσα μὲ αὐτὴν τὴν ἀπαρχὴν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς ἐνδιάθετος ὀρμὴ τῆς ψυχῆς. Ἡ πρωτόγονος ἐκείνη φυσικὴ θρησκεία, λέγει ὁ Ῥωμαῖος φιλόσοφος Κικέρων, ἦτο ἓνα ἔμφυτον αἶσθημα τῆς παρουσίας ἐν τῷ κόσμῳ μιᾶς ὑπερτάτης καὶ ὑπερφυσικῆς ἢ θείας δυνάμεως, τῆς ὁποίας ἡ παρουσία ἐνεφανίζετο εἰς τὰ τόσα καταπληκτικὰ καὶ ἐξαισία φαινόμενα τῆς φύσεως. Αὐτὰ δὲ ἦσαν ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα, ὑπὸ τὸ κράτος φυσικοῦ φόβου καὶ τρόμου, παρεκίνουν τὸν ἄνθρωπον εἰς λατρείαν ἀγνώστων εἰς αὐτὸν ὑπερφυσικῶν δυνάμεων. Εὐνόητον, ὅτι εἰς τοὺς συλλογισμοὺς τούτους δὲν ἀκολουθοῦμεν τὴν χριστιανικὴν κοσμογονίαν, ἀλλὰ τὴν μυθολογικὴν, καθὼς μᾶς τὴν ἐκκληροδότησαν οἱ εἰδωλολάτραι πρόγονοι ἡμῶν, καὶ ἡ ὁποία ἐν τούτοις, καθὼς θὰ ἴδωμεν, ἀπετέλεσε τὴν ἀφετηρίαν διὰ τὰς ἱστορικὰς πτήσεις τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος, πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς περὶ Θεοῦ καὶ περὶ ἀνθρώπου ἀληθείας.

Οἱ προπάτορες ἡμῶν, γράφει ὁ ἱστορικὸς μας Παπαρρηγόπουλος ἐπίστευον εἰς τὴν ὑπαρξίν πολλῶν θεῶν δυνάμεων, πρεσβεύοντες ὅτι ὅλα τὰ μέρη τῆς φύσεως, ὁ αἶθήρ, ὁ ἥλιος, ἡ θάλασσα, οἱ ποταμοί, τὰ ὄρη, τὰ δάση, τὰ ἀκρωτήρια· προσέτι δὲ καὶ αἱ ἀρεταί, τὰ πάθη, αἱ τέχναι, αἱ περιπέτειαι τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, οἷον ἡ φρόνησις, τὸ κάλλος, τὸ κунήγιον, ἡ γεωργία, ὁ θάνατος, τὸ κράτος, ἡ βία, εἶχον τὸν ἰδιαιτέρον αὐτῶν θεόν. Οἱ μεγάλοι θεοὶ ἦσαν δώδεκα ἔχοντες ἀνθρωπίνην μορφήν, ὑπεράν-

θρώπων δύναμιν, μὲ ὄλας τὰς ἀρετὰς καὶ μὲ ὄλας τὰς κακίας ποῦ ἐμφανίζονται καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, πλὴν ἀθάνατοι. Πρὸς τοὺς θεοὺς τούτους προσέφερον θυσίας αἵματος, καὶ ναὶ μὲν εἰκόνιζον αἱ θυσίαι αὐταὶ εὐλάβειαν καθάραν, ἐν μέρει ὅμως παρίστανον τὴν τυφλὴν ὀρμὴν παχυλῆς δεισιδαιμονίας. Τοῦτο, ἄλλωστε, ἦτο ἐπόμενον, διότι θρησκεία χωρὶς ἠθικὸν περιεχόμενον εἶναι δεισιδαιμονία, κατάλληλος μόνον νὰ τρέφῃ προλήψεις καὶ νὰ ἀναπτύσῃ τὰς φιλαύτους τῶν ἀνθρώπων προσπαθείας, ἐπιζητούντων τὴν εὐνοίαν τοῦ θεοῦ. Αὐτὴ λοιπὸν ἦτο ἡ θρησκεία τοῦ μύθου, τοῦ δημιουργήματος τούτου εὐλαβοῦς φαντασίας, ἡ ὁποία, κατὰ τὸν ποιητὴν Παλαμᾶν, εἶναι «πρωτοστάτης τοῦ νόου».

Κατὰ τὸν ἕκτον ὅμως αἰῶνα πρὸ Χριστοῦ, τὸ ἐλληνικὸν πνεῦμα ἐπανεστάτησε κατὰ τοῦ μύθου. Ὁ θαυμασμός καὶ ἡ ἔκστασις ποῦ ἐνέπνεεν εἰς αὐτὸ ἡ φύσις, ἡ γῆ, ὁ οὐρανός, τὸ σύμπαν, τὸ παρεκίνησαν νὰ ἐρευνήσῃ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν αἰτίαν τῶν φυσικῶν φαινομένων, νὰ ἐρευνήσῃ τὴν ὄλην δημιουργίαν μέσα εἰς τὸ φαινὸν πλαίσιον τῆς τάξεως καὶ τῆς ἁρμονίας ποῦ παρουσιάζει. Εὐλόγως λοιπὸν ἐπεξηγῶν ὁ Ἀριστοτέλης τὴν ἐρευνητικὴν δίψαν τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου, λέγει ὅτι «ἐν πᾶσι τοῖς φυσικοῖς ἔνεστι τι τὸ θαυμαστόν», διὸ καὶ «φύσει ὀρέγεται ἄνθρωπος τοῦ εἰδέναι.» Εὐθὺς δ' ἐξ ἀρχῆς τὸ ἐλληνικὸν πνεῦμα προσεπάθησε νὰ δώσῃ εἰς τὴν θρησκείαν μορφήν λογικὴν καὶ χαρακτήρα ἠθικόν.

ἤρχισε λοιπὸν ἀκαταπόνητον τὰς πτήσεις του, νὰ διερευνᾷ δηλονότι διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας, καθὼς αὐτὴ ὑπεκρίπτετο εἰς τὴν πραγματικότητα τῶν φαινομένων τῆς φύσεως. ἤρχισε δὲ τὰς ἐρευνητικὰς του πτήσεις ἀπὸ τὴν δωδεκάπολιν ἐλληνικὴν γῆν τῆς Ἰωνίας, ἀφετηρίαν ἔχον τὴν ἀξιολογωτάτην πόλιν Μίλητον.

Ἴδου ὁ φιλόσοφος καὶ μέγας μαθηματικὸς Θαλῆς (640-546). Οὗτος ἐνδιεφέρθη κατὰ πρῶτον λόγον διὰ τὴν γένεσιν τῆς Δημιουργίας καὶ εἰδικώτερον διὰ τὴν γένεσιν τῆς ζωῆς. Τὴν δημιουργικὴν δύναμιν τῶν στοιχείων τῆς φύσεως προσδιώρισεν ὡς ὑπερφυᾶ, αὐθυπόστατον καὶ αἰώνιον. Ἡ δὲ θεωρία περὶ γενέσεως τῆς ζωῆς τοῦ Θαλῆ εἶναι ἐκείνη τὴν ὁποῖαν μετὰ εἴκοσι καὶ ἕξ τώρα αἰῶνας συζητοῦν εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ παγκόσμια συνέδριά των οἱ γεωφυσικοὶ, προσπαθοῦντες, καθὼς καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 1961, νὰ ἀνεύρουν τὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐδημιουργήθη τάχα ἡ ὕλη καὶ ἡ ζωὴ. Ἐδίδασκε λοιπὸν ὁ Θαλῆς, ὅτι ἡ ζωὴ προῆλθεν ἀπὸ τὸ ὕδωρ καὶ τὴν γῆν, «Ὠκεανὸν καὶ τηθὺν (γῆν) εἶναι γενέσεως πατέρες... ἐξ ὕδατος γάρ φησι πάντα εἶναι καὶ εἰς ὕδωρ ἀναλίσκεσθαι». Χωρὶς βεβαίως νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸν Θαλῆν ὡς ὕλιστήν, τὸν ἀναφερόμενον ὡς τὸν πατέρα τῆς ἐλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ δὲν πρέπει νὰ λησμονώμεν, ὅτι ὅσοι πρῶτοι διήνοιξαν ἓνα δρόμον προόδου, ἦτο δυνατὸν καὶ νὰ πλανηθοῦν εἰς τὰς κατευθύνσεις του. Εἶναι χαρακτηριστικὸς τῆς φιλοσοφίας του ἐν τούτοις, ὁ ἠθικὸς χαρακτήρ τὸν ὁποῖον προσέδιδεν εἰς αὐτήν. Καθορίζων τὴν ἐπίδοσιν εἰς τὴν ἐργασίαν ὡς μέτρον τῆς

Ο ΟΥΓΓΡΟΒΛΑΧΙΑΣ ΙΓΝΑΤΙΟΣ (1765-1828)

Τὸ «καύχημα τοῦ Γένους»

«Καύχημα τοῦ Γένους» ἐχαρκτήρισε τὸν Ἰγνάτιον ὁ Ἄδαμ. Κοραΐης, γνωρίζας αὐτὸν καὶ συνδεθεὶς διὰ στενῆς μετ' αὐτοῦ φιλίας. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰ. Καποδίστριας ἐξετίμα μέγਾਲως τὸν Λέσβιον τοῦτον Ἱεράρχην καὶ ἐπιφανῆ ἔθνικὸν ἄνδρα, ὡς ἐπίσης καὶ ὁ Λόβδος Βύρων καὶ πολλοὶ σύγχρονοὶ του ἐπίσημοι Ἕλληνες καὶ φιλέλληνες, εἰς ἐκ τῶν ὁποίων εἶπεν, ὅτι ὁ Ἰγνάτιος «ἴσταιται ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πατριωτῶν Ἱεραρχῶν», κριθεὶς μάλιστα ὑπὸ τῆς ἐν Τροιζίνι Γ' Ἐθνοσυνελεύσεως (1827) ὡς ἄξιος τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης. Καὶ μόνον εἰς τοὺς σημερινούς Ἕλληνας εἶναι σχεδὸν ἀγνωστον καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου ἐθνεγέρτου κληρικοῦ.

Ἐάν τὸ ἔθνος δλόκληρον μετὰ τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας δικαιοῦται νὰ σεμνώνεται διὰ τὸν ὑπέροχον Ἱεράρχην, ὅπως ἰδιαίτερος ὅμως ἡ γενέτειρά του, ἡ νῆσος Λέσβος, ὑπερηφανεύεται διὰ τὸ ἐπιφανές τέκνον τῆς, τοῦ ὁποίου τὸ σκῆνος, παραμείναν ἀκέραιον ἐπὶ 130 ἔτη, θὰ δεχθῆ κατ' αὐτὰς μεταφερόμενον, πρωτοβουλία τοῦ Σερβ. Μητροπολίτου Μονιλήνης κ. Ἰακώβου, ἐκ Λιβόρνου τῆς Ἰταλίας, ὅπου εἶχε ταφῆ τῷ 1828.

Ὁ Ἰγνάτιος (κατὰ κόσμον Ἰωάννης Μπάμπιαλος), γέννημα τῆς εὐάνδρου Λέσβου, θρόμμα πνευματικῶν τῆς ἐν Κομνηνῶν Μεγ. τοῦ Γένους Σχολῆς καὶ ἀνάστη-

ἀξίας ἐκάστου ἀνθρώπου, προέτρεπεν ὅπως πάντες, πλούσιοι καὶ πτωχοί, ἐργάζονται, διὰ νὰ ἀπέχουν τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ τῆν κακίαν.

Ὁ μαθητὴς του ὅμως Ἀναξίμανδρος (610-546) ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος μεταφυσικὸς φιλόσοφος, ὁ ὁποῖος διασκελίζων τοὺς πεπερασμένους ὀρίζοντας τῆς φυσικῆς διηρένησε πέραν αὐτῆς, διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν δημιουργικὴν αἰτίαν τοῦ σύμπαντος. Καὶ πράγματι τὴν ἀνεῦρε, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ τοῦ ἔκτου π.Χ. αἰῶνος ὑπῆρξε τρόπον τινα, προφήτης τῆς ἀληθείας, καθ' ἣν ἡ δημιουργικὴ αἰτία τοῦ σύμπαντος, ἡ Πρῶτη Ἀρχή, εὑρίσκεται ἔξω τῆς πεπερασμένης δημιουργίας. Ἐκτείνεται δὲ αὕτη ὡς πανσθενουργὸς ἐνέργεια ἐνός «Ἀπείρου ὄντος», τὸ ὁποῖον ἔχει ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν ἀρχὴν ὑπάρξεως, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι «αἰδίων καὶ ἀγήρων», «ἀνευ ἀρχῆς, θεῖον, ἀθάνατον, ἀνώλεθρον, ἀγέννητον, ἄφθαρτον».

Ἡ φιλοσοφικὴ ἔρευνα τοῦ Ἀναξίμανδρου ἔχει ἀξίαν καὶ διὰ τὴν οἰκοδομὴν μετὰ ταῦτα τοῦ χριστιανικοῦ Δόγματος περὶ Θεοῦ. Ἐννοοῦμεν τοῦτο παραβάλλοντες τὴν θεολογικὴν θεωρίαν τοῦ Ἀναξίμανδρου πρὸς τοὺς χαρακτηρισμοὺς τοὺς ὁποῖους περὶ Θεοῦ διετύπωσεν ὁ μέγας διδάσκαλος καὶ πατὴρ τῆς δογματικῆς Ὀρθοδοξίας Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, μετὰ 1300 περίπου ἔτη. Λέγει ὁ ἱερός Δαμασκηνός, «Θεὸς μὲν ἐστὶ τὸ ἀκρότατον καὶ ἀπρόσιτον, καὶ ἄρρητον φῶς, οὔτε νοῖ ληπτέον, οὔτε ρητέον, πάσης φωτιστικῶν λογικῆς φύσεως... ὅπερ ἐστὶ τοῖς αἰσθητοῖς ἥλιος, τοῦτο τοῖς νοητοῖς Θεός. Ὁ μὲν

μα» θεῖον τον κληρικοῦ, γενόμενος ἀρχιερεὺς εἰς ἡλικίαν μόλις 29 ἐτῶν, ἐποίησε κατὰ πρῶτον μὲν τὴν ἐκτεταμένην, τότε, Μητρόπολιν Ἄρτης (περιλαμβάσαναι καὶ τὰς Ἐπαρχίας Προβέζης, Ναυπακτίας, Ἐδρναντίας καὶ Αἰτωλοακαρναντίας), ἐν μέσῳ ἀφαντάστων δυσχερειῶν καὶ ἐμποδίων, τὰ ὁποῖα τῷ παρενεβάλλοντο ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ἐκτιμῶντος μὲν τὸν Ἰγνάτιον (ὁ ὁποῖος μάλιστα ἐτόλμησε κάποτε νὰ τὸν προτρέψῃ ἔπως ἀσπασθῆ τὸν Χριστιανισμόν καὶ ἠγηθῆ ἐπαναστάσεως ἐναντίον τῆς Ὑψηλῆς Πύλης), ἐπιβουλευθέντος ὅμως τελικῶς τὴν ζωὴν του. Καταφυγὼν εἰς τὰς κατεχομένας τότε ὑπὸ τῶν Ρώσων Ἰονίους νήσους, ἐνθα μάλιστα διηύθυνεν αὐτοπροσώπως τὴν ἄμυναν τῆς Λευκάδος κατὰ τοῦ Ἀλῆ, ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας Ἀρχιεπίσκοπος Οὐγγροβλαχίας, καὶ παρέμεινε εἰς Βουκουρέστιον ἀπὸ τοῦ 1810-1812. Διατρέψας ἀκολούθως ἐν Βιέννῃ, κατέληξε, τέλος, εἰς Πίζαν τῆς Ἰταλίας, ἐνθα καὶ ἀπέθανεν, ἐργασθεὶς ἐπὶ 13 ἔτη μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῆς παιδείας τῆς πατρίδος του, διὰ τῆς ἰδρύσεως βιβλιοθηκῶν, σχολείων καὶ περιοδικοῦ, ἀποβάς τοικιολογικῶς προστάτης τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὥστε νὰ λεχθῆ περὶ αὐτοῦ χαρακτηριστικῶς, ὅτι ἤδη ἐν Βουκουρεστίῳ, ὅπου εἶχε διατελέσει ἀρχιεπίσκοπος, «ἀνεδείχθη ὅτι ὁ Περικλῆς ἐν Ἀθήναις, ὁ Μαικήρας ἐν Ρώμῃ καὶ οἱ Μένδοι ἐν Φλωρεντία».

γὰρ τὸν ὀρώμενον φωτίζει κόσμον, ὁ δὲ τὸν ἀόρατον». Θὰ ἔλεγε τις ὅτι ὁ ἱερός Δαμασκηνός ἀνέλυε τὴν ἀρχὴν τοῦ Πυθαγόρου, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι «μόνον νόμῳ θεωρατός».

Τὸν Ἀναξίμανδρον ἀκολουθεῖ ὁ Ἡράκλειτος, ἀκμάσας κατὰ τὸ 500 π.Χ. Οὗτος, μὲ τὸν θλιβερόν σκεπτικισμόν του ζητεῖ νὰ ἐξηγήσῃ τὸ μυστήριον τῆς ἁρμονίας, ἡ ὁποία προβάλλει πάντοτε, ὡς κύριος χαρακτήρ τῆς φύσεως, καίτοι μύριαι, πολυειδεῖς καὶ πολύμορφοι ἀντιθέσεις τὴν πλήττον πολλάκις. Πάντα ταῦτα ἀποδίδει εἰς ἐνέργειαν δημιουργικῆς τινος καὶ πανσθενουργοῦ Αἰτίας, τοῦ Λόγου, ὁ ὁποῖος κυβερνᾷ τὸ σύμπαν διὰ τῶν σταθερῶν νόμων τῆς φύσεως. Θεωρεῖ τὰς ἀντιθέσεις αὐτὰς ὡς ἀναγκαῖον κακόν, ὡς «πόλεμον», καὶ εἶπε τὸ περιλάλητον ἐκεῖνο, «πόλεμος πατὴρ πάντων». Βλέπων δὲ ὁ Ἡράκλειτος ὅτι τὰ πάντα ἐξελίσσονται ἐν τῷ χρόνῳ, καθὼς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ τὸ ὁποῖον ἀδικοῦως κατευθύνεται πρὸς τὸν προορισμόν του, οὐδέποτε δ' ἐπαναστρέφει πρὸς τὰς πηγὰς του, εἶπε καὶ τὸ ἐπιγραμματικὸν ἐκεῖνο «πάντα ρεῖ». Ὁ Λόγος τοῦ Ἡρακλείτου, διὰ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὁποίου σπουδαίως ἀσχολεῖται καὶ ἡ μετὰ ταῦτα φιλοσοφία, εἶναι προφητικὴ καὶ αὐτῆ, θὰ ἔλεγε τις, ὑποτύπωσης τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ ἐσαρκούτο μετὰ πεντακόσια ἔτη.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. Ι. Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Δ. Θ.
τέως Διευθυντῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βοστώνης

Υπήρξε καταπληκτική προσωπικότης. Ψυχή φλογερά, νοῦς ρωμαλέος, δραστηριότης ακαταπύνητος. Ὁ Διδάσκαλος τοῦ Γένους Ἄδ. Κοραῆς μετὰ πολλῶν ἄλλων, ὡς ἐλέχθη, ἡμετέρων καὶ ξένων, εἶχε ἐπανειλημμένως ἐκφράσει τὸν θαυμασμόν του πρὸς τὸν Ἰγνατίου διὰ τὴν σύνεσιν καὶ ποικίλην ἀρετὴν. Εἶναι ἐξ ἄλλου χαρακτηριστικὸν τὸ λεχθὲν περὶ αὐτοῦ ὑπὸ ξένου σοφοῦ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅτι «ἡ λίαν ἐλκυστικὴ προσωπικότης του εἶχε τὴν ἰκανότητα νὰ ἐμπνέῃ αἰσθήματα ὕψηλά καὶ νὰ δίδῃ ψυχὴν καὶ εἰς τοὺς πλέον ἀψύχους!» Χάρις εἰς τὰς ἀρετάς του ταύτας καὶ τὴν διπλωματικὴν του ἰκανότητα ἀλλὰ πρωτίστως χάρις εἰς τὸν θερμὸν του πατριωτισμόν, ἐπέτυχε νὰ συνειρῆ τὸ δοῦλον Γένος, ἐργασθεὶς ὑπερανθρώπως ὑπὲρ τῆς ἱεράς ὑποθέσεως τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας καὶ ἄλλως μὲν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, εἰς ἣν πολλὰς ὑπηρεσίας προσέφευγε, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τῆς συλλογῆς χρημάτων ὑπὲρ τοῦ Ἀγῶνος, ὡς «Πρόεδρος Ἐπιτροπῆς Ἐράνων ὑπὲρ τῆς Ἀνεξαρτησίας».

«Περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἐφρόντιζεν εἰ μὴ περὶ ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος, ἀναλίσκων δι' αὐτὴν τὸν χρόνον, τὸ χρῆμα καὶ τὴν ζωὴν», διότι, κατὰ τὸ σχετικὸν ἐπίγραμμα, «ἀγάπην, δόξαν, θησαυρόν, τρυφήν, χαρὰν, ἐλπίδα—δὲν εἶχεν ἄλλην ἐπὶ γῆς, πληρὴ μόνον τὴν Πατρίδα». Ἐξεδαπανήθη κυριολεκτικῶς, ψυχῇ καὶ σώματι, ὑπὲρ τοῦ Ἀγῶνος προσ-

φέρων καὶ αὐτὰς τὰς οἰκονομίας τοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ, ὥστε νὰ εὐρεθῆ κάποτε εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκποιήσῃ καὶ αὐτὰ τὰ ἀρχιερατικά του ἄμφια! Ἰδιαιτέραν σημασίαν ἐνέχει ἡ καταβληθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ σοβαρὰ προσπάθεια συμφιλίωσης τῶν ἐριζόντων περὶ ἀξιωματῶν ἀρχηγῶν Δ. Ὑψηλάντου καὶ Ἀλεξ. Μανροκοροδάτου, οἵτινες μεγάλως ὑπελόζιγον τὸ κύρος τοῦ Ἰγνατίου καὶ τὴν ἠθικὴν του ἀκτινοβολίαν.

Ἐκ τῶν ἐλαχίστων τούτων στοιχείων, ἄτινα δι' ἄλλειψιν χώρου, παρέχουμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἐκκλησίας», προβάλλει ἡ ἀξία τοῦ ἀνδρός, ἀναδειχθέντος ὄντως ἀξίου τῆς ἐθνικῆς ἐγρωμοσύνης.

Ἐπεβάλλετο ὅθεν ἡ ἀπότισις τῆς ἐθνικῆς ταύτης ἐγγνωμοσύνης πρὸς τὸν μέγαν ἐθνικὸν ἄνδρα, πρὸς τὸν ὁποῖον ὄλγοι ἴσως θὰ ἠδύναντο νὰ συγκριθοῦν ἀπὸ ἀπό-

ψεως ὑπηρεσιῶν καὶ οὐσιαστικῆς προσφορᾶς πρὸς τὸ Ἔθνος. Ὡς ἐγράφομεν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1953, «εἶναι καιρὸς, νομίζομεν, καὶ θ' ἀπετέλει τιμὴν διὰ τὴν Λέσβον, ἂν ἐγένετο ἐπὶ τέλους ἡ ἀνακομιδὴ τῶν ὄστων τοῦ Ἰγνατίου καὶ ὁ ἐνταφιασμὸς εἰς τὸ πάτριον ἕδαφος παραμενοῦσης ἴσως τῆς πλακὸς ἐν Λιβόρων ὑπηρεσιῶν, τὰς ὁποίας προσήνεκεν ὁ Ἰγνατίος κατὰ τὰς ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνας. Εἶναι, βεβαίως, ἀληθές, ὅτι «ἀνδρῶν ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος». Πλήν (καὶ δικαίωμα ἀλλὰ καὶ καθήκον τῶν Λεσβίων) καὶ τῶν Πανελλήνων εἶναι γὰρ ἀποτίσων τὸν φόρον

τούτων τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς ἐγγνωμοσύνης πρὸς τὸ τετιμημένον τέκνον τῆς πατρίδος μας» («Ποιμὴν» Μοτιλήνης 1953, σ. 179).

Διὰ τοῦτο εἶναι ἀξία ἐξάρσεως ἡ πρωτοβουλία τοῦ Μητροπολίτου τῆς γενετήρας τοῦ Ἰγνατίου, μεριμνήσαντος οὐ μόνον διὰ τὴν ἐξ Ἰταλίας, μέσῳ Ἀθηνῶν, μεταφορὰν τῶν λειψάνων του εἰς Μοτιλήνην, ἀλλὰ καὶ τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ ἀνδριάντος του, ὡς καὶ τὴν κινήτοποίησιν τῶν ἀρμοδίων πρὸς ἀπόδοσιν τῶν προσηκουσῶν τιμῶν. Πρὸς τοῦτο δέον νὰ ὑπογραμμισθῇ καὶ τὸ ἐκδηλωθὲν ἐνδιαφέρον τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἑλλην. Κυβερνήσεως. Καὶ ταῦτο ὄχι βεβαίως διότι ὁ αἰόδιμος Ἱεράρχης ἔχει ἀνάγκην τιμῶν, ἀλλὰ κυρίως πρὸς παραδειγμα-

τισμὸν τῶν ἐπιγιγνομένων, οἵτινες εἶναι ἀνάγκη νὰ συνειδητοποιήσων, ἐπὶ τέλους, τὴν μεγάλην ἀλήθειαν, ὅτι ἡ Φυλὴ μας ὀφείλει πολλὰ εἰς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, τὴν «Ἐθνοποιόν» καὶ «Ἐλληροσώτειραν». Καὶ ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ζήσῃ καὶ θὰ μεγαλοουργήσῃ μόνον ἂν βαδίσῃ τὸν ἱστορικὸν της δρόμον με σταθερὸν προσανατολισμὸν πρὸς τὴν θεησκείαν τῶν πατέρων μας, κατὰ τὴν σκιάν τοῦ Σταυροῦ.

Πρωτοσ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

Σημ. Πρώτος ἡσχολήθη συστηματικῶς περὶ τῆς προσωπικότητος καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ἰγνατίου ὁ ἐπίσης Λέσβιος Καθηγητὴς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν αἰόδιμος ἀρχιμ. Βασίλ. Στεφανίδης εἰς ἐκφωνηθέντα ἐν τῇ αἰθούσῃ τελετῶν τοῦ Παν/μίου πανηγυρικόν, δημοσιευθέντα τῷ 1934 εἰς τὸ περιοδικὸν «Ποιμὴν» τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μοτιλήνης (σ. 52 κ. ε.). Ἐσχάτως δὲ

Original sketch by Count Alfred d'Orsay done at Pisa when the Archbishop a friend of Prince Alexander Mourouzis and Lord Byron lived as a refugee.

ΕΚ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΥΜΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ ΤΟΝ ΜΥΡΟΒΛΗΤΗΝ

Τὸν λόγχαις κληρωσάμενον τῆς σωτηρίου πλευρᾶς τὴν χάριν, τῆς νυγείσης τῆ λόγχῃ, ἐξ ἧς ἡμῖν πηγάζει ὁ Σωτὴρ ζωῆς καὶ ἀφθαρσίας νάματα, Δημήτριον τιμήσωμεν, φιλέορτοι σήμερον, τὸν σοφώτατον ἐν διδασκαίᾳ καὶ στεφανίτην ἐν μάρτυσιν· τὸν δι' αἵματος τελέσαντα τὸν τῆς ἀθλήσεως δρόμον καὶ θαύμασιν ἐκλάμψαντα πάσῃ τῇ Οἰκουμένῃ· τὸν ζηλωτὴν τοῦ Δεσπότη καὶ συμπαθῆ φιλόπτωχον!

Τούτου τὴν ἐτήσιον μνήμην, δεῦτε φαιδρῶς ἐκτελέσωμεν ἡ Οἰκουμένη σύμπασα καὶ τῶν Ἐπουρανίων καὶ Ἐπιγείων μία πανήγυρις, λέγοντες: Χαίροις ἀθλητῶν ἐγκαλλώπισμα, Δημήτριε, ὁ τῶν χιτῶνα τῆς ἀσεβείας διαρρήξας διὰ τῆς Πίστεως, τὴν δὲ ἀνδρείαν τοῦ Πνεύματος σεαυτῷ περιθέμενος. Χαίροις ὁ καταργήσας τὰς ἐπινοίας τῶν παρανόμων, τῇ ἰσχύϊ τῇ δοθείσῃ σοι παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ. Χαίροις, ὁ λογχευθέντων τῶν μελῶν, τὸ Μακάριον Πάθος, πνευματικῶς ἡμῖν ἀναζωογραφήσας τοῦ Χριστοῦ!

Τὸν συμπαθέστατον Κυρίου Μάρτυρα, τὸν θαυμάτων βολαῖς, τοῦ ἡλίου φαεινότερον, ἔσαιε τοῖς πέρασι διαλάμποντα Δημήτριον, τὸν μέγαν Φρουρὸν Θεσσαλονίκης καὶ Ὀρθοδόξων ἀπάντων πρόμαχον κράτιστον, ἐξ ἀνεσπέρου φωτὸς τὸν λαμπρόμενον καὶ τῷ φωτὶ τῷ ἀδύτῳ τερπόμενον, δεῦτε ὑμνήσωμεν. Ἐν ἀγαλλιάσει δ' ἠχῆσωμεν τὰ τούτου ἀγωνίσματα καὶ τὴν παροῦσαν φαιδρύνωμεν ἡμέραν τῇ τῶν ἀσμάτων τερπνότητι, κράζοντες αὐτῷ :

Ποίους Σοι ὕμνους προσάξωμεν, Ἄγιε, τί δὲ Σὲ καλέσωμεν ἔνδοξε; Νεανίαν παγκαλλῆ, τῆς ἀγνείας ἐραστήν; ἢ Στρατιώτην τοῦ Χριστοῦ, ἀθλοφόρον θαυμαστόν; ἢ Ἐκκλησίας στηριγμὸν καὶ Διδάσκαλον πιστῶν; ἢ Δοῦκα μέγαν Θετταλῶν, τροπαιοῦχόν τε κλεινόν; ἢ Ἀληθείας μάρτυρα, μέχρις αἵματος στερρόν; Εὐσεβούντων σύμμαχον καὶ ἀλείπτῃν κραταῖον;

μημειῶδες ἔργον περὶ αὐτοῦ συνέγραψεν ὁ Λιευθωντῆς τῶν Γεν. Ἀρχείων τοῦ Κράτους κ. Ἐμμ. Πρωτοφάλης (Ἀθήναι 1961), δημοσιεύσας παράλληλως καὶ ἐκλαϊκευμένην ἐπιτομὴν του εἰς τὴν νέαν σειρὰν τῶν ἐκδόσεων τοῦ «Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων». Ὁ δὲ θεολόγος Καθηγητῆς κ. Ἰ. Μουτζούρης ἠσχολήθη ἐπίσης ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ «Ἡ Λέσβος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις» (Μυτιλήνη 1955). Ἐξ ἀφοροῦς, ἐξ ἄλλου, μιᾶς προσωπογραφίας τοῦ Ἰγνατίου ἀποσταλείσης ἐκ Λονδίνου εἰς τὸν ἀοίδιμον Μητροπολίτην Μυτιλήνης Ἰάκωβον τῷ 1950 καὶ δημοσιευθείσης ἐν φωτοτυπία ὑπὸ τοῦ γράφοντος εἰς τὸν «Ποιμένα» τῆς Μυτιλήνης τῷ 1953 (σ. 176), παρέχονται εἰς τὸν συνοδεύσαν ταύτην σχετικὸν σημεῖωμα πληροφορίαι τινες ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν τάφον τοῦ Λεσβίου Ἱεράρχου. Ἐπειδὴ ὅλν. ἐν τῇ μνημονοθεσίᾳ ἐμπειριστατωμένην πραγματείᾳ τοῦ Β. Στεφανίδου ἀναφέρεται, ἐκ παραδρομῆς βεβαίως, ὡς τόπος ταφῆς τοῦ Ἰγνατίου ἡ Πίζα, ἐνῶ, καθ' ὅς εἶχομεν ἐκτοτε πληροφορίας, ὁ ἀοίδιμος Ἱεράρχης εἶχε ταφῆ ἐν Λιβόρνῳ καὶ οὐκ ἐν Πίζῃ (ἐνθα οὕτε ἑλληνικὸς Ναὸς οὔτε Νεκροταφεῖον ὑπῆρξέ ποτε, ἀλλ' ἀπλῶς Ἐδκτῆριος Οἶκος διὰ τοὺς ἐκεῖ διαμένοντας Ἑλληνας φοιτητὰς καὶ λοιποὺς ὁμογενεῖς), ἠθελήσαμεν νὰ ἐρευνήσωμεν τὰ κατὰ τὸν τάφον τοῦ Ἰγνατίου. Καὶ ὁ μὲν ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Θωατείρων Γερμανός, εἰς συνέντευξίν του ἐγνώρισε πρὸς τὸν γράφοντα, μεταξύ ἄλλων, ὅτι πρὸ μὲν τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου ὁ τάφος τοῦ Ἰγνατίου ἐδείκνυτο ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Ναῷ Ἀγ. Τριάδος τοῦ Λιβόρνου, ἐνθα ἐπανειλημμένως ὁ Θωατείρων εἶχε τελέσει Τρισάγιον, μετὰ τὸν πόλεμον ὅμως δὲν εὔρε ἀλέον αὐτόν, κατεδαφισθέντος ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ Ναοῦ κατὰ διαταγὴν τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως, διότι ὁ τότε δικτάτωρ Μουσσολίνι ἐσκόπει νὰ ἀνεγείρῃ ἐπὶ τοῦ οικοπέδου τοῦ Ναοῦ καὶ τῶν γειτονικῶν τοιούτων μεγάλα δημόσια Ἱδρύματα,

παραμεινάντα ὅμως μόνον ἐν σχεδίῳ. «Μετ' εὐχαρίστου ἐκπλήξεως εἶδεν, ὡς μᾶς ἔλεγεν, ὅτι τὰ ὀστά τοῦ Ἰγνατίου εἶχον μεταφερθῆ καὶ ἐναποθεθῆ ἐντὸς τοῦ νεκροταφειακοῦ παρεκκλησίου τοῦ Λιβόρνου, τοποθετηθέντος ἐκεῖ καὶ τοῦ αὐτοῦ λίθου μετὰ τῆς παραδεδομένης ἐπιγραφῆς». Ὁ δὲ Καθηγητῆς τῆς Ἱστορίας ἐν τῷ Παν/μίῳ Ἀθηνῶν κ. Νικ. Τωμαδάκης ἀσχοληθεὶς γενικώτερον περὶ τοῦ ἐν Λιβόρνῳ Ἑλλη. Ναοῦ ἐν τῇ «Ἐπετηρίδι τῆς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν» (1940, σ. 81-127), ἐγνώρισε ἡμῖν καὶ τὴν ἀκόλουθον ἐνδιαφέρουσαν «Πράξιν» ἐκ τοῦ Κώδικος τοῦ ἐν λόγῳ Ναοῦ («Βιβλίον Ἀποβωτοηρίων Πράξεων» σ. 101):

«1828, Αὐγούστου 31. πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν ὁ Πανερωτάτος Ἰγνατίος, πάλαι μὲν Ἀρχιεπίσκοπος Μητροπολίτης, εἶτα Οὐγγροβλαχίας, καὶ εἰς τὰς δύο Σεπτεμβρίου ἡμέρας Κυριακῆ, ἐτάφη ἐμπροσθεν τῆς βασιλικῆς θυρῆς (sic) τῆς Ἐκκλησίας παρ' ἡμῶν Ἰωακείμ Βαλαμόντε καὶ Εὐγενίου Καίτη τῶν ἐφημερίων».

Ἡ ἀναφερομένη «τέλος, ἀνωτέρω προσωπογραφία (στίχοιο) τοῦ Ἰγνατίου, ἡ καὶ ἐνταῦθα δημοσιευμένη, ἐπιλοτεχνήθη τῷ 1824 ὑπὸ συγχρόνου του καλλιτέχνου ὀνόματι d'Orsey ἐν Πίζῃ (ὡς μᾶς πληροφορεῖ ἡ ὑπὸ τὴν εἰκόνα σημεῖωσις εἰς τὴν ἀγγλικήν, ἔχουσα ἐν μεταφράσει ὡς ἑξῆς: «Πρωτότυπον στίχοιο, ποιηθὲν ὑπὸ τοῦ Κόμητος Ἀλφρέδου ντ' Ὀρσέυ ἐν Πίζῃ, ἐνθα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, φίλος τοῦ Πρίγκηπος Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου καὶ τοῦ Λόρδου Βύρωνος, διέμεινε (ἔζησεν) ὡς πρόσφυξ». Ἐκεῖ δὲ ἀναρτήθη, ἤδη ἀπὸ τοῦ 1950, ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Μεγάρου Μυτιλήνης καὶ διατηρεῖται, παρὰ τὴν πάροδον τῷ χρόνῳ (138 ἔτη) εἰς ἀρίστην κατάστασιν. Ὁ ἐπίσης ἀοίδιμος Λέσβιος Καθηγητῆς καὶ Ἀκαδημαϊκὸς Γρ. Παπαμιχαῆλ ἰδὼν καὶ ἀποθαυμάσας τὴν ἐν λόγῳ προσωπογραφίαν ἐχαρκτηρίσεν αὐτὴν ὡς ἀλίθως εἶρημα διὰ τὴν Ἱ. Μητρόπολιν καὶ τὴν Λέσβον».—Χ. Γ.

Νέστορα δοξάσαντα τὸν γενναῖον μαθητὴν
καὶ Λυαίου μιτροῦ καταβαλόντα τὴν ὄφρυν;
Θεσσαλονίκης ἄγρυπνον πολιοῦχον σιτιστὴν,
ἢ Μυροβλήτην, Ἰατρὸν, καταρδεύοντα τὴν Γῆν;

Δέχου τοίνυν, πανένδοξε ἀθλητὰ καὶ τῆς ἀληθείας
τρισμακάρι Μάρτυς, Δημήτριε, ἐκ τῶν Ἀγγέλων
τὸν ἔπαινον καὶ ἐξ ἀνθρώπων τὰ ἔσματα :

Χριστὸν γὰρ ἐνδυσάμενος, θεόφρον τῷ θεῷ
ἠλειψας ἀδιστακτικῶ τῇ Πίστει ἐλαίῳ τῶν ἀρετῶν τὴν
ψυχὴν σου, γενναῖε, καὶ ὕψωσας Αὐτὸν ἐν μέσῳ
Ἐκκλησίας. Ὁ λάρυγγ σου ἀλήθειαν ἐμελέτησε,
Στόμα τὸν σὸν λελάληκε σοφίας τὰ ῥήματα καὶ αἱ
σιαγόνες Σου ἀρωμάτων φιάλαι ὄφθησαν. Ἀθλητι-
κῶς τὸν πονηρὸν κατεπάλαισας, ἄριστε, πλάνην τε
αὐτοῦ κατήργησας καὶ τῶν τυράννων τὰ θράση κατέ-
βαλες ἀνδρικῶς. Καινῶ τρόπῳ δὲ καὶ πεσὼν νικᾷς,
νεῶν Θεῖε, καὶ τὸ τίμιον σῶμα Σου κρήνην δεικνύεις
μύρου ἀείρου. Τηρηθὲν γὰρ Σοι τὸ μύρον τοῦ
Πνεύματος, ᾧ ἐχρίσθης, ἀμόλυντον, τῆς Σῆς πλευρᾶς
τὸ αἶμα μύρον εἰργάσατο.

Ἐξεχύθη ὄντως τὸ μύρον Χριστός, οὐκ ἐν τοῖς
χείλεσι Σου μόνον, Μυροβλύτα Δημήτριε, ἀλλὰ καὶ
πᾶσι σοῖς ὁσίοις μέλεσι, θαυμασίως μύρου Σε πηγὴν
τῆς τοῦ Πνεύματος Χάριτος δεῖξας καὶ σεπτὸν Αὐτοῦ
καὶ ἀφθαστον σκῆνωμα; Ὡς μέγας δὲ Κυρίου ποτα-
μὸς εὐφραίνεις νῦν τὴν πόλιν Σου, τοῖς τοῦ Σοῦ μύρου
ὀρμήμασι, δι' ὧν αἰρέσεις ἀποπνίγονται καὶ πάθη
ἀφανίζονται δεινά.

ὦ! ὅλον ἤθλησας! πῶς καλῶς ἠγώνισαι ὑπὲρ
Τριάδος καὶ ἀνδρείως ἐν σταδίῳ ἤθλησας, ὡς ἀδάμας
στερρὸς καὶ Εὐσεβείας πύργος πέφηνας, ἐρηρησμένος
στερρῶς, πέτραν τῆς Πίστεις! Πειρασμοῖς ἀνάλωτος
καὶ κινδύνοις ἀκλόνητος! ὦ πῶς οὐ κατέβαλον σὴν
ἀκλινῆ στερρότητα, σοὶ προσραγέντα ἀθέων κύματα,
μετὰ σάλου σφοδροῦ καὶ κλύδωνος! Ὅλον γὰρ τὸ
πῦρ τοῦ θεϊκοῦ πόθου καὶ ἔρωτος ἐν καρδίᾳ δεξάμενος,
αἰοῖδιμε στεφανίτα Δημήτριε, καὶ μαρτυρικῶ ποθήσας
στέφει ἐγκαλλωπίζεσθαι, τῷ Χριστῷ ἀνεβόας: Ποῦ
μένεις Νυμφίε μου; ποῦ τὴν σκηνὴν Σου ἐν μεσημβρίᾳ
κατέπηξας; εἰς ὁσμὴν γὰρ τῶν μύρων Σου ἐκδραμοῦ-
μαι, μύρον ληψόμενος.

Ὅθεν σε, μάκαρ, Χριστός, ὄριμον, ὡς βότρυν,
ἐξ ἀμπέλου θείας δρεψάμενος, ἐναποθλίβει μαρτυρίου
τοῖς ληνοῖς καὶ γλεῦκός σου τὸ θεῖον, μύρου δεικνύσει
βρύσιν θεῖαν. Λογχευθεὶς γὰρ τὴν πλευρὰν Σου τὴν
ἀκήρατον, πανσεβάσμιε Δημήτριε, πάθει τὸ Πάθος
ἐμμεῖτο τὸ ζωηφόρον Χριστοῦ, τοῦ ἐπὶ ξύλου ταυ-

σθέντος εἰς σωτηρίαν παντὸς τοῦ κόσμου! Ὅς καὶ
κοινωνόν σε δόξης εἰργάσατο καὶ Βασιλείας Αὐτοῦ
συμμέτοχον, ὡς ἀριστεύσαντα κατὰ τοῦ ἀλάστορος
καὶ τὰ δεινὰ τούτου μηχανήματα τελείως σβέσαντα
καὶ τῶν θαυμάτων δέδωκέ Σοι τὴν ἐνέργειαν, τοῖς
ἀνθρώποις παρέχειν ἀφθόνως ἰάματα.

Οὐκ ἐξαρκεῖ δὲ νοῦς καὶ λόγος ἀνθρώπινος
ἐκδιηγῆσασθαι τὰς ὑπερφυεῖς τιμὰς καὶ δόξας,
ὧν ἀπολαύει νῦν ἄληκτα, μακάριε, συμβασιλεύων Χρι-
στῷ. Ὅς σε ἠμείψατο πλουσίοις δωρεαῖς, εἰς ἀμοι-
βὴν τῶν ἀγῶνων σου δούς, Σοὶ τὰ θαύματα.

Ὅθεν Θεσσαλονίκη ἢ Σὴ καὶ ἐμὴ Μήτηρ καὶ
τροφὸς χορεύει σήμερον ἐγκαυχᾶται μέγα, ἐπὶ Σοί,
θεῖε Μάρτυς, ὡς τέκνῳ καὶ κρηπίδι καὶ θεμελίῳ
στερρῷ καὶ οἰκιστῇ, πολιοῦχῳ τε, ἀκαταβλήτῳ
προστάτῃ, ἀγρόπνῳ φρουρῷ, ὠχυρωμένῳ τείχει, ἱατρῷ,
μυροβλύτῃ! Φαιδρῶς δ' ἀνασκιρτῶσα, ἐν ὠδαῖς
ἱεραῖς, τῶν πιστῶν τὰ συστήματα νῦν συγκαλεῖ-
ται τελέσαι χρεωστικῶς σὴν φωτοφόρον πανήγυριν.

Νῦν δὲ ψεῦδος τῆς ἀσεβείας νενικηκώς, μαρτυρίου
τε τὸν θεῖον ἀναδησάμενος στέφανον καὶ τὸ νικητικὸν
σκῆπτρον τῆς δικαιοσύνης φέρων εἰς τὰ ὑπερκόσμια
σκηνώματα, τοὺς γαληνοτάτους λειμῶνας καταλαβὼν,
περὶ Θεὸν χορεύεις γηθόμενος, πάγκαλλε Μάρτυς
Δημήτριε, ἀστραπαῖς ταῖς ἐκείθεν λαμπόμενος καὶ
φωτισμοῦ πληρούμενος καὶ πάσης εὐφροσύνης.

Δεῦρο οὖν, Μάρτυς Χριστοῦ, πρὸς ἡμᾶς, σοῦ
δεομένους συμπαθοῦς ἐπισκέψεως καὶ ρῦσαι ἀπειλου-
μένους ταῖς τοῦ ἐχθροῦ προσβολαῖς καὶ δεινῇ μανίᾳ
τῶν αἰρέσεων, ὑπ' ὧν κατακλύζεται ἡ Πατρίς ἡμῶν
ἅπανα καὶ κινδυνεύει τὸ Γένος, ὁ Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ!
Οἴκτιρον οὖν πανεύφημε καὶ δὸς ἡμῖν ἄνεσιν, φρούρει
τε Πόλιν τὴν Σε μεγαλύνουσαν, ἐνδοξε, τὴν ἐγκαυ-
χωμένην ἐπὶ σοῖς τιμίοις αἵμασι καὶ τῷ περικλύτῳ
Ναῶ Σου, ἀπὸ πάσης προσβολῆς ἐχθρῶν καὶ σεισμοῦ
καὶ νόσων καὶ αἰρέσεων. Σῶζε δὲ τ' ἀπανταχοῦ Γῆς
τέκνα Σου, πάντας τε τοὺς τιμῶντας σὴν μνήμην καὶ
σὴν ἐπικαλουμένους θερμὴν προστασίαν παντοδαπῶν
ἐπερχομένων κινδύνων καὶ δυσμενῶν περιστάσεων.
Κράτῃ σου δ' ἡμᾶς, Ἀθλοφόρε, ταῖς θαυμασταῖς εὐχαῖς
Σου, κατὰ δαιμόνων καὶ παθῶν ψυχοφθόρων πάντοτε.
Ἰασαὶ ψυχῶν ἡμῶν καὶ σωμάτων τὰ τραύματα.
Θραῦσον τὰ φρυάγματα τῶν ἐχθρῶν, μετὰτρέφόν τε
τὰς βολὰς τῶν μισούντων ἡμᾶς, Ἄγιε, καὶ εἰρήνευ-
σον ἡμῶν τὴν ζωὴν, ὅπως αἰεὶ σὲ δοξάζωμεν. Ἀμήν.

† Ἀρχιμ. ΕΥΘΥΜ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ Πτ. Φ.Θ.
Δ/ντῆς Θρησκ. Ὑπηρεσίας Γ.Ε.Α

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ευτυχείς δηλώσεις.

Είς την εφημερίδα «Απογευματινή» εδημοσίευσαν προσφάτως αι κατωτέρω δηλώσεις του Αρχηγού των Προοδευτικών κ. Μαρκεζίνη, σχετικώς προς τὸν ρόλον και τὴν ἡγετικήν θέσιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

«Ἐντὸς τῶν ιδεολογικῶν πλαισίων τῆς προσπάθειάς τὴν ὁποίαν καλεῖται νὰ καταβάλῃ τὸ Ἔθνος, εἰσερχόμενον εἰς νέας ἐδραστεῖας πολιτιστικὰς, οἰκονομικὰς καὶ πολιτικὰς ἐνότητάς, ἰδιάζουσας θέσιν κατέχει ἡ μέριμνα διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν.

Μὲ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν συνεδέθη ἀρρήκτως τὸ Ἔθνος εἰς ἐποχὰς δόξης, ἀλλὰ καὶ δοκιμασιῶν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μεγάλων Βυζαντινῶν αἰώνων ἡ Ὁρθοδοξία ὑπῆρξεν ἡ πνευματικὴ ἔκφρασις τοῦ Ἑλληνισμοῦ, χαράσσουσα ἐδραστεῖα τὰ ὅρια τῆς ιστορικῆς τῆς ἀποστολῆς. Κατὰ τοὺς μακροὺς δὲ χρόνους τῆς δουλείας τὸν συνετέθησε θεσμούς, γλώσσαν, παιδείαν, μ' ἓνα λόγον, ὑψηλόφρονα καὶ σφύζουσαν τὴν Ἐθνικὴν συνείδησιν. Εἰς οὗδ' ἐνα ἐπιτρέπεται νὰ λησμονῆ τοῦτο.

Ἀναλόγως σπουδαίαν θεωρῶ τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας σήμερον. Παράλληλως πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Παιδείαν ἀποτελεῖ πρῶταρχικὸν παράγοντα τοῦ δυναμικοῦ τοῦ Ἔθνους καὶ προσδιορίζει τὴν σχέσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρὸς φίλους λαοὺς καὶ πρὸς νέα Ἔθνη εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ Ἀφρικήν καὶ ἀλλαχοῦ, ἔνθα εὐαίθριοι νέοι κοινότητες ἰδρύθησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη».

Δηλώσεις ἀκρῶς ἐπίκαιροι καὶ εὐτυχεῖς. Καὶ αὐταὶ καθ' ἑαυτάς, ἀλλὰ καὶ διότι τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἔχει τεθῆ ἐπὶ τάπητος ὑπὸ τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως καὶ συζητεῖται τὸ ὅλον Ἐκκλησιαστικὸν πρόβλημα καὶ ὁ καταρτισμὸς νέου Καταστατικοῦ χάριτος τῆς Ἐκκλησίας, καταρτισθείσης, ὡς γνωστόν, εἰδικῆς πρὸς τοῦτο ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία καὶ ἤρχισε τὰς συνεδριάσεις τῆς ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Σεπτοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος. Τὸ νομοθέτημα εἶναι ἀσφαλῶς ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα, ποὺ θὰ τεθοῦν ὑπὸ τὴν ψῆφον τῆς Βουλῆς. Καὶ ἀπαιτεῖ ζέον θρησκευτικὸν συναίσθημα, μακρόπνοον προγραμματισμὸν, καὶ πνεῦμα ὄχι μαθηματικῆς ξηρότητος, ἀλλὰ ἐκτρεφόμενον ἀπὸ τοὺς ζωτικὸς χυμοὺς τῆς ιστορικῆς ζωῆς τοῦ Ἔθνους διὰ τὸ ὁποῖον ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὑπῆρξεν, εἶναι, καὶ θὰ εἶναι — καὶ πρέπει νὰ καταστῇ τοῦτο κοινὴ συνείδησις — ἡ πολυσέβαστος Μητέρα καὶ ἡ παιδαγωγοῦσα τροφός, ἡ κατευθύνουσα αὐτὸ πρὸς τὰς ὑψηλότερας δημοουργίας καὶ τὰ ἡρωϊκώτερα ἐπιτεύγματα.

Ἄτυχῆς ἀπόφασις.

Ἡ αἰφνιδία καὶ ἀπροσδόκητος ἀπόφασις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅπως ἀποστειλῆ δύο παρατηρητὰς εἰς τὴν Β' Σύν-

οδοι τοῦ Βατικανοῦ, προεκάλεσεν, ἀφ' ἐνὸς μὲν εὐχάριστον αἰσθησὶν καὶ ἐθνοσιασμὸν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Βατικανοῦ· ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκπληξιν καὶ πικρίαν εἰς τοὺς κύκλους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν ἄλλων Ἀυτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἡ ἀτυχῆς αὕτη ἀπόφασις τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας παραβλάπτει προδήλως τὸ κῆρος καὶ τὸ γόητρον τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸ ὁποῖον τόσον ἐξήρθη καὶ ἀνυψώθη ἔπειτα ἀπὸ τὴν λαμπράν, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, ἐπιτυχίαν τοῦ Πανορθόδοξου Συνεδρίου τῆς Ρόδου. Καὶ τοῦτο, διότι τὴν ἐμφανίζει ἐνώπιον τοῦ ἑτεροδόξου κόσμου διηρημένην, καὶ χωρὶς συνοχῆν καὶ ἐνιαίαν γραμμὴν, ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἀποστολῆς παρατηρητῶν.

Ἡ ἐσωτερικὴ καὶ πνευματικὴ ἑνωσις ὄλων τῶν Χριστιανῶν τῆς Ὁρθοδόξου ὁμολογίας καὶ ἡ κοινὴ αὐτῶν στάσις, εἶναι, πιστεύομεν, καὶ ἡ ἀσφαλεστέρα καὶ συντομωτέρα ὁδός, πρὸς τὴν τόσον ἐκταταῖαν ἑνωσιν ὄλων τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου.

Ἄσυνέπεια.

Ἐν συνεχείᾳ δεῖν νὰ σημειωθῆ, ὅτι λίαν ὀρθῶς ἐχαρκτηρίσθη ὑπὸ τοῦ «Βήματος» ὡς ἀσυνεπῆς ἡ στάσις τῆς Σοβιετικῆς κυβερνήσεως ἐναντι τῶν θρησκευτικῶν ζητημάτων. Ἐνῶ αὕτη ἐνέπαιξεν ὄλας τὰς ἄλλας Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, ἐπιβάλλουσα εἰς τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν νὰ στείλῃ, παρὰ τὰς συμφωνίας τῆς, παρατηρητὰς εἰς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ, ἐξ ἄλλου ἐξαπατᾷ τὸν ρωσικὸν λαόν, χαρακτηρίζουσα τὸν Χριστιανισμὸν ὡς «ζωντανὸν νεκρόν». Ὅπως ἡ Ρωσικὴ κυβέρνηση μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν συνεχίζει τὴν ἀντιθρησκευτικὴν ἐκστρατείαν τῆς καὶ ζητεῖ διὰ τῶν δηλώσεων αὐτῶν νὰ καλύψῃ τὴν ἀποστολὴν ῥώσων παρατηρητῶν πρὸς τὸν «ζωντανὸν νεκρόν».

Βεβαίως εἰς τὸν Ρωσικὸν λαόν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐρωτήσῃ τὴν Σοβιετικὴν κυβέρνησιν του διὰ τὰς ἀσυνεπείας τῆς ταύτας. Δὲν εἶναι ὅμως τόσον ἀφελῆς, ὥστε νὰ μὴ σκέπτεται σιωπηρῶς, ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία εἶναι ζῶσα. Δι' αὐτὸ ἂν δὲν τὴν σέβεται, τοῦλάχιστον τὴν ὑπολογίζει σοβαρῶς τὸ Κρεμλίον, ἀφ' ὅτου ἐπείσθη, ὅτι δὲν δύναται νὰ τὴν ἐκριζώσῃ ἐκ τῆς ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων.

Περὶ τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας.

Βεβαίως ἡ ἰδέα τοῦ νὰ δημιουργηθῆ εἰς «Οἰκονομικὸς Ὄργανισμὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὅστις θὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἀξιοποίησιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν μονίμων οἰκονομικῶν πόρων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐκ δημιουργουμένων σταθερῶν πηγῶν ἐσόδων, εἶναι καλὴ. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐκπληρωθῇ ὁ Ὄργανισμὸς οὕτως τὴν μεγάλην ἀποστολὴν του, δὲν ἀπαιτοῦνται προχειρότητες, ἀλλ' ἐπιβάλλεται ἐνδε-

λεχῆς μελέτη τοῦ ὅλου ζητήματος καὶ συστηματικῆ συνεργασίᾳ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, τοῦ προβαδίσματος ἀνήκοντος πάντοτε εἰς τὴν πρώτην. Πᾶσα νομοθετικὴ ρύθμισις τοῦ ὅλου ζητήματος πρέπει νὰ γίνῃ μὲ τὴν συγκατάθεσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ λύσις ἐξ ἄλλου τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου ἐπιβάλλεται νὰ εἶναι ἄμεσος καὶ ταχεῖα. Ἡ πενία τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου τῶν ἐπαρχιῶν καὶ ἰδίως τῶν ἀκριτικῶν περιοχῶν δὲν ἐπιτρέπουν πλέον νομιζόμεν νέαν πίστωσιν χρόνου.

Αἱ ἐπὶ τῇ Πεντηκονταετηρίδι ἐορταστικαὶ ἐκδηλώσεις.

Ὡς εἶναι γνωστὸν ἐκ τοῦ Τύπου, ὁ ἐορτασμός τῆς Πεντηκονταετηρίδος τῆς ἀπελευθερώσεως διαφόρων τμημάτων καὶ πόλεων τῆς ἐλληνικῆς πατρίδος κατὰ τοὺς ἐνδόξους πολέμους τοῦ 1912 ὑπῆρξεν, ὡς ἦτο ἐπιβεβλημένον, λίαν πανηγυρικός. Οὕτως ὁ Ἑλληνικός λαὸς ἐμνήσθη πάλιν τῶν ἐνδόξων ἐκείνων ἡμερῶν, καθ' ἃς ἡ ἐν τῷ Ἔθνει ὁμόνοια ὠδήγει αὐτὸ εἰς τὴν ἀναγέννησιν καὶ τὴν δόξαν. Τὸ πλέον χαρακτηριστικὸν καὶ εὐχάριστον εἶναι ὅτι πανταχοῦ, ἔνθα ἐγένοντο τοιοῦτοι ἐορτασμοὶ καὶ πανηγυρισμοί, ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν εὐρίσκοντο οἱ κατὰ τόπους Σεβ. Μητροπολίται, οἵτινες μετέσχον ἐνεργῶς τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ προγράμματος τῶν διαφόρων ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων.

Ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς ἐορτασμοὺς τούτους εἶναι οὐχὶ μόνον μία ὑπόμνησις τοῦ γεγονότος, ὅτι αὕτη εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ Ἔθνους, ἣτις ἐμπνέει αὐτὸ πάντοτε εἰς τὰς ἡρωϊκὰς του ἐξορμήσεις, ἀλλὰ καὶ ἡ συμβολικὴ ἔκφρασις τῆς ἀληθείας, ὅτι καὶ σήμερον τὸ Ἔθνος ἔχει ἀνάγκη τῆς ζωοποιου παρουσίας τῆς Ἐκκλησίας εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ἐθνικῆς δραστηριότητος. Ἄλλως τε, μόνον ἡ Ἐκκλησία εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπομακρύνῃ τελεσφόρως τὸν κίνδυνον τοῦ διχασμοῦ, ὅστις, ὡς μὴ ὄφειλε, κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας παρουσιάσθη λίαν ἀπειλητικὸς εἰς τὸν ἐλληνικὸν ὀρίζοντα καὶ ὅστις πρέπει, πάσῃ θυσίᾳ, νὰ καταπολεμηθῇ καὶ ἐξοστρακισθῇ ἐκ τοῦ ἐλληνικοῦ χώρου. Τὸ Ἔθνος ἐμεγαλουργήσῃ μόνον, ὅταν ἦτο ἠνωμένον. Πίστις, πατρίς, ἐλευθερία καὶ ἐθνικὴ ἐνότης· τοῦτο εἶναι τὸ ἀπόρητον τῆς μεγαλειώδους ἱστορικῆς ἐξελίξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους καὶ οἱ ἀκράδαντοι στύλοι τῆς ἐδημερίας τῆς πατρίδος.

Ἡ ἀληθῶς «Ὁρθόδοξος Λειτουργία».

Νέα ἐκδήλωσις τῆς στροφῆς τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ Ἀντικοῦ Χριστιανισμοῦ πρὸς μελέτην τῶν λατρευτικῶν θησαυρῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι καὶ τὸ ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ πατρὸς Jéréme-Henri Dalmais, Καθηγητοῦ τοῦ Λειτουργικοῦ Ἰνστιτούτου τῶν Παρισίων, γραφὲν βιβλίον «Αἱ λειτουργίαι τῆς Ἀνατολῆς» (Les liturgies d' Orient) μετεφράσθη καὶ εἰς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Die Liturgie der Ostkirche».

Ὡς τονίζεται ἐν τῷ Προλόγῳ τοῦ βιβλίου τούτου, ἡ Ἀνατολικὴ Θεία Λειτουργία διεφύλαξε μὲ τόσην καθαρότητα καὶ εἰς τόσον ἀπαράμιλλον πλοῦτον τὴν πίστιν εἰς τὸ Τριαδικὸν δόγμα καὶ εἰς τὸ δόγμα τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως, ὥστε «ὁρθῶς πρέπει νὰ τὴν ὀνομάζῃ τις Ὁρθόδοξον Λειτουργίαν».

Ἔθε αἱ ὁμολογίαι αὗται εἰς τὸ μέλλον νὰ πληθυνθοῦν, διὰ νὰ προπαρασκευασθῇ ἡ ἐπιστροφή τοῦ Ἀντικοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Ὁρθόδοξου παραδόσεως, ἐκ τοῦ ὁποίου οὗτος ἀπεμακρύνθη κατὰ τὸ παρελθόν.

Ἐξ ἀντικειμενικῆς ἐκτιμήσεως τῆς πραγματικότητος.

Μὲ βαθυτάτην λύπην τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπιληροφορήθη ἐκ τοῦ Τύπου συνέντευξιν τοῦ καρδινάλιου Τισσερᾶν, πρωτάνευος τοῦ Κογκλαβίου τῶν ρωμαιοκαθολικῶν Καρδινάλιων, οἵτινες μετέχουσι τῆς ἐν Βατικανῷ Συνόδου. Οὗτος δὲν ἐδίστασε νὰ εἴπῃ διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν τὰ ἑξῆς: «Εἶναι γνωστὸν ὑπὸ ποίον στενὸν πνεῦμα βλέπουν οἱ ἐν Ἑλλάδι ἐπίσκοποι καὶ γενικῶς οἱ Ὁρθόδοξοι Ἕλληνες τὰ διεκκλησιαστικὰ προβλήματα καὶ πόσον εἶναι προκατελιγμένοι ἐναντίον τῶν Καθολικῶν. Ἀντιθέτως, κατέληξε, διὰ τὴν στενότητα τοῦ πνεύματος, μὲ τὴν ὁποίαν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀντιμετωπίζει τὰ διαχριστιανικὰ προβλήματα καὶ ἐπηρεάζει οὕτω καὶ τὰς ἄλλας Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας».

Οἱ λόγοι οὗτοι τὸ ὀλιγότερον μαρτυροῦν ἔλλειψιν ἀβρότητας ἐναντι τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ μάλιστα εἰς μίαν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία διακηρύσσει, ὅτι διέπεται ὑπὸ φιλενωτικοῦ πνεύματος.

Ἐπειτα τὰ ἐν τῷ «Ἐφημερίῳ» δημοσιευόμενα ἄρθρα περὶ τῶν κακοδοξιῶν καὶ πλανῶν τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας ἀποδεικνύουν, ὅτι ἡ ἐναντι τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ἐπιφυλακτικότης τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας δὲν ὑπαγορεύεται ὑπὸ στενότητος ἀντιλήψεων, ἀλλ' ἀπορρέει ἐξ ἀντικειμενικῆς ἐκτιμήσεως τῆς πραγματικότητος, ἣτις, τὸ γε νῦν ἔχον, εἶναι ἥμισυ ἐθνικὴ δι' εἰλικρινεῖς ἐνωτικὰς ἐπαφὰς μετὰ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, οἵτινες οὐ μόνον ἐμμένουν εἰς τόσας ἀπαραδέκτους κακοδοξίας, ἀλλὰ καὶ ποικιλοτρόπως ἐπεβουλεύθησαν κατὰ τὸ παρελθόν καὶ ἐπιβουλεύονται ἀκόμη καὶ σήμερον τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν.

«Θρησκευτικὴ ἱμπεριαλιστικὴ ἐνέργεια».

Ὁρθῶς ἡ ἐξαγγελία τοῦ Πάπα, ὅτι προτίθεται νὰ μεταβάλῃ τὴν Ἔφεσον εἰς «Παγκόσμιον Χριστιανικὸν Κέντρον», ἐχαρακτηρίσθη ὑπὸ τοῦ Τύπου ὡς καθαρὰ καὶ ἀπροκάλυπτος θρησκευτικὴ ἱμπεριαλιστικὴ ἐνέργεια τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπιχειρεῖ, κατὰ τὸν τρόπον αὐτόν, νὰ εἰσδύσῃ καὶ ἐγκατασταθῇ ἐκ νέου εἰς τὸν γεωγραφικὸν χώρον τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀυστηρῶς δὲ εἰς τὴν προσπάθειάν

τον ταύτην εὐρίσκει προθυμοτάτους ὑποστηρικτὰς τοὺς Τούρκους, διότι οὗτοι ἀπ' ἐνός μὲν ἐπιθυμοῦν διακαῶς νὰ μειώσουν τὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ Οἰκου-
μενικοῦ Πατριαρχείου, ἀπ' ἐτέρου δὲ ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐν Τουρκίᾳ τουριστικῆς κινή-
σεως.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία πρέπει νὰ καταγγεῖλῃ εἰς ὅλον τὸν χριστιανικὸν κόσμον τὰς ρωμαιοκαθολι-
κὰς ταύτας βλέψεις. Ὡς ἐδήλωσεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομος, ὅστις προσωπικῶς ἔχει μετὰσχει ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν ἐν Ἐφέσῳ, «διὰ τὸν φερόμενον ὡς «οἶκον τῆς Πανα-
γίας» χώρον, οὐδὲν ἱστορικῶς ἐξηκριβωμένον στοι-
χεῖον ὑπάρχει. Πρόκειται ἀπλῶς περὶ ἐνὸς παλαιοῦ ναυδορίου, τὸ ὁποῖον οἱ Τούρκοι ὀνομάζουν «Πανα-
γιὰ Καπουλοῦ». Εἶναι ἐν τούτοις ἱστορικῶς βέ-
βαιον, ὅτι ἡ Θεοτόκος δὲν ἐξῆλθεν ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς Ἱερουσαλήμ...»

Ἐκ τῶν δηλώσεων τούτων τοῦ Προκαθημένου τῆ Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συνάγεται, ὅτι ἡ Ρωμαιο-
καθολικὴ Ἐκκλησία νιοθετεῖ μίαν ἱστορικῶς ἀβά-
σιμον φήμην, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἐπέκτασιν τῆς ἐπιρροῆς
τῆς εἰς τὴν Ἀνατολήν. Καὶ τὸ συμπέρασμα; Ὁρθῶς
διατυπῶνται ὑπὸ ἐν Θεσσαλονικῆ ἐκδιδομένης ἐφη-
μερίδος: «Ἡ Ὁρθοδοξία ὀφείλει νὰ στοιχίσῃ τὴν
συμπεριφορὰν τῆς πρὸς τὴν πραγματικὴν αὐτὴν,
προσέχουσα ἰδιαιτέρως ὄχι μόνον τὰς σχέσεις τῆς
πρὸς τὸ Βατικανόν, ἀλλὰ καὶ παρακολουθοῦσα τὴν
δρασιν τῶν πεμπτοφραγγιτῶν Οὐνιτῶν, ὡς καὶ τῶν
ἄλλων δογμάτων, πὺν ἐξέλαβον τὴν Ἑλλάδα ὡς ξέ-
φραγον ἀμπέλι καὶ διενεργοῦν θρασὴν καὶ ἐξοργι-
στικὸν προσηλωτισμὸν».

Ὁ Μητροπολίτης Οὐγγαροβλαχίας Ἰγνάτιος.

Κατόπιν λίαν ἀξιεπαίνου πρωτοβουλίας τοῦ Σεβ.
Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου τὸ Ὑπουργεῖον
Ἐξωτερικῶν ἐνήργησε παρὰ τῆ ἰταλικῆ ἑπι-
βουλή, διὰ νὰ ἀποδοθῇ ἡ σορὸς τοῦ πρὸ 134 ἐτῶν
ἐκδημήσαντος εἰς Κύριον μητροπολίτου Οὐγγαροβλα-
χίας Ἰγνατίου. Πράγματι ἡ σορὸς, μεταφερθεῖσα
ἐκ Λιβόρνου τῆς Ἰταλίας καὶ ἐκτεθεῖσα ἐπὶ τινος
ἡμέρας εἰς προσκύνημα ἐν Ἀθήναις, προεπέμφθη
μὲ τιμὰς εἰς Μυτιλήνην, ἐνθα παρουσία τοῦ Βασι-
λέως καὶ ἐν τῷ πλασιῶ τῶν τελετῶν τοῦ ἑορτασμοῦ
τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς νήσου θὰ ἐναποθεθῇ εἰς
εἰδικὸν μνημεῖον.

Ἡ πρωτοβουλία τοῦ Ἁγίου Μυτιλήνης ὑπῆρξεν
εὐστοχος, διότι ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης προσέ-
φερε πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ὁρ-
θοδοξίαν καὶ ὑπῆρξεν εἰς τῶν φλογερῶν ἀποστόλων
καὶ στυλοβατῶν τῆς ἐθνικῆς παλιγγενείας τοῦ 1821.

Οὗτος ἐγεννήθη τὸ 1765 εἰς Μυτιλήνην καὶ εἰς
ἡλικίαν 18 ἐτῶν μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν,
διὰ νὰ σπουδάσῃ Θεολογίαν. Νεώτατος ἐχειροτο-
νήθη Μητροπολίτης Ἄρτης καὶ Ναυπάκτου καὶ
ἤρχισε νὰ καταστρώνῃ σχέδια διὰ τὴν πνευματικὴν
ἀνάπτυξιν τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ καὶ τὴν ἀπο-
τίναξιν τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ. Τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ἐπι-
δικῶντος τὴν δολοφονίαν αὐτοῦ, ὁ Ἰγνάτιος ἐκπα-

τρισεὶς μετέβη εἰς Ρωσίαν. Ἐκεῖθεν ἐγκατεστάθη
εἰς Βουκουρέστιον ὡς Μητροπολίτης Οὐγγροβλα-
χίας καὶ ἀνέπτυξε τεραστίαν ἐκπαιδευτικὴν καὶ
ἐθνικὴν ἐργασίαν. Τὰ ἐν Βλαχία πολιτικὰ γεγονότα
τὸν ἠνάγκασαν νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς Βιέννην καὶ ἀκο-
λούθως εἰς Πίζαν τῆς Ἰταλίας.

Ἐκ τῆς αὐστριακῆς πρωτενοῦσης ἢ ἐκ τῆς ἰτα-
λικῆς πόλεως συνεχίζει τὸ μέγα ἐθνικὸν του ἔργον.
Συνιστᾷ μορφωτικὸν συλλόγον, ἰδρύει σχολὰς εἰς
τὴν ὑπόδουλον Ἑλλάδα, συγκεντρώνει χρήματα διὰ
τὸν ἀγῶνα καὶ εὐρίσκειται εἰς ἐπαφὴν μὲ κυβερνήτας
διαφόρων χωρῶν καὶ ἄλλας προσωπικότητας, διὰ
τὸν διαφωτισμὸν ἐπὶ τῶν ἑλληνικῶν δικαιῶν. Ὄταν
τὸ 1821 κηρύσσεται ἡ ἐπανάστασις εἰς τὴν Ἑλλάδα,
ὁ Ἰγνάτιος γίνεται εἰς Εὐρώπῃ ὁ φλογερὸς ἀπό-
στολος καὶ διπλωματικὸς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἐπα-
ναστατημένου γένους. Τρέχει, σὰν σταυραετός, εἰς
ὅλην τὴν Εὐρώπῃ, ἐπικοινωνεῖ μὲ τοὺς φίλους του,
τοὺς διαφωτίζει διὰ τοὺς ἱεροὺς σκοποὺς τοῦ ἀγῶνος,
τοὺς συγκινεῖ, δημιουργεῖ ἓνα ἀληθινὸν συναγεμῶν,
ἐνεργεῖ ἑράνους, συλλέγει πυρομαχικά, ἀποστέλλει
πολεμικὸν ὄπλον εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους Ἑλληνας,
εὐρίσκειται εἰς συγχρὴν ἐπαφὴν μὲ τοὺς ὀπλαρχηγούς
καὶ μὲ τοὺς πρώτους διοικητὰς τοῦ ἔθνους, τοὺς
ἐνθαρρύνει, τοὺς κατευθύνει εἰς τὸν ἀγῶνα, τοὺς συμ-
βιβάζει ὡσάκις δίστανται, συνεργάζεται στενῶς μὲ
τὸν Ὑψηλάντην καὶ τὸν Καποδίστριαν... καὶ θέτει
εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀγῶνος τὰ πάντα καὶ ὅτι πολὺ-
τιμον ἔχει μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του». Ὁ Ἰγνάτιος
ἀπέθανε τὴν 31ην Ἀγούστου 1828 εἰς τὴν Πίζαν, καθ'
ὄν χρόνον ἠτοιμάζετο νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν ἐλευθεραν
πλέον Ἑλλάδα, ἐτάφη δὲ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐκκλη-
σίαν τοῦ Λιβόρνου.

Ὁ ἐνταφιασμὸς τοῦ σεπτοῦ σκηνώματός του εἰς
τὸ πάτριον ἔδαφος θὰ εἶναι μία νέα συνεχὴς ἐπόμνη-
σις εἰς ἡμᾶς τῶν ὑπηρεσιῶν, τὰς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία
προσέφερεν εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος.

Ἀνάγκη πνευματικῆς ἀκτινοβολίας.

Ἐπὶ τῷ ἐπικειμένῳ ἑορτασμῷ τῆς χιλιετηρίδος
τοῦ Ἁγίου Ὁρους ὁ γνωστὸς ἐκ τοῦ βαθυστοχάστου
συγγραφικοῦ ἔργου του ὀσιολογιώτατος μοναχὸς κ.
Θεόκλητος Διονυσιάτης ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ περιο-
δικῷ «Ἀγιορειτικῆ Βιβλιοθήκῃ» ἐν ἐκτενῆς ἄρθρῳ,
ὅπερ ἐπιγράφεται «Τὸ Ἅγιον Ὄρος ἐν κινδύνῳ». Μετὰ
τοῦ διακρίνοντος αὐτὸν φλογεροῦ ζήλου ἔβθεν
μὲν ἐπισημαίνει τοὺς πνευματικὸν κινδύνους, οἵτινες
ἐπαπειλοῦν τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἐτέρωθεν δὲ ὑποδει-
κνύει τὸν καλύτερον τρόπον, καθ' ὃν θὰ ἔπρεπε νὰ
ἐορτασθῇ ἡ χιλιετηρίς τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Παρὰ τὰς ἀντιρρήσεις, τὰς ὁποίας θὰ ἠδύνατό
τις νὰ ἔχῃ ὅσον ἀφορᾷ εἰς πτυχὰς τινάς, τῶν ἐν τῷ
ἄρθρῳ ἐκτιθεμένων ἀπόψεων, δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ
νὰ συμφωνοῦν πάντες πρὸς τὰς κεντρικὰς ἰδέας καὶ
τὸ πνεῦμα τοῦ ἄρθρου τούτου. «Αἱ ἑορταί, λέγει,
μόνον ὑπὸ ἓνα ὄρον εἶναι καὶ νοηταὶ καὶ θεμιταί.
Ὄταν, μὲ τὸ κλείσιμον τοῦ κήκλου τῶν χιλιῶν ἐτῶν
ἀπὸ τῆς ὀργανώσεως τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐν ἀγίῳ
Ὄρει, εὐρεθῶν δλαί αἱ Ἀθωῖτιδες Μοναὶ εἰς θέσιν

νά εἶπουν: Δόξα τῷ Θεῷ, ἐκρατήσαμεν τὴν παρακαταθήκην ἀπαραχάρακτον. Καὶ ἰδοὺ παραδίδομεν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς τῆς δευτέρας χιλιετίας τὴν δάδα τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχισμοῦ ἀσβεστον. Παραδίδομεν τὸ κοινοβιακὸν σύστημα, ὅπως τὸ παρελάβομεν ἀπὸ τοῦς θεῖους Κτίτορας καὶ τοῦς ἁγίους Πατέρας ἐπὶ χίλια ἔτη... Εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, τὴν ὑπερολογικὴν καὶ ὑπερκριτικὴν, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιζήσῃ ἕνας θεσμός, ὅστις δὲν ἀκτινοβολεῖ τὴν πνευματικότητά του. Τὸ θέμα τῆς μετατροπῆς τῶν Ἰδιορυθμῶν εἰς Κοινόβια, δὲν εἶναι ἀπλῶς πράξις σωφροσύνης, ἀλλὰ καὶ μέτρον ἀμύνης, κατὰ τῶν διαλυτικῶν ἀνέμων. Διότι ὅταν δὲν μᾶς βλέπουν εἰς τὴν περιωπὴν τῆς μοναχικῆς ἀποστολῆς μας καὶ στερομένους ἐν ἀγάπῃ ἀδελφικῇ ἐνότητος, τότε δὲν μᾶς ὑπολογίζουν, παρὰ τὰ προνόμια μας».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, πρέπει οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους νὰ ἀγωνισθοῦν διὰ τὴν πνευματικὴν ἀκτινοβολίαν των. Ἄλλως, προσθέτει ὀρθῶς ὁ ἀρθογράφος, «θὰ σκανδαλίσωμεν τοὺς Χριστιανούς μας. Θὰ παρουσιασθῇ ἡ πνευματικὴ γυμνότης εἰς ὠρισμένους χώρους. Οἱ ξένοι θὰ εἰρωνευθοῦν τὸν Μοναχισμόν μας. Καί, ἄνευ πνευματικοῦ, ὅπως θὰ εἴμεθα, αἱ ἐορταὶ θὰ ἐμφανισθοῦν ὡς κοσμικὴ διασκέδασις».

«Βόμβας ψωμιοῦ»!

Εἰς πρόσφατον ἄρθρον του ὁ διεθνοῦς φήμης καὶ φιλοξενούμενός μας κατ' αὐτὰς ἱστορικὸς καὶ φιλόσοφος Ἀρνολντ Τόνμπη, ὅπερ ἔχει τὸν τίτλον «Ἵσχι βόμβαι ὑδρογόνου, ἀλλὰ βόμβαι ψωμιοῦ», λέγει τὰ ἑξῆς:

«Διατί νὰ μὴ ἀλλάξωμεν τὸ εἶδος τῶν ἐξοπλισμῶν μας ἀπὸ ὑδρογονοβόμβας εἰς βόμβας σίτου καὶ κρέατος καὶ νὰ μὴ ἐξαπολύωμεν τὰ νέα αὐτὰ ὄπλα, χωρὶς νὰ ζητῶμεν τὸ ἀντίτιμόν των; Αἱ ἀτομικαὶ δυνάμεις ἔχουν ἤδη ἀρκετὰς ὑδρογονοβόμβας, διὰ νὰ ἀλληλοεξαφανισθοῦν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς ταυτοχρόνως... Ἀπὸ καθαρῶς τεχνικῆς ἀπόψεως ἡ ἀλλαγὴ αὐτῆ τῶν ἐξοπλισμῶν μας θὰ ἦτο μία καταπληκτικὴ ἐπιτυχία. Δωρεὰν βόμβαι τροφίμων θὰ ἀπετέλων ἐν ὄπλον ἰδανικόν διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς καλῆς θελήσεως τῆς ἐνδεοῦς πλειονηφίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους... Προχωρήσατε ἀπὸ τὰς δωρεὰν ὑδρογονοβόμβας εἰς τὰς δωρεὰν βόμβας τροφίμων καὶ θὰ κερδίσετε τὸν ψυχρὸν πόλεμον».

Ἄλλὰ γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: Πῶς ἡ λίαν εὐστοχος ὑπόδειξις τοῦ Τόνμπη θὰ γίνῃ πραγματικότης; Θὰ γίνῃ μόνον, ὅταν ἡ ἀνθρωπότης διέπεται ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς Ὁρθόδοξου Ἀνθρωπολογίας, ἥτις βλέπει τὴν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα ὡς τὴν κερφαίαν ἐπὶ γῆς ἀξίαν, πρὸς χάριν τῆς ὁποίας αὐτὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη ἐκ νεκρῶν. Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἠρώτα χαρακτηριστικῶς: «Ὁ Δεσπότης μου ἐσφάγη καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐξέχεεν ὑπὲρ ἀνθρώπων· κἀγὼ καταφρονῆσαι ἔχω; Καὶ ποῖαν ἔχω συγγνώμην;».

Οἱ λόγοι καὶ ὁ Λόγος.

Ὑπενθυμίζομεν σχετικῶς, ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς περὶ τοῦ ἀφοπλισμοῦ διασκέψεως ἐν Γενεύῃ, διαρκέσασαν ἐπὶ πέντε μῆνας, ἐξεφωνήθησαν ὑπὸ τῶν μετεχόντων εἰς αὐτὴν ἐκπροσώπων τῶν μεγάλων Δυνάμεων ἑπτακόσιοι περίπου λόγοι καὶ εἰσηγήσεις διὰ τὴν κατάστροφον τῶν προϋποθέσεων πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ γενικοῦ ἢ μερικοῦ ἀφοπλισμοῦ. Τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως ὑπῆρξεν ἐντελῶς ἀσημαντὸν ἢ μᾶλλον βαθύτατα ἀποκαρδιωτικόν, ὡς προκύπτει καὶ ἀπὸ τὰ συγκλονιστικὰ γεγονότα τῶν ἡμερῶν αὐτῶν. Οἱ λόγοι τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ φέρουν τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὸν ἐφιάλτην ἐνὸς νέου πολέμου, ὅσον σοφοὶ καὶ ἂν εἶναι. Ἡ εἰρήνη θὰ καταστῇ κτῆμα τῆς ἀνθρωπότητος, μόνον ἂν πρωτανεύσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τῶν λαῶν καὶ τῶν ἡγετῶν των τὸν Ἐδαγγέλιον, μόνον ἂν τοὺς λόγους τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοπεποιθήσεως διαδεχθῇ ὁ Υἱὸς καὶ Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ δοτὴρ τῆς εἰρήνης, ἡ πηγὴ τῆς ἀγάπης.

Ὁ Θυατείρων Ἀθηναγόρας (†)

Πλήρης ἡμερῶν ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων Ἀθηναγόρας, ἐκπροσωπήσας ἐπὶ ἔτη μακρὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν ἐν Ἀμερικῇ, ὡς πολύτιμος συνεργάτης τοῦ νῦν Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρα, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐν Εὐρώπῃ, ὅπου ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου εἰργάζετο μετὰ ζήλον καὶ προσέφερεν ἀόκνως τὰς ὑπηρεσίας του ὑπὲρ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας.

Ὁ ἀειμνηστος, καταγόμενος ἐκ Κερκύρας, εἶχεν εἰς τὴν ἐκδήλωσίν του πραότητα καὶ καλοκαγαθίαν καὶ τὴν μελιχιότητα τοῦ Ἰονίου οὐρανοῦ. Αἱ κοινωνικαὶ δὲ αὐταὶ ἀρεταὶ τον καὶ τὸ ἀπατρίαστον τοῦ χαρακτῆρός του ἐξετιμῆθησαν γενικῶς καὶ ἀπέβησαν χρησιμώτατοι εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, τὴν ὅποیان τόσο ἐπαξίως ἐξεπροσώπει.

Ἡ κηδεῖα τοῦ ἀειμνήστου ἐγένετο μετὰ πάσης μεγαλοπρεπειας καὶ ἐν μέσῳ ἐκδηλώσεως εἰλικρινοῦς πένθους διὰ τὴν ἀπώλειάν του ἐν Λονδίνω.

Ταύτης προέστη ὁ Σεβασμ. Ἀρχιεπίσκοπος Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος κατ' ἐντολὴν τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, παρέστησαν δὲ καὶ οἱ βοηθοὶ ἐπίσκοποι τοῦ μεταστάτου Ρηγίου ἐκ Παρισίων, Θερωῶν ἐκ Βιέννης καὶ ὁ Ἀπαμείας Ἰάκωβος, ὡς καὶ πλείστοι ἐπιφανεῖς ἐκπρόσωποι ξένων Ἐκκλησιῶν καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι. Ἡ «Ἐκκλησία» συμμετέχουσα εἰς τὸ πένθος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου διὰ τὸν θάνατόν του συλλυπεῖται τὸν σεπτὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Ἀθηναγόραν διὰ τὴν σκληρὰν ἀπώλειαν τοῦ πολυτίμου συνεργάτου του.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Ιερά Σύνοδος

Κατά την συνεδριαν της 'Ιεράς Συνόδου 23/10/62, προσήλθεν ὁ Ὑφυπουργὸς Οἰκονομικῶν κ. Δημ. Ἀλιπράντης, ὅστις ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως εἰσηγήθη τὴν ἐνοποίηση τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν εἰς ἓνα, ἐκ τῶν ἐσόδων τοῦ ὁποίου θὰ καταβάλλεται ἡ μισθοδοσία τῶν τε Ἀρχιερέων, προσωπικοῦ 'Ιεράς Συνόδου καὶ Ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου.

Ἡ 'Ιερά Σύνοδος ἀκούσασα τοῦ κ. Ὑφυπουργοῦ ἐπεφυλάχθη νὰ ἀπαντήσῃ, προκειμένου νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὸ θέμα εἰς προσεχῆ συνεδριαν.

— Ἡ 'Ιερά Σύνοδος εἰς σειράν συνεδριῶν ἀπήσχοληθη μὲ τὸ θέμα τῆς πληρώσεως τῶν κενῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων. Πρὸς τοῦτο κατηρτίσθη πενταμελής ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἀργολίδος, κ. Χρυσοστόμου, Δημητριάδος κ. Δαμασκηνοῦ, Ἐλασσώνος κ. Ἰακώβου, Ἐλευθερουπόλεως κ. Ἀμβροσίου καὶ Παραμυθίας κ. Τίτου, ἥτις ἐπιτροπὴ, διαπιστώσασα νομικὸν ἀδιέξοδον, πρὸς περαιτέρω ἐξέλιξιν τοῦ θέματος, εἰσηγήθη τῇ 'Ιερᾷ Συνόδῳ, καὶ ἀπεφασίσθη ὑπὸ ταύτης, ἡ ἀποστολὴ ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας, δι' ἧς νὰ ἐρωτῶνται: 1ον) ἐὰν ἐπιθυμοῦν τὴν ἀμεσον ἔκτακτον σύγκλησιν τῆς 'Ιεράς Σ. Ἱεραρχίας πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ ὡς ἄνω ἀδιεξόδου ἢ 2ον) προτιμοῦν νὰ ἐξουσιοδοτήσουν τὴν Δ. Ἱεράν Σύνοδον, ἥτις καὶ νὰ ἀντιμετώπισῃ τοῦτο, πρὸς ταχύτεραν ἐπίλυσιν τῶν ὑφισταμένων ἐμποδίων καὶ πληρῶσιν τῶν κενῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων.

— Τὴν Ἱεράν Σύνοδον ἀπήσχολησε εἰς σειράν συνεδριῶν τὸ θέμα τῆς Ἱεράς Μονῆς Ἁγίας Ἀναστασίας-Χαλκιδικῆς, ἀπεφασίσθη δὲ ὅπως δι' ὧν τῶν, ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν κειμένων νόμων, ὑπαγορευομένων, προστατευθῶσι τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα δίκαια τοῦ οἰκείου Ἱεράρχου, Σεβ. Μητροπολίτου Ἱερισσοῦ κ. Πάυλου.

— Ἡ 'Ιερά Σύνοδος ἐξ ἀφορμῆς εἰσηγήσεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χρυσοστόμου πρὸς τὴν Νομοπαρασκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου κ.λ.π. Ἐκκλησιαστικῆς Νομοθεσίας, ἀπεφάσισεν ὅπως ζητήσῃ παρὰ τῶν Ἱεραρχικῶν μελῶν τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῆς, ἵνα ἀντιπρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ὁ κατὰ πρεσβείαν τῆς Ἀρχιερωσύνης ἐκ τῶν μετεχόντων τῆς συνεδρίας Σεβ. Ἱεραρχῶν, αἱ δὲ συνεδρίαί γίνωνται εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς.

'Αρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸ διαρρεῦσαν δεκαπενθήμερον ἐχοροστάτησεν εἰς τοὺς κάτωθι Ἱερούς Ναούς:

— Τῇ 17ῃ Ὀκτωβρίου κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ (Πατησίων).

— Τῇ 19ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἀγ. Ἀρτεμίου (Γούβας).

— Τῇ 25ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἀγ. Δημητρίου (Ν. Ἑλβετίας).

— Τῇ 28ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ Ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐτέλεσε τὴν Δοξολογίαν ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ ἐπετείῳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 28ῆς Ὀκτωβρίου 1940.

— Προῆδρευσε Συνεδριῶν: Τῇ 22ᾳ τῆς Συνεδρίας Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Μελέτης Καταστατικοῦ Χάρτου.

— Τῇ 23ῃ τῆς συνεδρίας τοῦ Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

— Τῇ 24ῃ τῆς συνεδρίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακοινίας.

— Τῇ 27ῃ τῆς συνεδρίας Μικτῆς Ἐπιτροπῆς μελέτης Καταστατικοῦ Χάρτου.

Ἐδέχθη κατὰ σειράν: Τῇ 17ῃ τὴν κ. Θεοδωροπούλου Λιβαδᾶ, «Μάνναν τοῦ Στρατιώτου».

— Τῇ 19ῃ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Μαντινέας κ. Γερμανόν.

— Τῇ 20ῃ τὸν Μέγαν Αὐτάρχη κ. Δημ. Λεβίδην καὶ τὸν Πρωθιερέα τῶν Ἀνακτόρων καὶ Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Ἀρχιμ. κ. Ἱερώνυμον Κοτσώνην.

— Τῇ 24ῃ μετέσχε τελετῆς τοῦ Συλλόγου Προλήψεως Ἀτυχημάτων, οὗ καὶ προῆδρευσεν.

— Τῇ 26ῃ τὰ προεδρεῖα τῶν ἐν Ἀθήναις Λεσβιακῶν Συλλόγων, τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου, τὸν κ. Γρηγορίου καὶ εἰς συνεργασίαν τοὺς Θεοφ. Ἀχαΐας κ. Παντελεήμονα, τὸν κ. Μπάζου, Διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν ἐν τῇ Διευθύνσει Ἐκκλησιῶν, καὶ τοὺς κ. κ. Κινγκ καὶ Σαλέμο τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ συνεζήτησε μετ' αὐτῶν ἐπὶ ζητημάτων Μετανοστών.

— Τῇ 26ῃ προσέτη τῆς πομπῆς τῆς μεταφορᾶς τῆς σοροῦ τοῦ ἀειμνήστου μεγάλου ἀγωνιστοῦ τοῦ 21 Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας Ἰγνατίου ἐκ τοῦ παρεκκλησίου τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέου εἰς τὸν Ἱερόν Μητροπολιτικὸν Ναόν Ἀθηνῶν ὅπου αὕτη ἐξετέθη εἰς λαϊκὸν προσκύνημα.

— Τῇ 27ῃ παρέστη εἰς τὴν ἐν Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν τελετὴν ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 28ῆς Ὀκτωβρίου 1940.

— Τῇ 27ῃ προσέτη τῆς ἐπιμνημοσύνου ἀκολουθίας ἐν τῷ Ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν ἐπὶ τῆς σοροῦ τοῦ ὡς ἄνω ἀειμνήστου Μητροπολίτου, ἦν καὶ συνώδευσε μετὰ τῆς διακομιδῆς ταύτης ἐπὶ τοῦ πολεμικοῦ «Λέων», τὸ ὅποιον μετέφερον ταῦτην εἰς τὴν γενετείραν του Μυτιλήνην.

— Τῇ 28ῃ παρέστη εἰς τὴν τελετὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ ἐπετείῳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 28ῆς Ὀκτωβρίου 1940.

— Τῇ 29ῃ ἐδέχθη τὸν κ. Κωνσταντόπουλον ὡς ἀπεσταλμένον τοῦ Πατριάρχου Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανοῦ.

— Τῇ 31ῃ ἐδέχθη τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας: Φλωρίνης κ. Βασιλείου, Κίτρους κ. Βαρνάβου, Ἄρτης κ. Ἰγνατίου, Μαντινέας κ. Γερμανόν, τὸν Στρατηγὸν κ. Θ. Τσακαλώτου, τὸν Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Κ. Μπόνην καὶ τοὺς πατέρας τῆς ἀδελφότητος Θεολόγων «Σωτήρ» Παν/τάτους Ἀρχιμανδρίτας κ. Γεώργιον Δημόπουλον καὶ Χριστοφόρον Παπουτσόπουλον.

***

— Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Θαυμακοῦ κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Ὀκτώβριον, κυριαρχικῇ ἀδείᾳ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, ἐχοροστάτησεν, ἐλειτούργησε καὶ ὡμίλησε, ἐν Κυριακαῖς καὶ ἑορταῖς, εἰς διαφόρους Ἱερούς ναοὺς.

— Τῇ 1ῃ ἐνώπιον τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ παρουσίᾳ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, ὤρκισεν εἰς τὰ Ἀνάκτορα Τατοῖου τὸν Ὑπουργὸν τῆς Βιομηχανίας Ἐξοχώτατον κ. Δημ. Βουρδουμπᾶν.

— Τῇ 2ᾳ ἐξεπροσώπησε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομον εἰς διάλεξιν ἐν τῷ «Παρνασσῷ», διοργανωθείσαν ὑπὸ τῆς Ἐνώσεως Κυδωνιατῶν, δοθεῖσαν δὲ ὑπὸ τοῦ Π. Βαλσαμάκη μὲ θέμα «Κυδωνία καὶ Μικρὴ Ἑλλάδα 1600-1922».

— Τῇ 7ῃ ὡς γενικός ἐπιθεωρητὴς τοῦ ἱεροῦ Κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἐπεθεώρησε τοὺς Ἱερούς ναοὺς Ἁγίου Σπυριδῶνος Σταδίου, Προφήτου Ἡλιοῦ Παγκρατίου, Ἁγίου Ἀρτεμίου Γούβας, Ἁγίου Ἰωάννου Βουλιαγμένης, Ἁγίου Δημητρίου Μπραχαμίου, Παναγίας Θεοτόκου Μπραχαμίου, καὶ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος Ἀσυρμάτου Μπραχαμίου.

— Τῇ 10ῃ ἐνώπιον τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Α.Β.Υ. τοῦ Διαδόχου, ὤρκισεν εἰς τὸ Ἀεροδρόμιον τοῦ Τατοῖου, τοὺς ἀποφοίτους Ἀνθυποσηναγούς τῆς 35ῆς Σειρᾶς Ἰκάρων.

— Τῇ 12ῃ παρέστη μετὰ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστόμου κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως γενομένην τελετὴν τῆς Ἐπάσεως τῆς Σημαίας, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς ἐκ τῆς Γερμανικῆς Κατοχῆς ἀπελευθέρωσεως τῶν Ἀθηνῶν.

— Τῇ 14ῃ εὐλογία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Προκοπίου, ἐτέλεσε τὰ Ἐγκαίρια τοῦ

ἐνοριακού ἱεροῦ ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου ἐν Λόφῳ Βώκου Πειραιῶς.

— Τῇ 16ῃ ἐπεθεώρησε τοὺς ἱεροὺς ναοὺς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου τῶν Ἑξ, Ἀγίας Σκέπης καὶ Ἀγίου Ἀλεξάνδρου Χολαργοῦ, Φανερωμένης Χολαργοῦ, Ἀγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς καὶ Προφήτου Ἡλιοῦ Ἀγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς.

— Τῇ 20ῃ ἐξεπροσώπησε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομον εἰς τὴν ἐν τῷ «Παρνασσῶ» δοθεῖσαν ἐορτὴν τῆς Κεφαλῆνιακῆς Ἀδελφότητος Ἀθηνῶν.

— Τῇ 21ῃ ἐπεθεώρησε τοὺς ἱεροὺς ναοὺς Ἀγίας Βαρβάρας Πατησίων, Ἀγίου Ἐλευθερίου Πατησίων, Ζωοδόχου Πηγῆς Κάτω Πατησίων, Ἀγίας Εὐφημίας Ν. Χαλκηδόνος, Κοιμήσεως Θεοτόκου Ν. Φιλαδελφείας, Ἀγίας Τριάδος Ν. Φιλαδελφείας, Ἀγίου Ἰωάννου Μαδύτου Ν. Φιλαδελφείας, Ὁσίου Μελετίου Σεπολίων, Ἀγίου Ἰωάννου Θεολόγου Σεπολίων καὶ Ἀγίου Αἰμιλιανοῦ Λόφου Σκουζέ.

— Τῇ 27ῃ ἔλαβε μέρος εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομου τελεσθῆν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ Ἀθηνῶν, τῇ συμμετοχῇ καὶ Συνοδικῶν Μητροπολιτῶν, ἐπιμνημόσυνον Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας Ἰγνατίου, καὶ συνῴδευσε τὸ σκῆνος αὐτοῦ μέχρι Πειραιῶς, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου μετὰ τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Μητροπολιτῶν.

***

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Κερνίτης κ. Χρυσόστομος, τῇ κυριακῇ ἑορτῇ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, τῇ 19ῃ Σεπτεμβρίου, προσέστη ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Ἀγίου Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας τοῦ πρὸς Κύριον ἐκδημησάντος ἀρχιμ. Ἀπόστολου Παπαθανασίου καὶ ὠμίλησεν ἐπικαιρῶς.

— Τῇ 27ῃ Σεπτεμβρίου μετέβη μετὰ μελῶν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου εἰς Χαλάνδριον πρὸς καθορισμὸν τῶν ὁρίων τῆς νεοϊδρυθείσης ἐνορίας τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ ἁ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος.

Κατὰ τὸν μῆνα Ὀκτώβριον ἐλειτούργησε καὶ ὠμίλησε κατὰ Κυριακὰς καὶ ἐορτὰς εἰς διαφόρους ναοὺς τῶν Ἀθηνῶν.

— Τῇ 2ῃ Ὀκτωβρίου προήδρευσε συνεδρία τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου.

— Τῇ 7ῃ Ὀκτωβρίου ἐντολῇ τοῦ Μακαριωτάτου ἐχειροτόνησεν εἰς πρεσβύτερον ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Προφήτου Ἡλιοῦ Παγκρατίου τὸν διάκονον Γεώργιον Κατσούγεραν πτυχιούχον τοῦ Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου Ριζαρίου Σχολῆς.

— Τῇ 9ῃ Ὀκτωβρίου μετέβη μετὰ μελῶν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου εἰς Δήμον Ταύρου πρὸς καθορισμὸν τῶν ὁρίων τῆς νεοϊδρυθείσης ἐνορίας τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ἐσταυρωμένου.

— Τῇ αὐτῇ παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου εἰς τὴν ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρείᾳ ἐορτὴν τῶν ἐξ Οὐγκάντα ἐν Ἑλλάδι φοιτητῶν ἐπὶ τῇ ἀνακηρύξει τῆς πατρίδος τῶν ὡς ἀνεξαρτήτου Κράτους.

— Τῇ 11ῃ Ὀκτωβρίου μετέσχε συνεδρία τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

— Τῇ 12ῃ Ὀκτωβρίου προήδρευσε συνεδρία τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου.

— Τῇ αὐτῇ παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐν τῷ Ζαππεῖῳ Μεγάλῳ ἐκθέσεως τοῦ συγχρόνου σπιτιοῦ.

— Τῇ 17ῃ Ὀκτωβρίου προήδρευσε συνεδρία τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου.

— Τῇ 18ῃ Ὀκτωβρίου προήδρευσε ἐπίσης συνεδρία τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου.

— Τῇ 20ῃ Ὀκτωβρίου προήδρευσε ὡσαύτως συνεδρία τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου.

— Τῇ 24ῃ Ὀκτωβρίου παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου εἰς τὴν ἐν τῇ Ἐταιρίᾳ Ἑλληνικῶν Σπουδῶν συνεδρίαν περὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς διατηρουμένων νυκτερινῶν Σχολῶν Ἀναβαθμῆτων.

Ἱερά Μητρόπολις Σισανίου καὶ Σιατίστης.

Τὴν Κυριακὴν 21ην ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τῆς Ἀγίας Μαρίας τῆς κωμοπόλεως Τσοτυλίου ὁ Σεβασμιώτατος ἐτέλεσεν ἁγιασμόν ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων τῶν Κατηχητικῶν Σχο-

λείων. Εἰς τὸν ἁγιασμόν αὐτὸν παρέστησαν μετὰ πάντων τῶν μαθητῶν τῶν Κατωτέρων, Μέσων καὶ Ἀνωτέρων Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς πόλεως Σιατίστης καὶ τῆς κωμοπόλεως Τσοτυλίου οἱ Κατηχηταὶ καὶ Κατηχήτριαι, οἱ Γυμνασιάρχει μετὰ τῶν Καθηγητῶν καὶ οἱ Διδάσκαλοι. Μετὰ τὴν τελετὴν τοῦ ἁγιασμοῦ ὁ Σεβασμιώτατος ὠμίλησεν ἐπικαιρῶς, ἀναφερθεὶς ἐν ἐκτάσει εἰς τὸν μορφωτικὸν σκοπὸν, τὸν ὁποῖον ἐπιδοκεῖ τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον καὶ εἰς τὴν ἀξίαν τῆς χριστιανικῆς διαπαιδαγωγώσεως τῆς νεότητος. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐξαπέλυσε πρὸς πάντας τοὺς Κατηχητὰς καὶ τὰς Κατηγήτριαις τῆς Ἐπαρχίας Αὐτοῦ ἐμπνευσμένην ἐγκύκλιον, δι' ἧς προτρέπει αὐτοὺς, ὅπως ἐργασθοῦν μετ' ἐνθέου ἀγάπης ἐν τῇ Κατηχητικῇ Διακονίᾳ διὰ τὴν κατὰ Χριστὸν ἀγωγὴν τῶν νέων ἀνθρώπων. Ἐπίσης ἐπραγματεύθη ἐν τῷ ἐκδιδομένῳ φυλλαδίῳ «Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου» θέμα σχετικὸν μετὰ τὴν χριστιανικὴν καὶ ἑλληνοπρεπῆ διαπαιδαγωγίαν τῶν παιδῶν καὶ ἐφήβων.

Ἐπίσης τὴν ἑσπέραν τῆς Κυριακῆς καὶ περὶ ὄραν 4ην μ.μ. ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Πολύκαρπος παρουσία τῶν τοπικῶν ἀρχῶν τῆς κωμοπόλεως Νεαπόλεως καὶ πλήθους κόσμου ἐτέλεσεν μετὰ πάσης ἐπισημότητος τὰ ἐγκαίνια τῆς ὑπ' Αὐτοῦ καὶ τῆ συμβολῆς ὁμάδος εὐσεβῶν γυναικῶν ἰδρυθείσης ἐν αὐτῇ αἰθούσης διαλέξεων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Μετὰ τὸν ἁγιασμόν ὁ Σεβασμιώτατος δι' ἐμπνευσμένου λόγου περὶ τῆς σημασίας, τὴν ὁποίαν ἔχει διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου πρὸ πνευματικῶν φῶς τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας ἀνεφέρθη διὰ μακρῶν καὶ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἰδρύσεως τῆς αἰθούσης ταύτης, ὅστις δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν κατάρτισιν τῶν πιστῶν. Τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην προσεφώνησεν δι' ἐπικαίρου καὶ καταλλήλου προσλαλιᾶς ὁ βοηθὸς ἱεροκήρυξ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας κ. Ἰωάννης Χαριζόπουλος, ὅστις ἐξῆρας ἐν ὀλίγοις τὸ πνευματικὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐν ὀλίγῳ Μητροπολίτης ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς θεοφιλοῦς ποιμαντορίας αὐτοῦ ἀσκεῖ ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ του, ὑπεγράμμισε καὶ τὴν σημασίαν τῆς ἰδρύσεως τῆς αἰθούσης αὐτῆς, ἡ ὁποία πρόκειται νὰ ἀποτελεσθῇ ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ ἀληθινὴ πνευματικὴν ἑστία. Ἡ σεμνὴ αὐτῇ τελετῇ ἐκλείσεν διὰ τῶν εὐχαριστιῶν, τὰς ὁποίας ὁ Σεβασμιώτατος ἀπηύθυνεν πρὸς πάντα ἔκεινον, οἵτινες συνέβαλον καὶ συμβάλλουσιν εἰς τὴν ἐγένεσιν ταύτην προστάθειαν τῆς ἀναπτύξεως πνευματικῆς κινήσεως ἐν τῇ περὶ ἧς πρόκειται κωμοπόλει.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ρωσικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ἀπεφάσισεν κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 10ῆς Ὀκτωβρίου ἐ.ε. ὅπως ἀποδεχθῆ τὴν πρόσκλησιν τῆς Ρωμοκαθολικῆς Ἐκκλησίας περὶ ἀποστολῆς παρατηρητῶν εἰς τὴν Β' Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ. Κατὰ τὴν ἰδίαν συνεδρίαν ἡ Σύνοδος ἀπεφάσισε ν' ἀποσταλοῦν ὡς παρατηρηταὶ ὁ ἐκτελὼν χρέη ἀντιπροσώπου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας παρὰ τῶν ἐν Γενεύῃ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν πρωθιερέως καὶ καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Λένινγκραντ κ. Βιτάλιος Μποροβόι καὶ ὁ ὑπαρχηγὸς τῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ Ρωσικῆς πνευματικῆς Ἀποστολῆς ἀρχιμανδρίτης κ. Βλαδίμηρος Κοτλίάρωφ.

Ἐξ ἄλλου, κατὰ τὸ πρακτορεῖον εἰδήσεων KIPA, ἡ ὑπερόριος Ρωσικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ ὁποία δὲν ἀναγνωρίζει τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας, ἀπεφάσισεν ὡσαύτως ν' ἀποστείλῃ ὡς παρατηρητὰς εἰς τὴν Β' Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ τὸν ἐπίσκοπον Γενεύης κ. Αντώνιον καὶ τὸν ἀρχιμανδρίτην Λωζάννης κ. Ἰγκὸρ Τροϊάνωφ.

Εἰς τὴν Β' Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ θὰ παραστῆ ὡς παρατηρητῆς καὶ ὁ γνωστὸς Ρώσος θεολόγος Ἀλέξανδρος Σμέμαν, πρωθιερέως καὶ ὑποδιευθυντῆς τοῦ ἐν Νέα Ἰόρκῃ Ὁρθόδοξου Σεμιναρίου τοῦ Ἀγίου Βλαδίμηρου.

— Ἡ ὑπὸ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας αἰφιδικία ἀποστολῆ κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν δύο παρατηρητῶν εἰς τὴν ἐν Βατικανῷ Β' «Ὀικουμενικῇ» Σύνοδον τῶν Ῥωμοκαθολικῶν ἰσχυροτάτη ποικιλοτρόπως ὑπὸ τοῦ διεθνoῦς τύπου. Οὕτως ἡ παριστῆ ἡμερῆς «Le Monde» τονίζει, ὅτι ἡ πράξις αὐτῆ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας εἶναι «παράδοξος» πρῶτον, διότι «ἀντιθέτως πρὸς πᾶσαν πιθανότητα καὶ προσδοκίαν» ἡ Μόσχα ἀπέστειλε τοὺς παρατηρητὰς καὶ δευτέρον διότι τὸ Ὀικουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τὸ ὁποῖον «εἶχε παρουσιάσει ἐαυτὸ

πλέον ευνούκως διατεθειμένοι». ἤρνηθη νὰ στείλῃ παρατηρητάς,
— Καθ' ὃ γράφει τὸ δελτίον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ὁ γραμματεὺς τῆς ἐν τῇ Δυτικῇ Γερμανίᾳ Σοβιετικῆς Πρεσβείας κ. Ἰγκέρ Α. Κοτόμκιν φέρεται δηλώσας εἰς μίαν συγκέντρωσιν τῆς νεολαίας εἰς Oberhausen, ὅτι ἡ Ρωσικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι «αὐτόνομος καὶ ἀνεξάρτητος, ἀλλὰ ἀνεὶς ἰσχύος καὶ ἐπιρροῆς» ἐπὶ τῆς σοβιετικῆς κυβερνήσεως. Οὗτος δημηκρίνισεν ὅτι πᾶς σοβιετικὸς πολίτης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ὁμολογῇ τὴν πίστιν του καὶ νὰ μεταβαίῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ ὁ τοιοῦτος δὲν δύναται νὰ εἶναι μέλος τοῦ κομμουνιστικοῦ Κόμματος. Οὗτος ὁμοίως προσέθεσεν ὅτι οὐδέποτε ἐρωτᾷ κανεὶς τοὺς ὑπαλλήλους τῆς Πρεσβείας, τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς ἀξιωματικούς εἰς ποῖον ἐρήσκουσιν ἀνήκουν.

— Τὸ ἄρτι κυκλοφορήσαν τεύχος τοῦ ἐπισήμου ὄργανου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ἀφιερώνει 10 σελίδας εἰς τὴν εἰς Ρωσίαν ἐπίσκεψιν τῶν Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, ἡ ὁποία ἐπραγματοποιήθη κατόπιν σχετικῆς προσκλήσεως τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας. Ἡ περιγραφή τῆς ὡς ἄνω ἐπισκέψεως ἔγινεν ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Λένινγκραντ κ. Ν.Α. Ουσπένκιν, ὁ ὁποῖος πλὴν τοῦ χρονικοῦ τῆς ἐπισκέψεως δημοσιεύει εὐρείαν περίληψιν τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀλιβιζάτου ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἡ σύγχρονος ὀρθόδοξος θεολογία καὶ τὰ προβλήματα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας». Οὗτος χαρακτηρίζει τὸν Καθηγητὴν κ. Ἀλιβιζάτον ὡς «ἕνα τῶν διαπρεπέστερων ὀρθόδοξων Θεολόγων τῆς ἐποχῆς μας» καὶ «παγκοσμίως γνωστὸν ἐπιστήμονα». Τὸ τέλος τῆς περιγραφῆς τῆς ἐπισκέψεως ἔχει ὡς ἑξῆς: «Ἔώρα, ὅτι ἐ γράφονταί αἱ γράμμα! αὐταί, οἱ συνάδελφοί μας εὐρίσκονται εἰς τὰς οἰκίας τῶν, εἰς τὸν κύκλον τῶν οἰκείων τῶν, τῶν φίλων, τῶν μαθητῶν καὶ τῶν συμπατριωτῶν, ἀναπαύονται μετὰ τὸ λίαν μακρὸν ταξίδιον καὶ τακτοποιοῦν τὰς ἐντυπώσεις. Εἶθε νὰ χρησιμεύσουν τὰ ὅσα καλὰ συνήτησαν εἰς τὴν πατρίδα μας καὶ τὰ θεμὰ αἰσθήματα ποῦ ἐξεδηλώθησαν πρὸς αὐτοὺς εἰς τοὺς ναοὺς μας, μετὰ τῶν ἐπιστημονικῶν σωματείων καὶ τῶν ἀπλῶν πιστῶν, ὡς ὠθησὶς πρὸς στενωτάτην ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν ἐργατῶν τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς ρωσικῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης, μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν μας καὶ τῶν λαῶν μας».

Τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας δημοσιεύει ὡσαύτως καὶ τετρασελίδων συνέντευξιν τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ἀλιβιζάτου πρὸς τὸν γραμματέα τῆς συντάξεώς του κ. Ἀ. Β. Βεντέρνικωφ.

— Εἰς τὸ ἴδιον τεύχος τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας δημοσιεύεται μακρὰ περιγραφή τῆς προσφάτου ἐπισκέψεως τοῦ Ρώσου Πατριάρχου κ. Ἀλεξίου εἰς τὴν Σερβικὴν, Βουλγαρικὴν καὶ Ρουμανικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας ἔλαβεν πρόσκλησιν τοῦ Βατικανοῦ νὰ ἀποστείλῃ παρατηρητὰς εἰς τὴν Β' Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ. Ἡ πρόσκλησις ἐλήφθη τῆς 10ην Ὀκτωβρίου ἑ.ἔ. Ἐπειδὴ ἡ πρόσκλησις λέγει ὅτι οἱ συνεδρίαί τῆς Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ θὰ διαρκέσουν ἐπὶ μακρὸν καὶ εἴτα θὰ διακοποῦν διὰ τὰ ἐπαναληφθούσιν τὴν προσεχῆ ἀνοιξιν, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Σερβίας — ὡς ἀνεκωνώθη ἐκ τοῦ Συνδικοῦ τῆς Γραφείου ἔχει ἀρκετὸν καιρὸν πρὸς μελέτην τῆς ληφθείσης προσκλήσεως καὶ λήψιν ἀποφάσεως.

— Τὴν 6ην Αὐγούστου ἑ.ἔ. ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Σερβίας κ. Γερμανὸς ἐώρασε τὴν 64ην ἐπέτειον τῶν γενεθλίων του. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῇ εἰς ὅλους τοὺς ναοὺς τοῦ Βελιγραδίου ἐτελέσθησαν δοξολογία καὶ ἀνεπέμεψθησαν θερμαὶ δεήσεις ὑπὲρ τῆς ὑγιείας καὶ μακροημερευσεως τοῦ Πατριάρχου τῶν Σέρβων κ. Γερμανοῦ.

— Τὴν 12ην Αὐγούστου ἑ.ἔ. ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Σερβίας κ. Γερμανὸς ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια τοῦ νεοανεγερθέντος περιλάμπρου ναοῦ εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του Βέλικα Ντρένοβα. Ὁ ναὸς αὐτὸς ἐκτίσθη τῇ πρωτοβουλίᾳ καὶ τῇ ὕλικῃ συνδρομῇ τοῦ Πατριάρχου κ. Γερμανοῦ εἰς μνημὴν τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος πεσόντων.

— Τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Πατριαρχείου Σερβίας «Γκλάσνικ» δημοσιεύει εἰς τὸ ἄρτι κυκλοφορήσαν τεύχος τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου 1962 ἄρθρον τοῦ Μπ. Πάντιτς περὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

— Ὁμοίως ἐκυκλοφόρησε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν καὶ τὸ ὑπ'

ἄρ. 5 τεύχος τοῦ «Ὁρθόδοξον Ἱεραποστόλου» παραρτήματος τοῦ ἐπισήμου δελτίου «Γκλάσνικ», τὸ ὁποῖον περιέχει ἐκλεκτὰ ἐποικοδομητικὰ ἄρθρα.

— Τὸ ἐν Βελιγραδίῳ Γραφεῖον καὶ βιβλιοπωλεῖον τῆς Βρετανικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας ἔπαυσεν λειτουργοῦν.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Ἡ ἐπισκοπελιανὴ Ἐκκλησία τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, περιλαμβάνουσα 3.200.000 μελῶν, ἀπέτεινε θερμὴν ἐκκλησίαν, ὅπως οἱ πιστοὶ τῆς προσευχηθοῦν ὑπὲρ τῆς βρωμαιοκαθολικῆς συνόδου τοῦ Βατικανοῦ.

— Ὡσαύτως ἡ ἐν Ἀμερικῇ Ἐκκλησία τῶν Πρεσβυτεριανῶν ἐξαπέλευσεν ἐγκυκλίους πρὸς τὰ πληρώματα τῆς, ὅπως προσευχηθοῦν ὑπὲρ τῆς συνόδου ταύτης.

— Ἡ ἐν Νοτίῳ Ἀφρικῇ Ἐκκλησία τῶν Μεθοδιστῶν διὰ σχετικῆς διακηρύξεώς της καταδικάζει τὰς φυλετικὰς διακρίσεις, προσθέτουσα ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὀδηγεῖται οὐχὶ ὑπὸ πολιτικῶν ἰδεολογιῶν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν. Δι' αὐτὸ καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα τῆς μεθοδιστικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀνοικτὰ δι' ἀνθρώπους πασῶν τῶν φυλῶν.

— Ἐν τῷ Καλλεγίῳ Λίνκολν τῆς Ὁσφόρδης συνεκεντρώθησαν 100 περίπου μεθοδισταὶ θεολόγοι ἐκ 4 ἠπείρων, ἵνα καθορίσουν τὴν μεθοδιστικὴν Ἐκκλησιολογίαν ἐν συναρτήσῃ πρὸς τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν. Πρὸ πάντων συνεζητήθησαν ἡ διδασκαλία περὶ τοῦ βαπτίσματος, τὰ ζητήματα τῆς χειροτονίας, τοῦ κηρύγματος, τῆς ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας, τῆς Θεῆς Κοινωνίας καὶ τῆς ὀργανικῆς σχέσεως πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς καὶ προβλήματα, συνδεόμενα πρὸς τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ.

Μία κινηματογραφικὴ ταινία, παρουσιάζουσα τὴν ζωὴν τοῦ Μαρτίνου Λουθήρου ἦτο ἐπὶ ἐννεά ἐτη ἀπηγορευμένη ἐν Καναδᾷ. Ἄλλ' ὁ νέος Διευθυντὴς τῆς ἀποκλειστικῆς ἐκ Ρωμαιοκαθολικῶν συνισταμένης κριτικῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις κρίνει τὰ κινηματογραφικὰ ἔργα, ἐδήλωσεν, ὅτι εἶναι ὅλως ἀδικοιολογικὸς ἡ ἀπαγόρευσις αὐτῆ, ἥτις ἔχεν ἐπιβληθῆ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1953 μετὰ τὴν δικαιολογίαν, ὅτι ἡ ταινία αὕτη διαταράσσει τὴν κοινωνικὴν τάξιν καὶ εἰρήνην. Μετὰ τὰς δηλώσεις τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἐπιτροπῆς ἤρθη ἡ ἐπὶ τόσα ἐτη ὕφισταμένη ἀπαγόρευσις τῆς προβολῆς τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ταινίας.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Οἱ ἱερεῖς καὶ αἱ ἐκκλησιαστικαὶ κοινότητες τῆς ἀμερικανικῆς Πεντηκοστιανῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ὀνομάζεται «Assemblies of God» ἐστράφη ἐναντίον τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν. Μία διακήρυξις τοῦ «Γενικοῦ Πρεσβυτερίου» κατακρίνει τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν ὡς «ἐν σημεῖον τῶν καιρῶν, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν βιβλικὴν διδασκαλίαν περὶ τῆς πνευματικῆς ἐνότητος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ». Κατὰ τὰς ἀπόψεις τῶν ἐκπροσώπων τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Ἐκκλησίας ἡ ἐν Χριστῷ ἐνότης δὲν «ταυτίζεται μετὰ μίαν ἰσχυράν παγκόσμιον Ἐκκλησίαν, ἥτις πρὸς χάριν τῆς ὀργανώσεως πρέπει νὰ κάμνῃ ἐπικινδύνους συμβιβασμοὺς εἰς θεμελιώδη ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα».

— Ἐκατὸν τριάκοντα περίπου ἐκπρόσωποι τῆς «ἀπὸ τηλεφώνου ποιμαντικῆς φροντίδος» διαφόρων ὁμολογιῶν, προερχόμενοι ἐκ τῶν σκανδιναβικῶν χωρῶν, ἐκ τῆς Ἑλβετίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Γαλλίας, τῆς Μεγάλης Βρετανίας, τῶν Κάτω Χωρῶν, τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Δυτικῆς Γερμανίας ἀπὸ τῆς 17ης μέχρι τῆς 20ῆς Σεπτεμβρίου συνεκρότησαν ἐν τῇ παρὰ τὴν Stuttgart Εὐαγγελικῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς Bad Boll τὸ «Δεύτερον Εὐρωπαϊκὸν Συνεδριον διὰ τὴν τηλεφωνικὴν ποιμαντικὴν φροντίδα.» Μετὰ τοῦ Συνεδρίου διοργανώθη καὶ μιὰ Ἐκθεσις διὰ τῆς ὁποίας ἐπεδείχθησαν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀπὸ τηλεφώνου ποιμαντικοῦ ἔργου χρησιμοποιούμενα μέσα ἐργασίας (ἔγχρωμοι διαφάνειαι, προκηρύξεις, τοιχοκολλήσεις κ.λ.π.)

— Ὁ Μακ. Πατριάρχης τῆς Ὁρθόδοξης Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας κ. Ιουστινιανὸς προσεκάλεσεν εἰς Ρουμανίαν ἀντιπροσωπείαν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

— Τὸ Παγαφρικανικὸν Συνεδριον τῶν ἐν Ἀφρικῇ ἐκκλησιῶν θὰ γίνῃ ἐν Kampala τῆς Οὐγκάντα ἀπὸ τῆς 20ῆς μέχρι τῆς 30ῆς Ἀπριλίου 1963. Τὸ θέμα τοῦ Συνεδρίου θὰ εἶναι «Ἐλευθερία καὶ Ἐνότης ἐν Χριστῷ: Πρὸς μίαν ἀναγενηνμένην Ἐκκλησίαν ἐν τῇ Νέᾳ Ἀφρικῇ». Ὑπολογίζεται ὅτι τοῦ Συνεδρίου θὰ μετᾶσχουν 300 περίπου ἐκπρόσωποι

των εκκλησιών όλων των μερών της 'Αφρικής και της Μαγασκάρης. Τα επί μέρους θέματα του Συνεδρίου, επί των οποίων θα γίνη εισήγησις και συζήτησις, είναι: «Τὸ χριστιανικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν οἰκογένειαν», «Ὁ χριστιανὸς ἐν τῇ κοινωνίᾳ», «Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις ἐν τῇ 'Αφρικῇ καὶ ἡ χριστιανικὴ εὐθύνη» κ. ἄ.

—Τὸ Παναφρικανικὸν Συνέδριον χριστιανικῆς νεολαίας θὰ γίνη ἐν Nairobi τῆς Kenya ἀπὸ τῆς 27ης Δεκεμβρίου 1962 μέχρι τῆς 7ης 'Ιανουαρίου 1963.

—'Εν Οἰκουμεικὸν 'Ινστιτούτον ἰδρύθη ἐν τῷ 'Ανατολικῷ Βερολίνῳ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Οἰκουμεικοῦ 'Ιεροποστολικοῦ Συμβουλίου τῶν Εὐαγγελικῶν 'Εκκλησιῶν τῆς 'Ανατολικῆς Γερμανίας.

—Ὁρθόδοξοι ῥωμαιοκαθολικοί, ἐπισκοπελιανοί, πρεσβυτεριανοί, Κογκρεγκασιοναλισταὶ καὶ βαπτισταὶ μετέσχον ἐνὸς συνεδρίου ἐν Σκωτία. Ὡς πληροφορεῖ ἡμᾶς ἡ ἐν 'Ἀγγλίᾳ ἐκδιδόμενη ἐφημερίς «'Εκκλησιαστικοὶ καιροὶ» (Church Times), ἡ λειτουργία τὴν μίαν πρωίαν ἐτελέσθη κατὰ τὸ πρεσβυτεριανὸν τυπικόν, τὴν δὲ προσεχῆ κατὰ τὸ τυπικὸν τῆς 'Επισκοπελιανῆς 'Εκκλησίας. Τὴν Τρίτην πρωίαν ἡ Ὁρθόδοξος Λειτουργία ἐτελέσθη συλλειτουργούντων τοῦ σέρβου πρωθιερέως Vladimir Rodzjanko καὶ τοῦ 'Αρχιμανδρίτου τῆς 'Ελληνικῆς 'Εκκλησίας 'Αθηνάγου Ζακοπούλου. Ὁ ἄρτος διὰ τὸ Μυστήριον προσεφέρθη ὑπὸ τῆς 'Εκκλησίας τῆς Σκωτίας, ὁ οἶνος ὑπὸ τῆς 'Επισκοπελιανῆς 'Εκκλησίας καὶ τὸ θυμίαμα ὑπὸ τῶν Ῥωμαιοκαθολικῶν.

—'Ἡ ἐν Καναδᾷ προσπάθεια πρὸς ἑνωσιν τῆς «Συνηνωμένης 'Εκκλησίας» μετὰ τῆς «'Αγγλικανικῆς 'Εκκλησίας» ἐναυάγησε, ὅταν ἦλθε πρὸς συζήτησιν τὸ θέμα τοῦ κύρους τῶν χειροτονιῶν. Οἱ ἄγγλικανοὶ τοῦ Καναδᾷ ἀπορρίπτουν τὴν ἱερωσύνην κληρικῶν, οἵτινες δὲν ἔχουν χειροτονηθῆ ὑπὸ ἐπισκόπων.

—Αἱ πλείσται τῶν κοινοτήτων τῆς 'Ενώσεως τῶν Βαπτιστῶν τῆς Αὐστραλίας ἐτάχθησαν ἐναντίον τῆς συμμετοχῆς τῶν εἰς τὸ Οἰκουμεικὸν Συμβούλιον τῶν 'Εκκλησιῶν.

—'Απὸ 22 ἕως 29 Σεπτεμβρίου ἐγένετο ἐν Βέρνην τὸ 2ον Διεθνὲς Συνέδριον 'Εκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ὅπερ ἀποβλέπει εἰς οἰκουμεικὴν συνάντησιν καὶ συνεργασίαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

—'Απὸ 1ης ἕως 5 'Οκτωβρίου συνήλθεν ἐν Nyborg τῆς Δανίας ἡ Τρίτη Συνδιάσκεψις τῶν Εὐρωπαϊκῶν 'Εκκλησιῶν με θέμα «'Ἡ 'Εκκλησία ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἡ κρίσις τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου». Τῆς Συνδιασκέψεως μετέσχον 200 περίπου ἐκκλησιαστικὰ προσωπικότητες ἐξ 22 χωρῶν τῆς 'Ανατολικῆς καὶ Δυτικῆς Εὐρώπης.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΗΒΩΝ ΚΑΙ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ

Ὁ Μητροπολίτης Θηβῶν καὶ Λεβαδείας
ὡς Πρόεδρος τοῦ 'Επισκοπικοῦ Δικαστηρίου
Πρὸς τὸν 'Ιερομόναχον 'Ιάκωβον Ζάκκαν,
ἀδελφὸν τῆς 'Ιερᾶς Μονῆς Ὁσίου Λουκά
καὶ ἤδη ἀγνώστου διαμονῆς.

Καλοῦμέν σε ὅπως ἐφραρισθῆς ἐνώπιον τοῦ 'Επισκοπικοῦ Δικαστηρίου τὴν 12ην Νοεμβρίου 1962 ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 9ην π. μ. συνεδριάζοντος ἐν τοῖς Γραφείοις τοῦ Μητροπολιτικοῦ οἰκῆματος ἐν Λεβαδείᾳ καὶ δικασθῆς κατὰ τὸ κατηγορητήριον.

'Εν Λεβαδείᾳ τῆ 3 'Οκτωβρίου 1962

Ὁ Πρόεδρος τοῦ 'Επισκοπικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Δ ω ρ ό θ ε ο ς

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

'Αθήναι, 'Ιασιού 1. — Τηλεφ. 740.734

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

'Ιερά Μητρόπολις Κασσανδρείας.

'Εχοντες ὑπ ὄψιν τὰς σχετικὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47, καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περί 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων» καὶ προτιθέμενοι νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρῶσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν 'Ιερῶν Ναῶν: 1) «'Αγίων Ἀρχαγγέλων» ἐνορίας Ταξιάρχου, 2) «Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου» ἐνορίας Ν. Συλλάτων, 3) «Τιμίου Προδρόμου» ἐνορίας Διονυσίου καὶ 4) «Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου» ἐνορίας Λακκώματος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν 'Ιερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τῆς Πολιτείας ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ δελτίον «'Εκκλησία», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἀπάσας τὰς διακελευομένας πιστοποιήσεις.

Ἐν Πολυγύρῳ τῆ 16η 'Οκτωβρίου 1962.

† Ὁ Κασσανδρείας Συνέσιος

'Ιερά Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως.

'Εχοντες ὑπ ὄψιν τὰ ἀρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περί 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρῶσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Ζυγοβιστίῳ-Γορτυνίας 'Ιεροῦ Ναοῦ τῆς Μεταμ. Σωτῆρος, καλοῦμεν ἀπαντας τοὺς κατέχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ κανονισμένα δικαιολογητικά.

Ἐν Δημητσάνῃ τῆ 18η 'Οκτωβρίου 1962.

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Εὐστάθιος

'Ιερά Μητρόπολις Κίτρους.

'Εχοντες ὑπ ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περί 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρῶσιν τοῦ ἐν Νέα Αγαθοντόλῃ 'Ιεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζομένων πιστοποιητικῶν πρὸς ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Κατερίνῃ τῆ 31η 'Οκτωβρίου 1962.

† Ὁ Κίτρους Βαρνάβας

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
'Εκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ
† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Τὸ μόνον ποῦ διδασκόμεθα.
Βασ. Χ. 'Ιωαννίδου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου,
'Αθηνῶν, 'Ἡ ἐν Ν. Δελχί Συνέλευσις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν. 18 Νοεμβρίου
— 6 Δεκεμβρίου 1961 (Συνέχεια).

Τοῦ αὐτοῦ, 'Ἡ ἐπίσκεψις τῶν Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς 'Αθηνῶν εἰς Ρωσίαν (Συνέχεια).
'Αρχιμ. 'Ι. Α. Παπαδοπούλου, Τέως Διευθυντοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βοστώνης, Μορφωτικῆς καὶ κοινωνικῆς χαρακτῆρ τῆς θρησκείας.

Πρωτοσ. Χρυσοστόμου Γιαλούρη, Ὁ Οὐγγροβλαχίας 'Ιγνάτιος.

'Αρχιμ. Εὐθυμίου 'Ελευθεριάδου, 'Εκ τῆς ἱερᾶς ἱερολογίας λόγος εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Δημήτριον τὸν μυροβλήτην.

Παρατηρήσεων Στήλη.

'Εκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερῶν.